

1889

Måltrost *Turdus musicus*: Ankom 18 april og var 22de alm. I første halvdel af april var der vedvarende nordlig vind, hvilket formodentlig hindrede en tidligere ankomst. Endnu 16 juli hørte jeg den synge. Under høstrækket, der foregik fra begyndelsen af oktober forekom måltrosten meget talrig og i afgjort større mængde end rødvingen, især var den i midten af oktober torvført i stor mængde. 26 oktbr. var den forsvunden.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*: I den endnu i jan. måned meget milde vinter er overvintrende enebårtroste flere gange obs., engang endog 4 stkr. samtidig. Den ankom først 20 april og var 22de alm., men forsvandt derpå. Høstrækket beg. fra 1 oktbr., men var den endnu i første halvdel af måneden ganske fåtallig. Først efter midten af måneden kom den i større mængde og var da talrig vel en uges tid. Efter 27de var der kun få. igjen måneden ud, men en og anden er dog endnu obs. indtil midten af novbr. Iagttagelsen om dens afreise, se anm. for oktober: 5 okt. begyndte en og anden rødvinge at komme til torvs. De vare i almindelighed nyfangede eller høist 3-4 dage gamle. Endnu 12te var rødvingen så lide talrig, at jeg flere knipper på torvet uden en eneste. Men 19de forekom den i omrent lige antal med måltrosten. 26de var der ikke særdeles meget trost på torvet. Enebårtrosten, der i det sidste har forekommet i overveiende antal og som fremdeles idag var det, synes dog at være aftaget i mængde. På en tur i Ålebjergerne 27de mødte jeg en gut som havde fanget en enebårtrost, men så ikke selv en eneste trost i skoven. 30de var der ikke meget trost på torvet, og blandt de enebårtroster, som jeg så, var der kun 2, som var ganske nyfangede. G. Larsen fortalte 27de, at han en uges tid, når han har færdes på søen om natten, hyppig har hørt pistende fugle i luften, som han har holdt for at være småtroste.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Enkelte overvintrende duetroster er også obs. i løbet af januar. (se der): Ligeledes har Arvesen også et par gange omkring nytårstid seet duetrosten, således 1de 2 stkr. 27de skjød Arvesen en duetrost ved Trondalen og så nogle dage senere 2 stkr. sammensteds. Den ankom 7 april og er i den første tid oftere hørt synge i den tidlige morgenstund. Om høsten var den yderst sparsom. Den er senest obs. 23 oktbr.

Gråtrost (Flokke) *Turdus pilaris*: Var meget alm. her i vinteren 1888-89 og var især talrig i jan. og febr., da hyppig store flokke på flere hundrede viste sig. (anm. for jan. febr. marts og april): Jan. Er ganske alm. i vinter (14de). Ved Rød traf jeg i nogle enerabber en mængde flokkestroster (flere hundrede) 20 jan. - Febr. Kristian Ellingsen så 17 febr. en masse flokkestrost. Marts. Har nu en tid ikke været at se. (11 marts). April. 14 april så jeg en flok flokkestrost ved Slevik, men if. Auger Slevik har denne flok i lang tid holdt til der, så de har altså været overvintrende. Om høsten viste de første flokkestroster sig 19 oktbr., men var idet hele lidet talrige hele høsten udover.

Svarttrost *Turdus merula*: Flere overvintrende sorttroster er iagttaget i jan. til marts. På vårtrekket blev den først iagttaget fra 2 april. Ved Trondalen skjød Arvesen 19 april en hann, som sad i en grantop og sang.

Ringtrost *Turdus torquatus*: Ankom 22 april, men viste sig kun i nogle få dage.

Under høstrækket, der beg. fra 1 oktbr. var den ikke meget alm.

Rødstrupe *Luscinia rubecula*: Ankom først 23 april, men var strax alm.

26 mai fandt jeg i Rødsskoven et rede med 7 crc. 5 dage rugede æg. (det første således lagt 16 mai), I et hul i en tue af løv, kvist og barnåle ved roden af en furu, lå det helt inde i hullet så dettes overkant dannede et tag over redet. Tynde barkstykker, blade og furunåle dannede det første grundlag for det af mos byggede rede, der indvendig var udforet med hårfine rodtrevler. Rødkjælken var alm. indtil 13 oktbr. og er endnu bemærket 20de, da et individ blev fanget i done.

Rødstjert *Luscinia phoenicurus*: Allerede 25 april er to rødstjarter (hann og hunn) obs., men den blev dog først alm. nogle dage ud i mai. Den var endnu i beg. af september alm., og er senest obs. 13de i samme måned.

Steinskvett *Saxicola oenanthe*: Først 23 april ankom stendulpen, men blev da også strax alm.

I et rede ved Hauga fandtes 7 friske æg 17 mai. (Første æg altså lagt 11de). Allerede en uges tid ud i september beg. den at trække bort, men blev dog endnu stadig obs. indtil midten af måneden. Siden også af og til og sidste gang 21de såes 2 stkr.

Buskskvett *Saxicola rubetra*: Ankom 2 mai. 26 mai fandt jeg ved Rødsvæien et rede i digekanten på veisiden. De 6 æg befandtes, da jeg 2 dage efter (28de) tog dem, at være 2 dage ruget, det første altså lagt 21de. Redet lå i et hul, der var gravet horisontalt ind i jorden så dybt, at den øvre kant af det dannede et fuldstændigt tag, og var hullet forøvrigt vel skjult af det på grøftkanten voxende græs. Redet bestod udelukkende af fine tørre strå med lidt mos til grundlag. 8 juni fandt jeg ved Dale lille et rede med 7 næsten ferdigrugede æg - så det første kunde antages at være lagt 23 mai. Redet, der ligesom

det første bestod af tørre strå med mos til grundlag lå i en bakke i et hul under gråstorven i et rosenkrat. Trak bort i de første dage af septbr. Dog er et enkelt individ obs. endnu 15de i samme måned.

Fuglekonge *Regulus cristatus*: Allerede 13 mai tog jeg ved Dyret et fuldværpet rede med 9 æg. Disse vare da 2 dage rugede, - da redet blev fundet 10de indeholdt det 8 æg. Redet, der fandtes i en stor gran, hang yderst på en af de nedre grene kun høist 5 alen over marken. Det lignede i det vesentlig tidligere reder. Åbningen var smukt lukket med modhinanden bøiede årfugl- og korsnåbfjær. 20 mai tog jeg et rede ved Fjeldengen. Det indeholdt 10 crc. 3 à 4 dage rugede æg og hang på den yderste ende af en gren i omtrent 6 alens høide fra marken i en mindre gran. Endelig fandt jeg 8 juni i Rødsskoven et rede med 11 crc. 5 dage rugede æg, ligesom jeg tog et ved Dyret tidligere fundet rede, som var blevet forladt, og som kun indeholdt 5 æg. Begge disse reder var på sædvanlig vis anbragt i grantræer på den yderste ende af en gren og ligesom de to første i ringe høide - kun crc. 6 alen over marken. Ved deres bygning var intet usædvanligt at bemærke. Det første æg i de 3 første reder var altså lagt henholdsvis 4, 9 og 26 mai, når der gæses ud fra, at den legger 6 æg i 5 dage.

Jernspurv *Accentor modularis*: Blev på vårtrækket obs. 9 april. men var usædvanlig fåtallig. Endnu ide første dage af mai blev den af og til obs., senest 6de. På høstrækket er den obs. mellem 8 septbr. og 6 oktbr., men også endnu 11 novbr. er et individ obs.

Hagesanger *Sylvia hortensis*: Ankom 25 mai og er obs. endnu 4 septbr.

Tornsanger *Sylvia cinerea*: Ankom 12 mai. 15de var den alm.

Allerede 30 mai fandt jeg ved Dale, lille, et rede med 6 to dage rugede æg. Redet lå i et enekrat bygget mellem tørt, stivt græs, så det lå lidt fra marken og var bygget af strå indvendig foret med fine græsrodder og kun nogle, 3 eller 4, sorte hestetagel. 1 juni fandt jeg ved Volle i et slåperiskrat et rede med 6 to dage rugede æg. Redet var bygget udelukkende af strå, der indvendig var meget fine. Kun et sort hestetagel var at opdage. Rundt kanten var det rigt pyntet med dotter af insektspind.

4 juni fandt jeg ved Dale, store, et rede med 6 to dage rugede æg. Redet, der fandtes i et krat, lå mellem græsset lige ved marken og var i et og alt bygget som det foregående, kun at der ikke fandtes noget hestetagel. 8 juni fandt jeg ved Rød atter et rede med 6 friske æg. Redet var bygget af strå og urtestilke samt indvendig rigt foret med sorte hestetagel og rundt kanten rigt besat med insektspind.

Det lå nogle tommer fra marken fæstet til høit tørt græs i et rosenkrat. Det målte 6, 5 ctm. i diam. og 7 ctm. i dybde. Det første æg var i disse tilfælde lagt 24de, 26de og 29de mai samt 3 juni.

Møller *Sylvia curruca*: Obs. 18 mai. 23 mai iagttog jeg den i grålysningen om morgenen. Den var den første sanger som jeg hørte begynde. Gjøken kom dernæst.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*: Ankom 28 april, men blev dog først alm. nogle dage ud i mai.

Gransanger *Phylloscopus abietina*: Ankom 24 april og var en kort tid måget alm.

Gulsanger *Hypolais icterina*: Iagttog jeg ved Tronddalen 2 juni, men den var ikke siden at høre på samme sted. Udenfor østre Fredriksstad ved kirkægården dersteds er den i de 2, 3 sidste år iagttaget af stykjunker Hafslund, der mener at den har taget fast tilhold der.

Varsler *Lanius excubitor*: 2 okt. er en varsler obs. i Brækkeskoven, hvor den sad i toppen af en gran. 19de og følgende dage samme måned holdt en varsler til på Ålejordene, hvor den havde taget ophold ved en liden bæk. Den sås alm. sidde på en gjerdestør, hvorfra den hyppig slog ned på marken.

Tornskate *Lanius collurio*: Ankom 17 mai.

Hagefluesnapper "Svart og hvid fluesnapper" *Muscicapa atricapilla*: Ankom 5 mai.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 13 mai.

Gjerdsmett *Troglodytes parvulus*: Er alm. ved husene hele vinteren. Således så jeg den både i jan. og febr. flere gange i haverne og lastetomterne på Gråsvik, hvor den også om høsten igjen indfandt sig som sædvanlig i slutten af oktbr.

Stjertmeis *Orites caudatus*: Har i oktbr. været seet af og til fra 6te.

Kjøttmeis *Parus major*: Allerede 23 og 24 febr. hørte jeg talgoxen synge, skjøndt det var temmelig koldt på disse dage. Også om høsten høres den undertiden synge, således hørte jeg en 14 septbr.

Svartmeis *Parus ater*: Også kulmeisen begynder tidlig sin vårsang. 3 marts, en temmelig kold dag, hørte jeg flere, som sang livlig. 17 mai fandt jeg i Ålebbergene et rede med 8 crc. 3-4 dage rugede æg i et hult aspestrå. Redet bestod udelukkende af hår. Første æg altså lagt 7 mai.

Granmeis *Parus borealis*: 19 mai fandt jeg ved Dyret et rede med 7 æg, der var varmet i 5 dage.

Det første æg altså lagt 9 mai.

Toppmeis *Parus cristatus*: 1 mai fandt jeg i Ålebbergene to reder. I det første, der lå i en aspestubbe i et av fuglen selv hakket hul, var der allerede unger, der kunde antages at være klækkede for et døgn

siden. Det andet, der ligeledes så i en aspestubbe, men i et gammelt hul, indeholdt 5 crc. 4 à 5 dage rugede æg. Det første æg i disse reder må antages at være lagte allerede 14 og 23 april.

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 1 mai, men var temmelig fåtallig helt til 12te.

Afreisen foregik 4 septbr.

Taksvale *Hirundo urbica*: Ankom 10 mai og var et par dage senere alm. Afreise 4 septbr.

Sandsvale *Hirundo riparia*: Var talrig 14 mai. Afreisen som de foregående.

Linerle *Motacilla alba*: Ankom 3 april, men var yderst fåtallig helt til 14de, rimeligvis grundet stadig vedholdende nordlig vind i første halvdel af måneden.

Afreisen foregik 28 septbr., men endnu i første halvdel af oktbr. er enkelte efternølere obs.

indtil 13de. I december måned viste sig en linerle i tømmerlåndsen ved Gräsvik, hvor den omtrent daglig kunde sees trippe om på de i vandet svømmende tømmerstokke, på hvilke den syntes at finde sin næring. Helt til jul blev den iagttaget her, ligesom også samtidig 2 stkr. siges at være seet ved Åle.

Bliver ikke vinteren strengere end hidtil tør de med held kunne overvintre.

Gulerle *Motacilla flava*: Ankom 4 mai og viste sig skjøndt den hele tid meget fåtallig indtil 17de. På høsttrekket viste den sig allerede i slutten af juli og er obs. indtil 9 septbr.

Heipiplerke (engpiplerke) *Anthus pratensis*: Ankom 22 april. I dagene 28de og 29de samme måned iagttoges et livligt trek ved Åle, idet store flokke trak over Ålejorderne alle i nordøstlig retning. Den var alm. indtil medio mai. Allerede 26 aug. viste den sig på høsttrækket, men såes dog ikke alm. før en uges tid ud i september. Fra begyndelsen af oktbr. beg. atter deres mængde at aftage om dens trek, se anm. for okt: 2 okt. hørte jeg den i luften over Gräsvik. If. Arvesen er den alm. endnu 5de, men 6de syntes den ikke længer synderlig talrig, idet jeg kun traf spredte individer på markene og i Ålekilen. G. Larsen fortalte at da "Oscarsborg" om natten til 5 okt. kom fra Kristiania hørte han undervejs mellem Horten og Strømtangen uafsladelig i løbet af natten en mængde småfugle, som trak i luften. Han hørte uafsladelig fine pist, som han syntes lignede engpiplærkernes, men kunde aldrig få øie på nogen. Dette foregik mellem kl. 10 om aftenen og kl. 4 om morgenen. Natten var stille og smuk og månen lyste til midnat, men der var adskillig tåge på søen. 13de traf Arvesen flere engpiplærker i Ålekilen. 15de syntes den at være reist, jeg traf den ikke noget sted. Heller ikke 17de traf jeg den i Skårekilen. 20de traf Arvesen en 3,4 engpiplærker på forskellige steder. 26de så han også en. - og 15de syntes afreisen at være afsluttet, såsom der efter denne tid kun nogle efternølere er obs. 20de og 26de.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 27 april. Den var alm. indtil midten af septbr., men er også obs. endnu 26de og 28de, begge gange flere.

Gulvspurv *Emberiza citrinella*: Hørtes synge fra 17 marts. 13 mai undersøgte jeg et rede ved Dyret. Det lå på marken under en liden gran og indeholdt blot 3 æg, som fuglen lå og rugede på. Da det første var lagt 8de, blev der altså ikke flere. 8 juni fandt jeg sammesteds et rede med 5 æg, der kun var ruget i 3 dage. Redet, der var fast bygget af bast, strå, lav og lidt mos samt indvendig foret med fine rødder, hestetagel og diverse andre slags hår, lå på marken under en ener. Første æg i dette rede var altså lagt 2 juni.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 28 april. I et rede, taget ved Dale lille 25 juni, var de 5 æg endnu neppe merkbart rugede. Dette tør måske have været anden gangs kuld.

Den er iagttaget indtil 5 septbr. (se anm. for septbr. om trekket) Indtil 5 septbr. er hortulanen iagttaget af Arvesen, mest i mørkningen om aftenen i luften, rimeligvis på træk.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Ankom 27 april. En flok på 6 stkr. obs. nævnte dag.

Allerede 8 septbr. er den obs. på høsttrækket og har siden været alm. Den træffes ofte i selskab med gulspurve. Den er senest obs. 13 oktbr.

Snøspurv *Plectrophenax nivalis*: Er på vårtrækket obs. fra 28 marts til 7 april.

Dens ophold her synes sjelden at være længe. På høsttrækket er den obs. fra 26 oktober.

Gråspurv *Passer domesticus*: Allerede fra midten af marts så jeg gråspurven begynde med sin redebygning, men jeg kunde dog ikke finde at æglegningen i det tidligste var begyndt før 19 april. 5 juni tog jeg et kuld i et rede, som allerede var færdig bygget i april. De 6 æg vare endnu urugede så det første altså måtte være lagt 31 mai.

Bokfink *Fringilla coelebs*: Flere bogfinker er obs. i jan., febr. og marts.

Ankomsten begyndte 26 marts og var den allerede inden månedens udgang alm.

I de første dage af april såes de i stor mængde på markerne. Endnu i dagene 18-20 april er den seet i stor mængde at trække over egnen. (Se derom under april) Også af bogfinker var der en stor mængde på Ålejorderne 3 april. 18de i grålysningen om morgenen så Arvesen i Ålebjergene flere flokke af bokfinker og bjergfinker (hver for sig) på træk nordover. 20de berettede Arvesen om iagttagelsen af et lignende træk i Ålebjergene. Flere flokke af bokfinker og bjergfinker kom dels i

følge begge arter, dels hver art for sig og trak forbi i hundredevis i nordlig retning. Dette træk, som han også tidligere ofte har iagttaget, når han om morgenerne har været ude på spilskytteri, har foregået meget tidlig om morgenen fra lysningen til solrenningen. Forøvrigt er montifring. ikke iagttaget. I sidste halvdel af septbr. såes de i store flokke på markerne og i skovkanterne og i begyndelsen af oktbr. også i selskab med bjergfinker. Allerede 6 oktbr. var de på det nærmeste forsvundne og kun enkeltvis individer er endnu obs. indtil 27de.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: Også overvintrende bjergfinker er bemærket i jan.

Først 18 april er den bemærket her på vårtrækket. Om morgenerne 18 og 20 april meget tidlig, nemlig fra grålysningen til solrenningen er flere flokke dels sammen med bogfinker, dels hver art for sig seet trække over egnen, men har ikke været seet at opholde sig her noget. (Se anm. for april- se notisen under **Bokfink - *Fringilla coelebs***) I beg. af oktbr. såes flokke af den sammen med bogfinkerne, men er ikke bemærket senere end 11te.

Grønnefink *Linota chloris*: Er også i vinter obs. Således så jeg 20 jan. en flok på 6, 8 stk.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom 27 marts og var strax alm. En kort tid i de første dage af april såes den i store flokke på markerne. Om høsten var allerede de fleste forsvundne 6 oktbr. og kun af og til er siden små flokke seet. (og en større flok 19de) indtil 25de.

Gråsisik *Acanthis linaria*: Var om vinteren ikke meget talrig. Kun et par gange i jan. er flokke seet af den. På vårtrækket observeredes den meget talrig 24 marts, men som sædvanlig var dens ophold da yderst kort, idet de fleste allerede var dragne bort inden månedens udløb. Efter 7 april er den ikke obs. 6 oktbr. traf jeg allerede den første flok på høstræk.

Grønnsisik *Acanthis spinus*: 3 marts traf jeg mange sisiker i Ålebjergerne. De vare i flok og sang livligt.

Dompap *Pyrrhula europæa*: Viste sig allerede 2 oktbr. Senere i måneden er den af og til obs., men var i det hele meget fåtallig.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*: Grankorsnæbbene, der vedvarende vare talrige i de med frøfyldte kongler iår rigt forsynede granskove, levede endnu ved udgangen af jan. måned flokkevis.

De begyndte dog ved dette tidspunkt at vise tegn til, at det selskabelige liv snart vilde ophøre, idet nu en og anden så småt begyndte at synge. De vare også nu langt spagere end ihøst, da vare de så vare og forsigtige, at det var næsten ugjærligt at iagttage dem. Nu derimod kunde man gå lige under den gran, hvori de befandt sig. og endog ryste i træet før de toge flugten. I de første dage af febr. såes enkelte par at leve for sig selv, og disses hanner hørtes synge, men den større del vedblev endnu at leve flokkevis, ja endnu i marts var kun få at se parvis, men selv disse i flokke levende vare da meget flittige til at synge. Det faldt således af sig selv at æglægningen ikke vilde foregå nogenlunde samtidig, men måtte indtræffe til meget forskellige tider for de forskellige individers vedkommende.

I de, i det hele 7 reder med æg, som blev fundet, var også disse lagt såvel i febr. som marts og april.

1 rede taget 1 marts indeholdt 4 friske æg, hvoraf det første var lagt 26 febr.

2 rede taget 3 marts indeholdt 4 friske æg, det første lagt 28 febr.

3 rede taget 27 marts indeholdt 3 æg, varmet i 7, 6 og 5 dage, det første lagt 20 marts.

4 rede taget 27 marts indeholdt 3 æg, varmet i 5-3 dage, det første lagt 22 marts.

5 rede taget 27 marts indeholdt 4 æg, varmet i 4-1 dage, det første lagt 23 marts.

6 rede fundet 18 april indeholst 3 æg, der blev klækket dagen efter, det første lagt 4 april.

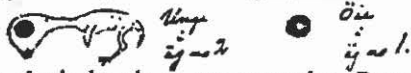
7 rede taget 18 april indeholdt 3 æg, varmet i 5-3 dage, det første lagt 14 april.

Hunnen, der havde en stor rugeplet, syntes at være alene om rugningen, hvilken den, som det fremgår af det overstående, ikke altid begyndte umiddelbart, efter at det første æg var lagt. Hunnen var også alene om redebygningen, medens hannen altid fulgte hende, når hun ofte fløi lang vei for at finde de fornødne materialer, og når hun kom tilbage med disse og fortsatte bygningen, satte han sig i der samme eller nærmeste top og underholdt hende med sang. Som oftest velges ved et åbent sted i skoven eller dennes udkant en mindre gran i hvis top redet bygges i kun en å et par alens afstand fra spidsen, men også undertiden i en furu, hvor det gjerne anbringes langt ude på en af de midtre og stærkere grene. Jeg fandt 6 reder i grantrær og 3 i furutrær, men to af disse sidste blev af en eller anden grund forladte. Almindelig var redet fra 7-10 alen over marken, men i et par tilfælde lå det i så store graner, at høiden fra marken gik op til 20-21 alen, men også omvendt i et tilfælde, hvor det lå så lavt, (som følge af at træet var så lidt) at jeg kunde stående på marken kige over redekanten. Under rugningen ser man ikke meget til hannen. Som regel holder den ialfald ikke til i redets nærhed eller synger for den rugende hun. Ved alle ovennævnte tilfælde hændte det kun en gang at hannen kom tilstede ved hunnens lok, da jeg berøvede den redet. Efter A. Landmarks iagttagelse skal hannen bringe føde til den rugende hun, men at det heller ikke er umuligt for hunnen selv at søge sig denne fremgår af at den ikke altid begynder rugningen strax det første æg er lagt, ligesom jeg også har truffet hunnen fraværende fra

redet end også kort før klækningen skulde foregå. (Se herom anm. for 18 april.) 18 april så jeg i Røds-koven en grankorsnåb- han opføre en leg i lighed med anthuserne, idet den syngende holdt sig en stund flagrende over en furutop, medens hunnen sad i den nærmeste top ved siden af. Efter denne leg fløi de begge, og så jeg da hunnen slå ind i en gran ikke langt fra, i hvilken det viste sig, at den havde rede med 3 æg. Da jeg ikke kunde være sikker på om kuldet var fuldlagt, lod jeg det ligge og kom igjen den næste dag. Æggene var da klækket, og modern lå på de ganske nøgne unger. Ved Varhal (ved Dale) fandt jeg samme dag (18de) også et andet rede med 3 æg, der viste sig at være ruget i 3, 4 og 5 dage. Redet, der ikke skildte sig noget fra de før beskrevne, lå i en neppe 4 alen høi gran kun omtrent 3 alen fra marken, så jeg kunde se op i redet. Siden iagttagelsen af *Loxia bifasciata* har jeg lagt nøiere merke til grankorsnåbbene. Jeg har ingen gang seet den hånge sig som hin på meisevis under grankonglerne. De sætte sig alm. ovenpå de hængende kongler og med hovedet vendt nedad og stjerten tilvers- altså fuldstændig på hovedet- tage de frøene ud. Men ligeså ofte ser man dem knibe konglerne af og holde dem mellem kløerne, hvorved de mere bekvemt kan tage frøene ud. Redebygningen foregik ivrigst om formiddagen og vedtok henved 14 dage. I sin bygning afvege de iregelen ikke meget fra hinanden. De ere tykke og varme, men altid åbne, ialfald uden tæt overbygning. En af de fundne reder havde nemlig en løs skjæreredelignende overbygning bestående af et halvt snes barløse grankvister af 10- 18 "længde. (Se nærmere de forskellige beskrivelser af rederne under anm. for marts og april.) 1 marts tog jeg ved Tronddalen et rede, som var bygget i en furu. Det var opdaget af Arvesen allerede 10 febr. Hannen sad da i toppen af nævnte furu og sang og medens A. betragtede denne blev han også opmærksom på hunnen, som han så syslede med noget ude på enden af en gren længere nede i furuen, og han kunde se at den havde noget i nåbbet, men der syntes ikke til noget rede. Dette var ved 11 tiden om form. En tid senere fandt han redet færdigt, og 1 marts fandt han fuglen på redet. Det var henimod skumring da jeg efterm. 1 marts kom til stedet for at undersøge redet nærmere. Træet hvor det lå, stod på et meget åbent sted i udkanten af skoven, og redet lå yderst på en af de største grene omtrent i midten af furuen circ. 16 alen fra marken. Fuglen lå på indtil jeg berørte den gren, som redet lå på. Det var hunnen, og den satte sig i toppen af en liden furu, som stod tæt indtil så jeg kunde betragte den på få alens afstand. Redet, der indeholdt 4 friske æg (hvilket tydede på at fuglen ikke havde begynt rugningen samtidig med første æg), var ikke vanskeligt at opdage nedefra. Da jeg havde taget det og var kommet ned, skulde fuglen skydes, og ved at se mig om efter den, ser jeg den på det sted, hvor redet havde ligget, i fuld virksomhed med at ordne på de rester, som lå igjen af underlaget. Det var imidlertid blevet så skumt, at det ikke var godt at få sigte, og jeg skjød bom. Fuglen fløi en kreds omkring træet, men kom strax tilbage og begyndte atter at arbejde som før. Jeg skjød da igjen, men det blev atter bom. Den fløi og var borte et lidet øieblik, men så var den der igjen. Nu skulde jeg da gjøre det bedre ved at gå endnu nærmere, men med fare for at skyde den aldeles i filler-, men skuddet blev atter igjen bom. Ja, nu var ikke mer at gjøre, jeg havde ikke beregnet at skulle behøve mere end 3 skud for at skyde en korsnåb og stod nu uden patroner. Den mærkelige fugl kom også efter det sidste skud igjen og tog uførtrodt på med sit uforklarlige arbejde. Den måtte vistnok ikke være såret. Redet var bygget af mos og trålav samt tynde granpinder af 4-6 " længde, hvilket dannede et 2" tykt underlag med et omfang af 6" i diam. Ovenpå dette underlag lå en 1 1/2" dyb skål af granlav og fine strå af udvendig 4" og indvendig 2 1/2" diam. Indeni fandtes kun en liden fjår samt to små dotter insektspind. Redets udseende således kjegleformet.

Endnu 3 marts traf jeg korsnåbbene i flokke, ja så ikke engang noget fra flokkene skilde par. De syng nu livligt. Samme dag (3 marts) fandt Arvesen igjen et rede i Ålebbergene. Det lå i en stor gran og han besluttede at tage det og skyde fuglen for at bringe mig det hele, men under nedstigningen med redet var han så uheldig, at det heftede fast i en gren, hvorved han mistede det hele. De ituslagne æg, der var 4 i tallet viste sig at være ganske friske. 17 marts traf jeg i Ålebbergene 3 byggende par, hvis reder samtlige fandtes ferdige og fuldlagte 27de. Det første rede lå i en mindre gran på temmelig åbent sted omtr. 10 alen fra marken og høist et par alen fra toppen og var vel skjult på sin plads indtil stammen. Det havde et omfang av 7" i diam. og bestod yderst af granpinder sammenflettet med mos, granlav og strå, derefter kom et lag af enebarkremser, dernæst et tykt lag granlav ubetydelig blandet med strå, og tilsidt en udføring af tørre strå. Kun et par små fjære, formodentlig af fuglens egne, fandtes. Skålens indvendige åbning var 2 5/8" og dybden nær 1 3/4". Æggenes antal var 3, der var varmet 7, 6 og 5 dage.

Se tegning

Fuglen, der blev skudt, havde en stor rugeplet. Det andet rede fandtes ligeledes på et åbent sted i skoven og lå i toppen af en liden tynd gran neppe 3/4 alen fra spidsen og mellem 7 à 8 alen fra marken. Dette var også godt skjult mellem det tætte bar. Det lignede i sin bygning og udseende væsentlig det første, men manglede barklaget. Det indre rede, der ligesom det første væsentlig bestod af granlav var

her stærkere blandet med strå, men den indvendige foring var her ikke strå, men granlav. Heller ikke her fandtes mer end et par, tre meget små fjår. Äggenes antal var 3, der var varmet fra 5-3 dage. Fuglen blev skudt og havde en stor rugeplet. Det tredie rede fandtes i en høi gran i kanten af en åbning i skoven og lå 20-21 alen høit cir 3 alen fra toppen og var vel gjemt. Underlaget, der forøvrigt var af samme beskaffenhed, som de forriges, var i dette tilfælde ganske ubetydeligt, så omfanget hos dette rede ikke var nær så stort som de forriges. Det mellemste lag bestod af lange og brede strimler af granbast, derpå fulgte granlav og strå og inderst bare granlav. 2 5/8" indvendig diam. og 1 3/4" dybt. Her fandtes også en overbygning, idet der var lagt over redet et halvt snes barløse grankviste af 10-18" længde, hvilke dannede et skjæredelignende meget gjemmingsigt tag forsynet med en trang indgangsåbning. Det indeholdt 4 äg, der var varmet i 1-4 dage. Fuglen blev ikke anseet nødvendig at skyde. Under bygningen af disse reder iagttog jeg, at hunnen var alene at bringe materialerne og bygge. Hannen fulgte hende dog både til og fra redet under denne gjerning, men medens hunn arbejdede på redet, sad han i samme eller nærmeste top og sang. Det syntes også, som det kun er hunnen, der besørger rugningen, medens hannen bringer hende føde under liggetiden. Kun i et af disse tilfælde kom hannen tilstede, medens jeg tog redet, ved de andre var den da ikke at se. Hannen er yderst spag ved redet og sætter sig ofte, medens man er ifærd med at berøve den det, på grenene lige ved siden af redet under stadig lokning. Ungerne klækkes nøgne og blinde. De synes under parringstiden at anstille en slags leg. Jeg var ialfald 18 april vidne til noget sådant, skjøndt det var et par, hvis unger allerede klækkedes den følgende dag. (Se derom anm. for 18 april). I løbet af sommeren forsvandt de fleste korsnåbber herfra og det var siden kun et par gange i septbr. og oktbr. jeg endnu observerede nogle.

Båndkorsnebb *Loxia bifasciata (leucoptera)*: 3 marts traf jeg i Rødsskoven i Onsø et individ af denne art. Individet, der formentlig var en hann, syntes ikke rigtig at forliges med grankorsnåbbene, i hvis selskab den dog færdedes, idet den gerne fløi undaf for disse. Dens stemme var finere end grankorsnåbbenes og mindede om finkernes kvinden. I sit væsen skildte den sig desuden også fra grankorsnåbbene derved at den ligesom en meise stadig hang sig under konglerne og på denne måde tog frøerne ud, noget som jeg aldrig har seet disse gjøre, og som vistnok kun hører til sjeldenhederne, om de overhovedet nogensinde gjøre det. Grankorsnåbbene sætte sig gerne ovenpå de hængende kongler og med hovedet vendt nedad og stjerten tilvers- altså fuldstændig på hovedet- tage de frøene ud. Men ligeså ofte ser man dem knibe konglerne af og holde dem mellem kløerne, hvorved de mere bekvemt kan tage frøene ud. 11 oktbr. erholdt jeg 2 exemplarer, der vare fangede i doner her i nærheden. Exemplarerne, der var yngre individer, hann og hunn, havde en meget slidt dragt, så de hvide bånd over vingerne var næsten borte. De bleve tilsendte universitetsmuseet og bemærker prof. Collett i den anledning, at der må være et tog på vandring sydover i høst, eftersom museet nylig havde fået nogle fra Trygstad og flere skulle være fangede omkring Kristiania.

Stær *Sturnus vulgaris*: Ankom 21 marts. 16 mai fandt jeg ved Onsø prestgård et rede med 6 halvrugede äg i en hul asp. I et andet rede sammesteds, hvoraf jeg så stæren flyve ud, fandtes endnu ikke äg. Det første äg var her lagt 5 mai.

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*: I Rødsskoven blev 2 reder fundet. Det første 23 mai indeholdt 6 äg, der var færdigrugede på et par dage nær, det andet, der blev fundet 30 mai indeholdt 7 små rimeligvis nys udklækkede unger. Første äg kunde i disse tilfælde antages at være lagt henholdsvis 4 og 7 mai. Det første rede lå i en liden, neppe 6 alen høi, men tæt gran i et tæt holt, omtrent 4 alen fra marken. Den andet rede, som jeg ikke undersøgte, lå også i en gran.

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes*: På Kirkeøen er en nøddekråke skudt i begyndelsen af oktbr.

Kaie *Corvus monedula*: Ankom 19 marts i S.V. vind.

23de sent om eftermiddagen i S.O. vind og rægn(om form. var der S.V.) foregik der et livligt træk af kajer og kråker, men i dagene mellem 19de og 23de, da der var nordlig og N.O.lig vind blev ikke nogen iagttaget. 27de blev også en større flok iagttaget. (Vinden var da svag N., men i de foregående dage havde der hersket sydvestlige og sydlige vinde.) Høsttrekket er iagttaget fra 29 septbr. til 18 oktbr., men spredt og fåtallig.

Kråke *Corvus cornix*: 13 mai bragtes mig fra Dale store et blågrønt, nesten uplettet äg, der tilhørte et kuld på 5 äg, hvilke forresten vare af vanligt udseende.(mørke af farve). Da äggene var taget 6de, og det tilbragte viste sig at være ruget i to dage, var altså det første lagt 1 mai.

Ravn *Corvus corax*: I vinter har et par ravne havt stadig tilhold heromkring lige til ud i marts.

15 mai fandt en gut fra Dale store et ravnerede på søndre Søster. Det indeholdt et äg, men han ødelagde både det og redet.

Kornkråke(blåkråke) *Corvus frugilegus*: 25 jan. så jeg en blåkråke, som fløi over Gråsvik.

Sanglerke = Lerke *Alauda arvensis*: Allerede 2 febr. observeredes 2 lærker, men senere ikke før 9 marts. Denne dag observeredes flere som kom (S.O. vind) skjøndt markerne bedækkedes af et tykt snedække efter flere dages stærkt snefald. Også 10 og 11de såes flere komme, men da der ikke fandtes den mindste barflæk for dem vendte de sikkert om igjen, eftersom de siden ikke var at se helt til 19de. Den dag (S.V.) foregik der et livligt træk og der begyndte nu igjen at blive barflækker hist og her. I de første dage af april forekom de i stor mængde på markerne. Fra begyndelsen af oktober begyndte afreisen og 15de var den ganske forsvunden.

Trelerke *Alauda arborea*: Ankom 20 marts og var ved månedens udgang meget alm.

Endnu i midten af april hørtes den synge hele dagen eller til hvilken som helst tid af dagen.

Den var alm. endnu 5 oktbr., men efter 6de er den ikke iagttaget.

Vendehals *Iynz torquilla*: Ankom 27 april.

Gjæk *Cuculus canorus*: Ankom 5 mai.

Tårnseiler *Cypselus apus*: Ankom 22 mai. Afreisen foregik 27 aug. (Se herom anm. for aug.)

Er endnu 22de om aftenen alm. Fremdeles om aftenen 23de (S.V. storm). En flok på 8 stk. obs.

Fremdeles om aftenen 24de (S.V. storm). Jeg så 2 stk om aftenen tage nattekvarter under tagstenen på Hanssens tag. Endnu om aftenen 25 og 26de så jeg den samme flok svæve over Gråsvik til i mørkningen. Smukt veir med svag S.V. vind. Var endnu iagttaget sent om aftenen 27de men reiste dog vistnok da eller den følgende morgen, eftersom den siden ikke er bemærket.

Nattravn *Caprimulgus europæus*: Ankom 1 mai. Den er iagttaget endnu 12 septbr.

Snøugle *Athene scandiaca*: Sneuglen optrådte mer end alm. talrig her i vinteren 1888-89.

Således blev en obs. og skudt på Øren kort før jul 88 og over nytår er et individ obs. på Kirkeøen. I marts måned vides ikke mindre end 3 eksemplarer skudt heromkring. Et av disse er skudt i Råde og et på Agerøen.

Myrhauk *Circus cyaneus*: I mai (18de) er atter igjen den formentlige blåhøk observeret her. (Se anm. for mai.) 18 mai så Arvesen atter den formentlige blå høk. Den fløi over Ålejordet forfulgt af en hel mængde linerler og kom ganske nær forbi ham. Han beskriver den blåhvid af farve med mørke vingebakker og stjert. Størrelsen noget mindre end en hønsehøk.

Vandrefalk *Falco peregrinus*: 18 mai fandt fiskeriinspektør A. Landmark et rede med 2 friske æg i den bratte fjeldvæg på Rauøkalven. Til rede var kun dannet en fordybning i den på afsatsen liggende jord. Det første æg måtte være lagt 16de eller 17de.

Lerkefalk *Falco subbuteo*: To eksemplarer af denne af mig ikke før med sikkerhed her observerede falk er ihøst skudt på Øren udenfor Fredriksstad. Den første, der blev skudt 24 aug., og som jeg havde anledning til at se, var et ungt individ. Den havde netop taget en *tringa minuta* (dvergsnipe). Den anden blev skudt i midten af septbr.

Dvergfalk *Falco aesalon*: Så jeg et par gange i høst: 25 aug. og 8 septbr.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Ankom 4 april.

Hønsehauk *Astur palumbarius*: I vinteren 88-89 havde et par hønsehøke tilhold i Ålefjeldene.

I begyndelsen af septbr. viste den sig her igjen og var udover vinteren ganske almindelig.

Flere individer blev skudt i december. (Anm. for febr., septbr. og decbr.) Febr. - Arvesen har en længere tid seet et par hønsehøke, som have holdt til i Ålebbergene. 24 febr. kom han over en af dem netop som den havde taget en århane, og fik han således denne for godt kjøb. Et par gange tidligere har han kommet over dem, medens de have holdt måltid på ekorn og engang så han en forfølge en århane.

Septbr. - 7 septbr. såes ved Ålestranden en hønsehøk, som tog en høne. Decembr. - Er alm. her i vinter.

Ved Strand er således i denne måned skudt 2 individer - det sidste 22de, begge yngre individer.

Ligeledes er en skudt ved Åle af Arvesen i beg. af måneden.

Spurvehauk *Astur nisus*: Også denne er obs. i vinteren 88-89. Således besøgte en i længere tid Gråsvik hvor den gjorde jagt på stedets duer. Et par gange blev den endog seet flyve med sin due mellem kløerne over til Kragerøen.

Vepsevåk *Pernis apivorus*: I Rødsskoven fandtes i juni måned et rede, hvori der blev lagt 2 æg. Det første lagdes 8de og det andet formodentlig 10de, hvilken slutning droges at den store forskjel på ungerne i æggene. Da disse først blev taget 14de, skulde det første være varmet mellem 5 og 6 døgn og det andet mellem 4 à 5, men i det sidste var ungen endnu næsten umærkelig. (Det første ægs unge: se anm. for juni.) 1 juni fandt Herman Dyret i Rødsskoven i en furu et rede i hvilket en vepsehøk var ifærd med at anbringe friske birkeløvkviste. 8de blev det første æg lagt og 14de blev de tagne. Der var da 2 æg, men rugningen syntes ved udblåsningen ikke at stå i forhold til tiden. Ungen i det første æg. (Tegning) I redet lå nogle få fjær og dun. Redet, der formodentlig var et gammelt måske af den

 Ungen i det første æg

tidligere benyttet rede lå i en furu. En uges tid før den begyndte æglegningen anbragte den friske løvbærende birkekviste rundt kanten af det.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 4 april, men endnu over midten af måneden såes den på træk. Om høsten vides den ikke iagttaget senere end 27 septbr.

Ringdue *Columba palumbus*: ankom 31 marts og er senest obs. 5 og 6 oktbr. Den bliver stadig mindre talrig heromkring. Ved Rävhaug i Råde, hvor jeg 15 septbr. traf flere, sagdes en koloni at hække i et isoleret skovholt.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 27 marts. 22 septbr. så A. Arvesen i Ålebjergerne en flok blåduer af usedvanlig størrelse. Han anslog deres tal til omkring 3-400 stkr. De trak vestover med stærk fart.

Orrfugl *Tetrao tetrix*: Begyndte at spille fra 22 marts. 31 marts hørte jeg en århane i Ålebjergerne spille så sent som kl. 11 om form.

Storfugl *Tetrao urogallus(urogallides)*: 27 april er en rakkelhane skudt på Kragerøen. Den havde ikke spillet.

Jerpe *Tetrastes (Tetrao)bonasia*: I Tune forekommer endnu jerpen just ikke sjelden. Således har en enkelt skytter ivår skudt 6 jerpehanner på lok. De fleste hanner skydes nok desværre hver vår bort på denne måde. (Anm. for mai.) *Olaves Agnalt, der skjød en jerpe ved Agnalt i Tune 30 april, fortæller om den, at den der ikke er just sjelden. En skytter havde således skudt 6 jerpehanner ivår på lok. Hannerne skydes forøvrigt hver vår bort.*

Heilo *Charadrius pluvialis*: Ankom 8 april. Allerede fra midten af august forekom den alm. på Øren. Den var også alm. på de store marker i Råde, hvor jeg traf den 15 septbr.

Vipe *Vanellus cristatus*: Ankom 4 april.

Tjeld *Haematopus ostralegus*: Ankom 28 marts. Afreisen synes allerede at være foregået i septbr. (Anm. for oktbr.) *If. Nils Hanssen 10 oktbr. er hverken kjelden eller fagergåsen iagttaget på en tid. Nicolai Andersen erindrer 6 oktbr. at have seet nogen af dem på flere uger. (21 okt.). Jeg har ikke truffet nogen, som har seet disse i denne måned.*

Rugde *Scolopax rusticola*: Ankom 29 marts og var få dage senere alm.
8 april beg. trækket ved Ålelieerne kl. 7.33.
15 april beg. trækket på Hankø kl. 7. 43. (uagtet sterk nordenvind)
16 april beg. trækket ved Hankø om morg. kl. 3.20. 18 april beg trækket ved Dammyr kl. 7. 53. (Livligt træk, S.vind og smukt veir.) 19 april beg. trækket ved Dammyr kl. 7.57.
20 april beg. trækket ved Tronddalen kl. 7. 40.(Livligt træk til kl. 8.30. S.vind med sagte regn.)
21 april beg. trækket ved Tronddalen kl. 8.00. (Stærk S.V.)
23 april beg. trækket i Dammyr kl. 8. 40. 24 april beg. trækket i Dammyr kl. 7. 46. (Mildt regn)
I slutten af oktober var den alm. Senest obs. 9 november.

Enkeltbekkasin *Gallinago media (Scolopax gallinula)*: Ankom 21 april. I slutten af oktbr. var de fleste reist. (Se anm. for oktbr.) *Var temmelig talrig i Skårekilen 20 okt., men selv af denne art fandt jeg mærkelig nok 27de ingen i Ålekilen. Neppe er det rimelig at de allerede skulle være reist efter et par frostnætter, der ikke havde belagt kilerne med is i nogen synderlig udstrækning.- , men der er endnu obs. flere indtil 6 november.*

Kvartbekkasin *Gallinago gallinula*: Var talrig i sidste halvdel af oktbr. De fleste synes allerede at være reist 27 oktbr.

Myrsnipe *Tringa alpina*: Var meget fåtallig ihøst ligesom de øvrige tringaer. Obs. i midten af septbr.

Dvergsnipe *Tringa minuta*: På Øren forekom der af denne art adskillige under hørstrækket. De blev der bemærket 24 aug.

Fjæreplytt *Tringa maritima*: 27 oktbr. er 4 stkr. skudt i Hankøskjærerne, hvor der dog ikke var seet flere.

Storspove *Numenius arquatus*: Ankom 8 april. Om høsten er den næsten ikke bleven iagttaget.

Småspove *Numenius phaeopus*: Er obs. fra 29 april. Den forekom i midten af mai i stor mængde i skjærgården.

Skogsnipe *Totanus ochropus*: Ankom 21 april. Ved Agnalt i Tune, hvor den har årlig tilhold ved nogle skovmyrer viste den sig 25 april. 11 august er et ungt individ skudt på Søsterøerne.

Grønnstilk *Totanus glareola*: Ankom 21 april, men var iår meget fåtallig på vårtrækket.

Rødstilk *Totanus calidris*: Ankom 14 april.

Gluttsnipe *Totanus glottis*: Er ikke obs. før 24 mai.

Gråhegre *Ardea cinerea*: Et par heirer er i første halvdel af oktbr. skudt i Årekilen på Kirkeøen.

Åkerrikse *Ortygometra crex*: Ankom 15 mai og var et par dage senere at høre overalt.

Myrrikse *Phalaridium porzana*: Er først obs. 4 juni.

Sangsvane *Cygnus musicus*: 4 hvide svaner såes 11 marts i Vesterelven ved Krosnäs på flugt sydover.

Grågås *Anser cinereus*: Ankom 1 april og er hele måneden igjennem iagttaget på træk. Endnu henved midten af mai er den iagttaget her. Et hunindivid blev således 13de mai skudt af en flok på 6 stkr. ved Femdalssundet i Kragerøholmene, hvor de havde holdt sig nogle dage.

Exemplaret, som jeg erholdt, og som er beskrevet under mai, viser at man ikke sikkert kan anse de seneste flokke som trække nordover for at være segetum eller nogen anden art, ligeså lite som de første flokke tør ansees for at være *cinereus*. (Sammenlign anm. for 1885, da *Anser segetum* (*sædgås*) blev obs her allerede 29 marts.) Det skudte individ havde æggestokken temmelig udviklet.

(Anm. for mai.) 16 mai bragtes mig fra Viker i Onsø et hunindivid af en grågås, som var skudt ved Femdalssundet i Kragerøholmene om aftenen 13de. Der var 6 stkr, som havde holdt sig der nogle dage. Exemplaret målte 775 mm i længde. Vingerne gik jevnt ved stjerspidsen, der havde 18 fjær. Næbbet, der var rosenrødt med hvid nægl og lidt blegt rustgult ved roden, målte 61 mm og havde 22 lameller i overnæbbet, hvoraf 21 var synlige udvendig. Fødderne rosenrøde med gråhvide til gråbrune klør. Vegten 3490 gram = 14 mff?. Æggestokken var temmelig udviklet og indeholdt æggeblommer af størrelse som et *cinclus*æg og nedover. Allerede fra midten af septbr. foregik høsttrekket, idet den første flok observeredes 14de og i dagene 22- 28de er den ene flok efter den anden seet. De følge såvel høst som vår fortrinsvis høiderne.

Gravand (fagergåsen) *Tadorna vulpanser*: Ankom 29 marts. Den er ikke obs. i oktbr.

Skjeand *Anas clypeata*: En hann i vårdragt af denne af mig tidligere ikke her iagttagne art skudt i Åneberghølen i Råde, blev solgt på torvet i Fredriksstad 4 mai.

Stokkand *Anas bochas*: 19 oktober så jeg på torvet i Fredriksstad en hann i fuld vinterdragt.

Brunnakke *Anas penelope*: 4 april erholdt jeg en hann skudt samme dag af en flok, der blev påtruffet i Kragerøholmene. Den var i høst ganske alm.

Sjørre *Oidemia fusca*: Forekom i febr. måned talrig i skjærgården.

3 mai traf G. Larsen på søen en overordentlig stor flok af den, som han anslog til at gå op til et tusen.

Svartand *Oidemia nigra*: 8 mai om aftenen, efter at det var blevet mørkt, hørte jeg to flokke af svartänder trække nordover. Over midten af septbr. var den ganske alm. og i oktober måget talrig.

Havelle *Clangula glacialis*: Traf G. Larsen i midten af marts talrig i Østerelven helt op til Øren.

Ærfugl *Somateria mollissima*: Efter et stærkt snefald som indtraf 8de og nat til 9de marts traf G. Larsen 9de udenfor og vestenfor Strømtangen forskellige fugle hvoriblandt flere edderfugle, som lå i den tykke snestappe, der overalt bedækkede vandet, og som vare så forkomne og ubehjælpelige at han uden videre kunde tage dem med hov. 24 mai fandt G. Larsen på Misingen et rede med 4 friske æg. Det første således lagt 21de.

Storskarv *Graculus carbo*: Ålekråken var i oktbr. meget talrig både omkring de ydre skjær og opover Leren.

Havsule *Dysporus bassanus*: 9 novbr. er en havsule seet ved Søstrene, men synes siden ikke at være påtruffet før omkring juletider, da den var meget talrig sammesteds.

Fiskemåke *Larus canus*: Om aftenen 8 mai, efter at det var blevet mørkt, hørte jeg nogle fiskmåger, som trak nordover over Ålegårdene. De trække altså også om natten.

Krykkje *Larus tridactylus*: Var endnu ikke obs. i septbr. (Anm. for oktbr.) Nils Hanssen så endnu 30 septbr. ingen renker på søen omkring Søster og Misingen.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 16 mai. Af to halvrugede æg taget på Misingen 14 juli fremgår at det første æg var lagt 5 juli.

Storlom og Smålom *Eudytes arcticus* og *septentrionalis*: I begyndelsen af mai var der en mængde lom på Leren.

Islom *Eudytes glacialis*: 28 mai er en islom skudt på søen udenfor Agerøen. Den veiede 4480 gram = 18 mark?

Lomvi *Uria troile*: Efter et stærkt snäfald som indtraf 8de og nat 9 marts, hvorved der dannedes en tyk snæstappe, som overalt bedækkede havfladen. berettede G. Larsen at han traf flere fugle, deriblandt også alker, som vare så forkomne og ubehjælpelige at de uden videre lod sig tage fra dampskibet ved hjælp af en hov. 6 juni erholdt jeg et friskt æg taget samme dag på Søsterøerne.

Først 18 oktbr. viste alkerne sig inde i fjorden, skjøndt de allerede fra månedens begyndelse skulle have været overordentlig talrige mellem Jomfruland og Färder. Ved juletider var de meget talrige inde i fjorden.

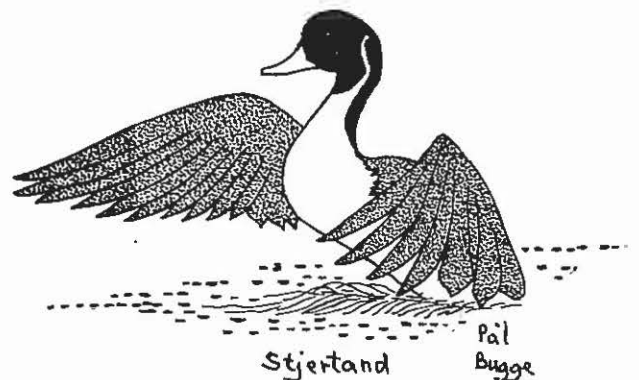
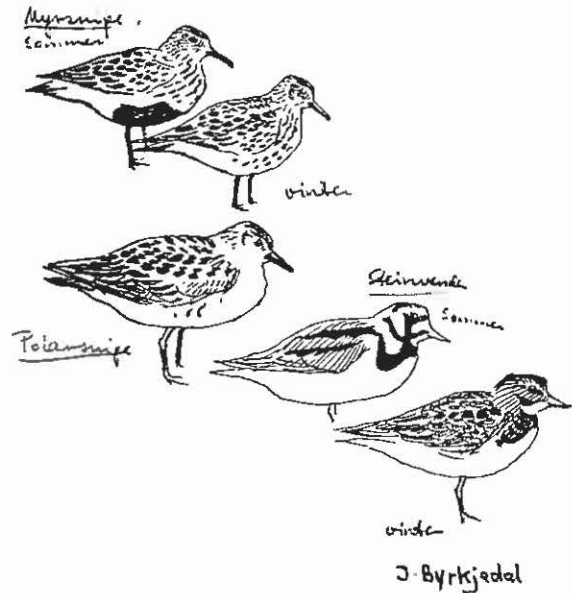
Alkekonge *Mergulus alle*: 27 oktober er en alkekonge seet vestenfor Strømtangen.

Det fortælles forøvrigt alm. af jegere og fiskere at alkekongen kommer tidligere end alkerne.

Lundefugl *Mormon arcticus*: 18 mai bragtes mig 3 lunder, som samme dag var skudt ved søndre Søster, hvor det af bringeren blev påstået at de hakkede i fjeldkløfter, hvorfra han havde seet dem flyve ud. Et hvidt æg, som han ved samme anledning havde fundet i en af disse kløfter, men som jeg desværre ikke fik anledning til at se, da det alt var fortåret, samt de store rugetletter hos to af fuglene tydede på påstandens rigtighed. Også ved Misingen er 10 juni 2 lundefugle seet stadig flyve ind og ud af en fjeldkløft, men forholdet blev ikke nærmere undersøgt.

TREKKFUGLENE ANKOMST I 1889

1. <i>Alauda arvensis</i> . (2 febr.)		9 marts.
2. <i>Corvus monedula</i>		19 marts.
3. <i>Alauda arborea</i>		20 marts.
4. <i>Sturnus vulgaris</i>		21 marts.
5. <i>Acanthis linaria</i>	obs.	24 marts.
6. <i>Fringilla coelebs</i>		26 marts.
7. <i>Linota cannabina</i>		27 marts.
8. <i>Columba oenas</i>		27 marts.
9. <i>Emberiza nivalis</i>		28 marts.
10. <i>Haematopus ostreologus</i>		28 marts.
11. <i>Vulpanser tadorna</i>		29 marts.
12. <i>Scolopax rusticola</i>		29 marts.
13. <i>Columba palumbus</i>		31 marts.
14. <i>Anser cinereus</i>		1 april.
15. <i>Turdus merula</i>		2 april.
16. <i>Vanellus cristatus</i>		4 april.
17. <i>Motacilla alba</i>		3 april.
18. <i>Buteo vulgaris</i>		4 april.
19. <i>Falco tinnunculus</i>		4 april.
20. <i>Turdus viscivorus</i>		7 april.
21. <i>Numenius arquatus</i>		8 april.
22. <i>Charadrius pluvialis</i>		8 april.
23. <i>Accentor modularis</i>		9 april.
24. <i>Totanus calidris</i>		14 april.
25. <i>Fringilla montifringilla</i> obs.		18 april.
26. <i>Turdus musicus</i>		18 april.
27. <i>Turdus iliacus</i>		20 april.
28. <i>Gallinago media</i>		21 april.
29. <i>Totanus octopus</i>		21 april.
30. <i>Totanus glareola</i>		21 april.
31. <i>Anthus pratensis</i>		22 april.
32. <i>Turdus torquatus</i>		22 april.
33. <i>Saxicola oenanthe</i>		23 april.
34. <i>Luscinia rubecula</i>		23 april.
35. <i>Phylloscopus abietina</i>		24 april.
36. <i>Luscinia phoenicurus</i>		25 april.
37. <i>Emberiza schoeniclus</i>	obs.	27 april.
38. <i>Anthus arboreus</i>		27 april.
39. <i>Iynx torquilla</i>		27 april.
40. <i>Emberiza hortulana</i>		28 april.
41. <i>Phylloscopus trochilus</i>		28 april.
42. <i>Numenius phaeopus</i>		29 april.
43. <i>Caprimulgus europæus</i>		1 mai.
44. <i>Hirundo rustica</i>		1 mai.
45. <i>Saxicola rubetra</i>		2 mai.
46. <i>Motacilla flava</i>		4 mai.
47. <i>Muscicapa atricapilla</i>		5 mai.
48. <i>Cuculus canorus</i>		5 mai.
49. <i>Hirundo urbica</i>		10 mai.

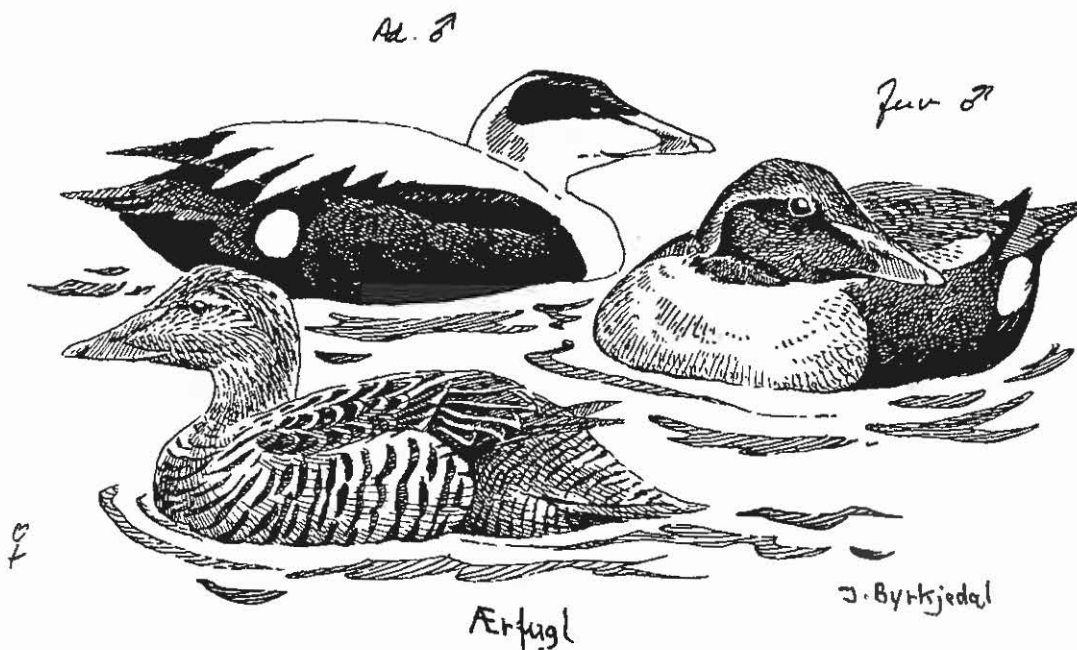
50. <i>Sylvia cinerea</i>	12 mai.
51. <i>Muscicapa grisola</i>	13 mai.
52. <i>Ortygometra crex</i>	15 mai.
53. <i>Sterna fluviatilis</i>	16 mai.
54. <i>Lanius collurio</i>	17 mai.
55. <i>Cypselus apus</i>	22 mai.
56. <i>Totanus glottis</i>	24 mai.
57. <i>Sylvia hortensis</i>	25 mai.

TILSENDET UNIVERSITETSMUSEET

12/10: 2 exemplarer af *Loxia leucoptera* Båndkorsnebb hann og hunn i høstdragt. Fangede i done hersteds 11 oktober.

SKUDLISTE

- 1 århøne
- 4 raphøns
- 1 krikand
- 1 storlom
- 6 rugder
- 2 enkeltbekkasiner
- 14 små bekkasiner
- 1 nøddeskrike
- 1 måltrost
- 5 snespurve
- 5 grankorsnebber
- 1 kulmeise
- Ialt 42.

1890

Måltrost *Turdus musicus*: Ankom 1 april. (Stort træk iagttaget 1 april - se der).

Fra 5te hørte jeg den synge, men trods tilsyneladende gunstigt veir i hele første halvdel af måneden blev den dog først alm. fra 22de, da atter et stort træk blev iagttaget. (se anm. for april) 1 april fra kl. 5 om morgenen (efter solopgang) og udover frokosttid iaktog jeg på Hankø og ved Slevik et livligt træk af denne art og *iliacus* (rødvingetrost). Flokke på 3, 4 og op til en 10, 15 stk kom stadig trækkende over øen. På Hankø så jeg ingen af disse slå ned, de fortsatte alle kursen nordover, men derimod i lundene ved Slevik så jeg enkelte, som, da det led til frokosttid, sloge ned, og skjød jeg der en *musicus*. I dagene 5 - 7 april hørte jeg flere synge i Vestby. 22 og 23de tidlig om morg. iagttog Arvesen et stort træk af begge arter småtrost i Ålebjergene, og først fra nu af er den alm. Følgende fund af reder blev gjort: 15 mai: Et rede med 5 crc. 1/3 rugede brunplettede æg, det blev taget. (se anm. for mai) 15 mai fandt jeg i Rødskoven et rede med 5 1/3 rugede brunplettede æg. Redet lå 4 alen fra marken mellem en liden gran og en birk, hvilke vare voxede tæt sammen. 22 juni: Et rede med 3 æg og 2 netop udkomne unger, samt et andet rede med et friskt æg. 20 juli: Et rede med 3 friske æg. Første æg i disse tilfælde lagt 7 mai, 4de og 22 juni samt 18 juli. Høstrækket syntes at begynde i midten af septbr., fra hvilken tid donefangsten gav et efterhånden rigere og rigere udbytte, der omkring månedsskiftet sept. oktober var på sit højeste. Allerede 15 oktbr. var den stærkt aftaget og 18de forsvunden. Af efternølerne er en fanget 23 oktbr. og en 5 novbr.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*: Ankom allerede 30 marts. Livligt træk iagttaget 1te samt 22 og 23 april. Uagtet en mængde ankom 1 april, fandtes den dog i mellemtiden 1te og 22de meget sparsomt i egnen. 22de og 23de var den talrig, men forsvandt strax og viste sig ikke siden. (Se anm. for april) 10 april skjød jeg en rødvinge ved Slevik hvor jeg i lundene traf et par mindre flokke. Forøvrigt er den ikke meget alm. 11 april skjød Jørgen hos form. Ellingsen 2 rødvinger ved Ålelierne, hvor han samtidig havde seet 4 stk. Jørgen hos form. Ellingsen havde også truffet dem talrig langs Ålelierne 22de og skjød da en rødvinge. Rødvingen synes imidlertid strax at være forsvunden (se forøvrigt anm. for *Turdus musicus* - 1. april, 22 og 23de april). På høstrækket indfandt den sig 3 oktober og var talrig indtil 19de. 25de er afreisen foregået, men en og anden er endnu fanget indtil 1 novbr.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Ankom 26 marts. 1 april traf jeg den meget talrig på Hankø, men 10de var de fleste reist derfra. 1 april hørte jeg den synge meget livlig og ihærdig rundtom i skoven på Hankø fra kl. 4 1/2 om morgenen til kl. 7, efter hvilken tid den var taus. Et rede, fundet 15 mai, med 3 æg, taget i 19de med 4, lå i en høi birk i omtr. 8 alens høide over marken fæstet til nogle småkviste et stykke nedenfor kronen. Det fandtes ingen myr i nærheden af redet. Det første æg lagt 13 mai. Om høsten er den ikke iagttaget senere end 4 oktober, som sædvanlig fåtallig. Den synes at reise tidlig.

Gråtrost *Turdus pilaris*: I vinterens løb er den ikke iagttaget. På vårtrækket viste den sig sparsomt fra 22 april. På høstrækket forekom den også sparsomt fra 19 oktbr., og var kun talrig i den første uge af november.

Svarttrost *Turdus merula*: Ankom 16 marts. Den var som sædvanlig sparsom på vårtrækket og er ikke bemærket senere end 1 april. På høstrækket iagttaget fra 28 septbr. I den sidste uge af oktober og de første dage af november var den ganske alm., men er ikke obs. efter 5 novbr.

Ringtrost *Turdus torquatus*: Ankom 2 april og er hyppig obs., tildels i mindre flokke på indtil 12 stk. til 23 april. På høstrækket er den obs. fra 28 septbr. høist fåtallig. Dens gennemreise synes at foregå meget hurtig.

Rødstrupe *Luscinia rubecula*: Ankom 31 marts og var snart almindelig.

Endnu 29 juni og 6 juli hørte jeg den synge. Afreisen ikke bestemt iagttaget, men synes at være foregået i den første uge af oktbr.

Rødstjert *Luscinia phoenicurus*: Ankom 26 april. 15 mai fandtes i et rede på et skurtag 2 friske æg. Et rede med 8 friske æg taget 1 juni. Det lå i et bjerg under en stor stenhelde omtr. en alen inde. Første æg lagt henholdsvis 14 og 24 mai. Obs. endnu 21 septbr.

Steinskvett *Saxicola oenanthe*: Ankom 7 april men var ikke talrig før 27de.

Den var alm. indtil midten af septbr. og er senest obs. 21de (septbr.).

Buskskvett *Saxicola rubetra*: Ankom 30 april. Den var dog ikke synderlig alm. endnu 4 mai.

Indtil udgangen af august var den alm., og er siden seet enkeltvis indtil 13 septbr.

Fossekal *Cinclus aquaticus*: 4 mai fandt jeg ved Sollifossen, hvor jeg samtidig så flere fossekaller, et rede med 5 crc. 4 dage rugede æg, hvoraf den første altså måtte være lagt 27 april

(Se anm. for mai) Ved Solifossen fandt jeg 4 mai et fossekalrede med 5, crc 4 dage rugede æg. Redet lå mellem to bjelker i et tømret kar under en fra fossen førende stor vand rende gennem

hvis bund vandet strømmende i så stor mængde, at det var umuligt at komme til det uden at få et ordentligt styrtebad. Det kunstige redes bygning var ganske beundringsværdig. Det var stort som et ekornrede, noget ovalt, med flere tommer tykke vægge af en lang fin mos. (hypnum).

Da pladsen mellem bjelkerne var noget trang, gjorde den øverste tjeneste som tag. Fortil på undersiden var indgangshullet, der var rørformigt og på skrå opad førte ind til det af grøve strå (for en stor del de øverste ender af rughalm med påsiddende ax) byggede egentlige rede. Det var ganske besynderligt at se hvor kunstfærdigt dette var bygget for at bevare leiet tørt, idet stråene, der dannede en mellem 2 à 3 tomme tyk skål var så løst sammenvævet at vand umulig kunde standse deri eller trække op fra neden. Stråleiet var belagt med nogle tørre ege- og aspeblade, hvoriblandt fandtes nogle få af fuglens egne fjår (omtrent et halvt snes). Medens væggene vare aldeles gennemtrukne af vand, var det indvendige leie aldeles tørt. Jeg så også samtidig et andet par, som var beskæftiget med at bygge rede.

Fuglekonge *Regulus cristatus*: Følgende reder er fundet: 24 mai Dyret i Onsø, 12 halvrugede æg.

10 juni: Dyret i Onsø, 13 æg ruget en dag. 15 juni: Dyret, 11 æg i påbegyndt rugning.

22 juni: Rødsskoven, 10 æg ruget en dag. 22 juni: Rødsskoven, 8 æg, et par, tre dage ruget.

24 juni: Dyret i Onsø, 11 æg, hvoraf to var ruget i 4 dage, medens de øvrige viste sig friske.

29 juni: Dyret, 12 æg, ruget i 4 dage. 10 juli: Rødsskoven, 8 æg ruget i 6 dage.

13 juli: Dyret, 9 æg et par dage ruget. Det første æg var i disse reder lagt: 8 og 29 mai, 5, 13, 13, 11, 15 og 28 juni samt 4 juli. Der kan efter dette ikke være tvivl om at fuglekongen legger to kuld.

I et rede (15 juni) fandtes ikke mindre end 2672 fjår. Om redernes bygning forøvrigt se anm. for mai.

Juni og juli: Mai- 24 mai toges ved Dyret et rede i en liden gran. Det indeholdt 12 halvt rugede æg.

Juni- 13 juni erholdt jeg af Herman Dyret et 10 juni taget rede med 13 en dag rugede æg. Redet var

lavt nede i en stor gran. 15 juni fandt jeg ved Dyret et rede med 11 æg, som fuglen da var begyndt at

ruge på. Redet hang i midten af en større gran og var bygget af grøn mos, stærkt sammenvævet med

insektspind. I bunden lå et tykt lag af trålav, hvormed også de indvendige vægge var belagt. Derpå

var det udforet med en rigelig mængde bløde fjår, uld af gnavere samt planteuld og nogen hestetagel,

samt åbningen lukket af cencentrisk anbragte fjår. Af uld og fjår var anvendt omrent lige vullum,

og beløb fjårenes antal sig til hele 2672 stkr, hvoraf 36 var temmelig store, men bløde århanefjår,

574 trostefjår, (vesentlig *pilaris*) og 2062 små fjår af sylvier, *fringiller*, *paridae* og *regulus*,

men af disse var 770 kun fra 5-10 mm lange. Udvendig var redet spredt besat med småstykker af hvid

trålav. 22 juni fandt jeg i Rødsskoven 2 reder: Det ene, som hang på en af de nederste grene i en

større gran i et par mandshøider over marken, indeholdt 10 en dag rugede æg. Det andet hang næsten

i toppens grene i en temmelig høi gran og indeholdt 8 et par, tre dage rugede æg. Endnu fandt jeg

22de ved Dyret et rede, som lå så vanskelig til, høit oppe i en høi gran, at jeg opgav det, men som

24de blev hentet ned af Herman Dyret. Det indeholdt da 11 æg, hvoraf 2 var ruget i 4 dage, medens

de øvrige viste sig friske. 29 juni fandt jeg atter ved Dyret i en liden gran et rede med 12 crc. 4 dage

rugede æg. Juli- 10 juli fandt jeg i Rødsskoven i en gran et rede med 8 æg, der var ruget i 6 dage. 13

juli tog jeg ved Dyret et rede som Herman Dyret havde fundet medens fuglen lagde grunden til det

29 juni. Det indeholdt 9 æg, som viste sig at være et par dage ruget. Efter dette kunde altså redet

beregnes at være bygget på 5 dage. Begge disse reder vare simplere bygget end alm., således var ikke

åbningen lukket med fjår, ligesom heller ikke den indvendige udforing var så tyk som sædvanlig. Det

sidste rede blev analyseret: det var som vanlig bygget af grøn mos sammenvævet med insektspind, i

bunden et lag hvid trålav og rundt væggene tykt belagt med granskjæg (*Usnea barbata*) og derpå

udforet med forskjellig bløde fjår, hvoraf der ialt kun var 492 samtlige, med undtagelse af 12

kråkefjår og 3 århanefjår, små. Fuglekongen er ganske mærkelig når den skræmmes af redet. Den

slipper sig aldeles lodret ned og ser ud som var det en liden grankongle som faldt ned. Næsten nede

ved marken stikker den af i horisontal retning. Af disse sene fund fremgår, at den uden tvivl lægger to

kuld. Anden gangs reder synes simplere bygget. Det 13 juli fundne var bygget på 5 dage.

Når fuglekongen skræmmes af redet, slipper den sig aldeles lodret ned og ser ud, som var det en liden

grankongle, som faldt til marken. Nesten nede ved denne stikker den af i horisontal retning.

Jernspurv *Accentor modularis*: Ankom 29 marts og var alm. i hele april, især omkring midten af

måneden. 26 april hørte jeg dens smukke, her sjeldne sang fra et krat på Gråsvik.

På høstråkket blev den lidet bemærket. Den træffes da under raphøjsjagt hyppig i potetis- og

turnipsakre.

Munk *Sylvia atricapilla*: I nærheden af Dyret havde et par i juni måned slået sig til i en ung

skovbestand ved en myrbæk og havde også omkring 20de (juni) påbegyndt redet i et lidet krat, men

blev derpå pludselig borte.

Hagesanger *Sylvia hortensis*: Ankom 22 mai. Følgende fund af reder blev gjort:

8 juni: Dale, 5 crc. 3 dage rugede æg. 13 juni: Åle, 5 crc. 2 dage rugede æg.

13 juni: Dyret, 5 crc. 1 dag rugede æg. 15 juni: Dyret, 5 friske æg.

15 juni: Dyret, 5 friske æg. 18 juni: Dyret, 4 æg, hvoraf no. 2 lagt 13de. 18 juni: Dale, 4 friske æg.

Det første æg var i disse tilfælde lagt 2, 8, 9, 11, 11, 12 og 15 juni. Det sidste af disse kuld blev klekket 13de dag. Af disse reder fandtes et i et lidet birkekrat omtr. 2 fod over marken, 5 reder lå lavt nede i kollebærkrat, og et lå i en hassel i en mandshøide fra marken, alle i nærheden af bekke. De vare alle byggede af stive strå og urtestilke og var ganske tynde og gjennemsigtige. Indvendig var de foret med fine strå og rodtrevler samt hestetagel, hvilket sidste dog mangled i et.

Tornsanger *Sylvia cinerea*: Ankom allerede 8 mai og var strax almindelig.

2 reder blev fundet: 6 juni, Dyret, 5 æg, hvoraf det sidste lagt samme dag.

13 juni: Dyret, 5 crc. 2 dage gamle unger. I det første rede foregik klækningen i løbet af 13de dag.

Første æg var i disse reder lagt 2 juni og 26 mai.

Møller *Sylvia curruca*: Ankom 11 mai. I et rede, som blev fundet ved Dyret i en enerbusk crc. 3 fod over marken, blev det første æg lagt 28 mai, hvorpå redet blev forladt. Det var bygget af fine grankvister sammenvævet med insektspind og indvendig foret med fine rødder og et par hestetagel. Indvendig diam. 2" og dybde 1 1/2". Redets beskaffenhed er betydelig forskjellig fra de af R. Collett og C. Westerlund beskrevne.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*: Ankom 3 mai. 22 juni fandt jeg ved Åle et rede med 7 temmelig rugede æg. Redet lå på marken mellem lavt krat. Blev ikke taget.

Gransanger *Phylloscopus abietina*: Ankom 7 april. Fra Dale erholdt jeg 7 juni et rede med 6 halvrugede æg, der utvivlsomt tilhøret denne art. Redet, der blev fundet 2 juni, blev først taget dagen efter, da fuglen fandtes at have forladt det, fordi det imidlertid var bleven ødelagt, medens dog æggene var i behold. Det første æg har altså været lagt 21 mai. Af redet medfulgte kun så ubetydeligt, at det ikke lod sig beskrive.

Varsler *Lanius excubitor*: En varsler iagttaget 24 april.

Tornskate *Lanius collurluris*: Ankom 15 mai.

Hagefluesnapper "Svart og hvid fluesnapper" *Muscicapa atricapilla*: Ankom 4 mai, men viste sig først nogenlunde alm. fra 11 mai. 15 mai fandt jeg ved Kjølberg et rede i en hul asp med 3 friske æg. Det første altså lagt 13 mai.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 15 mai. Et ved Dyret fundet rede, som lå i en orerod ved en bækkekant, indeholdt 13 juni 4 nyklækte unger, hvorefter første æg antagelig var lagt 28 mai.

Gjærdesmett *Troglodytes parvulus*: Siden over midten af oktbr. har som sædvanlig gjærdesmutteren været alm. i haver og tomter på Gråsvik.

Stjertmeis *Orites caudatus*: Bemærket fra slutten af oktbr. og har siden været hyppig.

Kjøttmeis *Parus major*: Så mild som vinteren 89-90 var helt fra sin bægning og endnu fortsatte at være i jan., var det ikke at undres at den livlige talgoxe lod sine klare toner høre tidlig. Allerede 19 jan. hørte jeg den første gang, og for hver dag, som gik, blev den flittigere og flittigere.

Følgende fund af reder blev gjort: 15 mai: Kjølberg, 10 friske æg. (Påbegyndt rugning)

15 mai: Ålebjergene, 10 crc. 4 dage rugede æg. 1 juni: Fjelleskoven, 9 æg i påbegyndt rugning.

Det første æg i disse reder altså lagt: 7, 4 og 24 mai. Samtlige reder lå i hule aspestrær. Det ene redes beskrivelse: se under mai. 15 mai fandt jeg ved Kjølberg i en hul asp et rede med 10 friske æg, som fuglen var begyndt at ruge på. Redet var et meget tykt og blødt, men fast sammenvævet leie af alskens hår (nødhår, ekorn og andre gnaveres, hestetagel og fåreuld) ovenpå et ligeledes tykt lag av mos. Fjær eller planteuld fandtes ikke. I Ålebjergene tog jeg også samme dag et rede i en hul asp med 10 fire dage rugede æg.

Svartmeis *Parus ater*: 13 juli så jeg et kulmeiserede i en fjeldsprække med unger, der var udklækket 11de. I det samme rede var der også store unger i slutten af mai, og er der således ikke tvivl om at det har været andet kuld. I det første kuld må første æg være lagt omkring 1 mai og det andet 23 juni.

Toppmeis *Parus cristatus*: Et rede, fundet 8 mai, indeholdt allerede unger, der antagelig var et par dage gamle. Regnes ikke mere end 4 unger var altså første æg lagt omtrent 21 april.

Trekryper *Certhia familiaris*: 15 mai fandt jeg et rede med 6 omtrent 2/3 rugede æg.

Redet lå i stubben af en afblåst gran i omtr. 3 alens høide fra marken mellem den løsnede bark, i hvilken den havde arbeidet et lidet rundt hul for at komme ind, da der på siderne ikke fandtes åbning stor nok dertil. Redet var bygget af enerbark, der indvendig var fin og blød, og hvilede på et 6 à 7" høit lag af fine tørre grankviste. Kun nogle få fjær fandtes i redet.

18 juni fandt jeg også et rede, utvilsomt 2^{det} kuld, med 5 en dag rugede æg. Dette rede lå i en klippevæg i en trang sprække, der var opstået ved, at et tyndt flag er løsnet fra klippen ligesom barken på et træ. I det første kuld var første æg lagt 3 mai i det andet 14 juni.

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 27 april, men kan dog først regnes som alm. fra 9 mai.

Et kuld på 5 circ. 5 dage rugede æg taget 22 juni. Første æg altså lagt 13 juni.

24 august erholdt jeg en albino-varietet (årsunge), der var skudt ved Åle. Exemplaret, der var brungråblå oventil, gråbrun på hovedet, grå på struben med lidt svagt rødligt under hagen samt hvid under, blev indsendt til universitetsmuseet. Afreisen afsluttet 14 septbr. Ifølge en af Fredriksstadbladene er en liden flok svaler seet udenfor byen 5 novb.

Taksvale *Hirundo urbica*: Ankom 28 april og var allerede alm. 3 mai. Endnu 31 august så jeg i et rede unger, der blev madet af forældrene. Senest observeret 13 septbr.

Linerle *Motacilla alba*: 3 linerler har med held tilbragt vinteren her, ligesom også en er observeret i Moss i januar måned. Hele vinteren igjennem havde jeg stadig anledning til at iagttage den ene, der havde sit stadige tilhold i ländsen ved bruget, og i marts måned slog også de andre to sig til her.

De bevarede mærkelig nok sin vinterdragt, helt til trækket sødenfra begyndte, da også disse syntes at flytte. Vinteren havde jo været usædvanlig mild, men ganske uden sine kolde perioder var den dog ikke. Således var der omkring månedsskiftet november, december 89 flere dage temmelig koldt, ligesom sidst i februar og først i marts, da temperaturen endog gik ned til minus 16 grader. De holdt stadig til ved vandet og især syntes de at finde rigelig næring på det tømmer, som havde ligget under vand i soppene, men blev flydende når disse blev revet for at føre tømmeret til sagen. Uagtet al umage var jeg dog aldrig istand til at opdage noget kryb på disse tømmerstokke, der forøvrigt vare bedækkede med slam. Trækket begyndte 2 april. Fra 8de indtraf der en stands i trækket på grund af helt til 23 april vedvarende nordlige vinde, men ved omslaget kom den strax i stor mængde.

Afreisen foregik 29 septbr., men enkelte efternølere er obs. endnu indtil 18 oktober.

Gulerle *Motacilla flava*: Ankom 4 mai og er observeret indtil 22de.

På høstrækket er den observeret fra begyndelsen af aug. indtil 16 septbr.

Skjærpiplerke *Anthus obscurus*: Obs. 4 april. I et rede, taget i en fjeldkløft på Søstrene 7 mai, indeholdende 5 æg, var det første antagelig lagt 3 mai.

Engpiplerke *Anthus pratensis*: Ankom 23 april og var 27de talrig. Den er bemærket indtil 9 mai.

På høstrækket indfandt den sig 17 august. I hele september, især i midten af måneden, var den særdeles talrig. Fra 8 oktbr. aftog den stærkt, indtil den den 18de var forsvunden.

Lappiplerke *Anthus cervinus*: I slutningen af marts (24de og 27de) er atter disse problematiske fugle iagttaget på træk af Arvesen. (Se anm. for marts.) Både om morgenen 24de og 27de marts så Arvesen flere af disse problematiske fugle, dels enkeltvis, dels 2 à 3 i følge trække over ham i Ålebjergene, alle nordvårts. Deres lok finder han lidt ulig engpiplærlens, men flugten var ganske lig dennes. Som oftest flyve de høiere end i skudvidde.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 27 april. I de første dage af mai var den alm.

Gulspurv *Emberiza citrinella*: Fra midten af marts begyndte gulspurven sin vårsang.

Taget et rede med 6 vel halvrugete æg 30 mai. Første æg her lagt 18 mai.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 13 mai. I to fundne reder, hvoraf det ene med 6 æg blev taget, var det første æg lagt 15 og 19 mai. Den er senest bemærket 29 august.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Ankom 17 april. Den er observeret jævnlig indtil 23 oktbr.

Sivspurven er en sky fugl.

Snøspurv *Plectrophanes nivalis*: Ankom 13 marts i mængde. 27 oktbr. viste den sig her igjen. 2 november så jeg en meget stor flok.

Bokfink *Fringilla coelebs*: Enkelte overvintringer iagttaget i januar måned.

Ankom 16 marts, da et livligt træk foregik. (Se anm. for marts). 16 marts om eftermiddagen så Arvesen bogfinken talrig på Ålejordene og flok på flok (dog kun mindre på opimod 15, 16 stkr) trak forbi. Siden er den mærkelig nok ikke iagttaget hverken af ham eller mig før 22de, da jeg hørte et par stkr. synge i Hauaskoven. 28de er den meget almindeligere. Første gang hørt af form. Pedersen ved brakken. men blev dog ikke alm. her før henimod månedens slutning, idet de fleste syntes at have trukket forbi. 31 marts og 1 april er livlige træk iagttaget, begge ganger tidlig om morgenen.

(Se anm. under april.) 1 april om morg. så jeg på Hankø stadig mindre selskaber af bogfinker komme trækkende fra solopgang til henimod 9 tiden om form. Om morg. 31 marts iagttog Arvesen i vestbygden et livligt træk af bogfinker og bjergfinker. Efter et betydeligt snefald 18 april traf jeg 20de bogfinkerne i sluttede flokke på Ålejorderne. Efter et betydeligt snefald 18 april samlede de sig i sluttede flokke, medens de forud allerede fra begyndelsen af april havde levet spredt i skovene.

Følgende 4 reder fundet: 11 mai: Kjølberg, et nylagt æg. (grå form)

15 mai: Dyret, 4 friske æg. 15 mai: Rødskoven, 5 friske æg. (grå form)

14 juni: Dyret, 5 forladte omtr. ferdigruede æg. (blålig form). Samtlige reder i grantrær.

Theorien om en subspecies, der lægger blålige æg og altid bygger i lave buske synes ikke at holde stik.

Det første æg i ovennævnte reder måtte altså være lagt 11, 12 og 11 samt 30 mai.

Bogfinken hørte jeg endnu af og til synge til udgangen af juni. Også 6 juli hørte jeg en synge.

I slutten af septbr. var den endnu særdeles talrig, men i de første dage af oktober syntes afreisen at foregå hurtig, idet den allerede 5te var omtr. forsvunden, og kun enkelte efternølere er seet indtil 15de. Mærkelig nok iagttages endnu 16 novbr. flere små flokke af bogfinker trække sydover.

(Se anm. for novbr.) 16 novbr. hørte og så Arvesen i Ålebjergene flere små flokke af bogfinker trække sydvestover.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: Enkelte overvintringer iagttaget i januar.

31 marts ankom bjergfinken. Et livligt træk af denne og bogfinker iagttaget om morgenen nævnte dag.

(Se anm. for april) 1 april traf jeg ved Slevik en bjergfink som sad i et træ og sang. Om morgenen 31 marts iagttog Arvesen et livligt træk af bjergfinker i vestbygden. 18 april efter snefaldet traf Arvesen 3 bjergfinker ved Åle på en gjødselhaug, som nys var udskjørt. 22 og 23 april tidlig om morg. iagttog Arvesen i Ålebjergene et stort træk af bjergfinker, men ikke bogfinker. Om form. 23de iagttog jeg den hist og her enkeltvis.-, men den var dog efter kun sparsomt at se i egnen.

22 og 23de april foregik atter begge morgener et stort træk af bjergfinker, men denne gang var ikke bogfinken med. Medens dette træk stod på blev den bemærket i skovene hist og her, men efter såes den igjen ikke mere. I slutten af septbr. forekom den talrig en kort tid, men ble ikke bemærket i oktbr.

Grønnfink *Linota chloris*: Så jeg på træk 1 april.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom talrig 16 marts, men mærkelig nok blev heller ikke denne, ligesom bogfinken, derefter iagttaget på en tid, idet det første træk synes at have fortsat videre.

Først 22de blev den igjen iagttaget og var først nogenlunde almindelig fra 28de.

Allerede i slutten af septbr. begyndte den at trække bort og var ved oktober måneds indtræden omtr. forsvunden. Dog er enkelte individer endnu omtr. daglig iagttaget til midten af oktbr.

Gråsisik *Acanthis linaria*: Overvintrede i større antal end på flere år har været tilfældet, idet den har forekommet i flokke på flere hundrede.

Gråsisiken ankom 13 marts i stor mængde, i tusenvis flok efter flok, men som alm. opholdt den sig kun lidet og forsvandt omtr. strax. Efter et betydelig snefald mellem 17 og 18de april viste den sig igjen og er 22 og 23de, da der foregik et stort træk af flere andre fugle, seet trække i større og mindre flokke. Om dette sidste træk er det dog at antage, at det har været et tilbagevendende, foranlediget af det indtrufne snefald. Fra 17 oktober har den igjen vist sig og siden udover vinteren været alm.

Dompap *Pyrrhula europaea*: Har fra begyndelsen af oktober været meget talrig hele høsten udover.

Konglebit *Pinicola enucleator*: Konglebiten har ihøst været meget talrig. Den viste sig allerede fra 17 oktober på sine steder med det samme i stor mængde. Således fangedes ved Dyret på 4 dage ikke mindre end 30 stkr. i donerne. I slutten af måneden var den en kort tid mere jævnt udbredt, men i november forekom den kun fåtallig hist og her, og i december var den næsten borte.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*: 3 juli såes en enkelt korsnæb ved Dyret. Den har heller ikke siden indfundet sig, uagtet her er et ganske godt kongleår.

Stær *Sturnus vulgaris*: Småflokke af overvintrende stær er i januar seet på flere steder.

Ankom 15 marts. 26de samme måned seet i store flokke. I et rede ved Kjølberg fandt jeg 11 mai 5 æg, hvoraf det første altså måtte være lagt 7 mai, medens der i et andet rede ved siden af endnu ikke var lagt æg. Afreisen forægik omkring 20 oktober.

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*: I et rede, fundet i Rødsskoven 2 mai, var der et æg, men fuglen forlod redet efter at den mærkede sig opdaget.

Skjære *Pica europaea*: I et rede ved Dyret var der 2 æg 27 april. Et rede ved Strand indeholdt 11 mai 7 antagelig et par dage gamle unger. I disse reder var altså første æg lagt 17 og 26 april.

Kaie *Corvus monedula*: Ankom 13 marts. (S.V. vind). Indtil 1 april med afbrydelse i dagene 17de-24de, da der herskede N. og N.O. vind, såes jævnlig flokke eller enkelte individer trække over egnen. Den 1 april endnu et betydeligt træk. På løkkerne udenfor Gamlebyen så jeg 2 mai nogle kajer. Det synes, som enkelte hver vår holder til der nogen tid. Høstrækket foregik fra 12- 26 oktober livligst mellem 17 og 19de.

Kråke *Corvus cornix*: I dagene 24- 27 marts foregik et meget livligt kråketræk.

(Se anm. for marts.) 24 marts foregik der et livligt kråketræk (svag N.O. drag, tåge og regn) men ingen andre fugle såes samtidig på træk. 26 marts om morgenen så Herman Thoresen Slevik en

usådvandlig mængde kråker på Thorbjørnsskjær. Skjæret var ganske bedækket af dem. Om efterm. samme dag foregik if. Arvesen et usådvandlig livligt træk, hvilket også if. egen iagttagelse endnu delvis vedvarende om form. 27de. I et rede, hvor der fandtes 4 crc. 4 dage gamle unger og et røtæg 11 mai, var det første æg efter beregning lagt 16 april. I oktober mellem 17 og 19de trak den talrig over egnen ligesom om våren i selskab med kajerne.

Sidensvans *Ampelis garrulus*: Har i høst vist sig høist sparsomt. Kun et eksempel på dens forekomst i egnen er mig bekendt, nemlig en liden flok på en 8, 9 individer, som holdt til på Gråsvik i dagene 23-29 november.

Sanglerke=lerke *Alauda arvensis*: Den første lerce er seet 30 januar og den anden 5 februar.

Efter disse observationer er ingen seet før 17 februar, og først nu begyndte trækket, men endnu gik det småt indtil 2 marts. 12 og 13 marts (første dag i svag sydlig, den anden dag S.V. storm) forægik et stort træk. Fra morgenen til over middag kom de ustandselig både enkelt og flokkevis (10, 15 ad gangen). Dens første sang hørtes 22 febr. Efter af de i lang tid havde levet spredt såes de ovenpå snefaldet 18 april i sluttede flokke på markerne. Høstrækket begyndte fra 21 septbr. men den var dog endnu ved udgangen af måneden talrig. I løbet af oktober observeredes den daglig på træk indtil 14de, efter hvilken tid endnu kun et par individer er iagttaget indtil 23de. Mærkelig nok er endnu i november 3 gange iagttaget betydelige træk, nemlig 3, 4 og 13de. Disse foregik om morgenen i løbet af en times tid, før det blev lyst så fuglene ikke kunde sees, men kun kjendes på lyden.

Trelerke *Alauda arborea*: Ankom 16 marts og var om kort ganske alm.

I juli gjordes tre fund af reder, utvivlsomt anden gangs kuld: 10 juli 4 æg, hvoraf det sidste lagt 4de.

10 juli: 1 nylagt æg. Redet fandtes 13de ødelagt og de da 2 æg itu. 16 juli: 4 kun en dag rugede æg.

Første æg i disse reder altså lagt 1, 10 og 13de. juli. Om rederne, se anm. for juli. 10 juli tog jeg ved Dyret et rede med 4 æg, hvoraf det sidste var lagt 4de. Redet lå på marken mellem lungen og var bygget af gråstrå med mos til underlag. Samme dag fandt jeg også et rede med et nylagt æg, men 13de fandtes redet forstyrret, måske af røskat, der forøvrigt her er sjelden, og de to æg som nu fandtes vare itu. 16 juli fandt jeg også ved Dyret et rede med 4 kun en dag rugede æg. Redet fandtes på en bjergknause, hvor det lå ganske åbent og udækket i en lav krybende ener. Det bestod af strå. Disse reder er utvivlsomt andet kuld. Observeret indtil 5 oktober.

Fjellerke *Alauda alpestris*: Obs. 26 april på Øren, hvor jeg endnu 2 mai traf en liden flok.

Vendehals *Lynx torquilla*: Ankom 28 april. Et kuld 8 friske æg taget ved Ødegård i en hul asp 1 juni. Første æg altså lagt 25 mai.

Gjæk *Cuculus canorus*: Ankom 1 mai og var kort efter alm. Endnu i de sidste dage af juni hørtes gjøken jevnlig gale. Senest hørte jeg den 6 juli. 10 septbr. er endnu en gjæk observeret.

Tårnseiler *Cypselus apus*: Ankom allerede 11 mai og var alm. et par dage senere.

Afreisen afsluttedes 28 august.

Nattravn *Caprimulgus europæus*: Ankom 26 april og var endnu inden månedens udgang alm.

Den var alm. til udgangen af august, men er ikke observ. senere end 31de.

Dvergfalk *Falco aesalon*: 17 april bragtes mig en hann, der var skudt i Ålekilen.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Ankom 31 marts, men var først over midten af april alm.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 27 marts.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*: Et par, tre fiskeørne holdt i april måned til heromkring en 3 ugers tid. En af disse blev 22 april skudt ved K jennekjærmet, hvor den en 14 dages tid havde havt stadig tilhold.

Ringdue *Columba palumbus*: Ankom 26 marts. Senest obs. 5 oktober, da 21 stk. i en flok blev seet at flyve nordover.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 16 marts, men har dog ikke været alm. før fra 24de.

Afreisen ikke iagttaget.

Orrfugl *Tetrao tetrix*: Begyndte allerede af spille fra midten af marts. Fra 22de gik spillet flittig.

If. Adolf Arvesens iagttagelse besøgte årfuglene i april måned flittig aspelundene eller aspetårne, hvor de med begjærlighed fortærede de såkaldte gåseunger. Året var heromkring meget uheldigt for yngelen.

Storfugl *Tetrao urogallus*: Tiuren havde også begyndt sit spill tidlig. Allerede i den første uge af april var flere skudt på spillet.

Rapphøne *Perdix cinerea*: Jeg erholdt 14 juli 3 æg, der var taget af et rede på 19, hvilket var blevet forladt omtr. 7de. Æggene var så nær udklækningen at høist 3, 4 dage til havde været nok. Det første æg kunde antages lagt 2 juni.

Dverglo *Charadrius minor*: Nogle stk. obs. på Øren 2 mai.

Heilo *Charadius pluvialis*: Skal være iagttaget på Øren omkring 26 marts. 2 mai er den truffet i Hankøskjärene. Afreisen foregik sidst i septbr. (28de septbr. traf jeg endnu en flok på Øren.)

Vipe *Vanellus cristatus*: Ankom 16 marts. Så sent som 30 oktbr. er endnu en vibe seet på Øren.

Tjeld *Haematopus ostraläigus*: Ankom 15 marts, men var dog endnu ved udgangen af måneden ganske fåtallig. I Hankøskjärene blev 4 mai fundet et rede med et äg.

Rugde *Scolopax rusticola*: En overvintrende rugde obs. 16 febr. Det er dog sandsynligt, at ikke få rugder har overvintret i den forløbne ualmindelig milde vinter.

En omstendighed synes ialfald at tale stærkt derfor, den nemlig, at der under vårtrækket blev skudt påfaldende mange usædvanlig magre rugder på samme tid, som andre vare i ualmindelig godt hold. Således skjød jeg 23 april en hunn, som veiede 376 gram, medens flere individer veiede fra 218 til 265 gram. (se anm. for april.) 3 april var der flere rugder på torvet. 12de. beg. trækket ved Tronddalen kl. 7.40". (Arvesen), 13de. beg. trækket ved Tronddalen kl. 7.32". (smukt veir med regn) 14de. beg. trækket ved Tronddalen kl. 7.29". (overskyet). Ligesom igår aftes foregik kun to træk (efter al sandsynlighed kun en rugde) uagtet veiret begge gange var heldigt. Det andet træk kom henholdsvis kl. 7.43" og 7.45". 20 april efter snefaldet den foregående dag fandt jeg rugderne liggende på de bare steder langs åslierne. 21de beg. trækket ved Tronddalen kl. 8.6".

Endnu 23de. lå rugderne langsmed liene, skjøndt sneen nu sågodtsom er borte på markerne, men dog for endel endnu ligger i skoven. Jeg skjød en hunn med 2 äg i äggstokken af en russisk ärts størrelse. Den var et usædvanlig vægtigt exemplar, der holdt 376 gram, hvilket var så meget mere påfaldende som flere af de ivår skudte exemplarer have været usædvanligt magre. Således veiede et 31 marts skudt exemplar 265 gram og en 4 april 227 gram samt en 21 april endog kun 218 gram, ligesom endnu et par uveiede exemplarer stod midt imellem disse. Jeg ved ingen vår at have seet så mange magre rugder, og skulde jeg tro dette forhold hidrøre fra, at ikke få rugder i den forløbne milde vinter har fristet tilværelsen her. Det var da ialfald intet underligt at de ere blevne magre. 23de. beg. trækket i Dammyr kl. 7.53". 24de. beg. trækket på Hankø kl. 7.53 og 25de. om morg. sammesteds kl. 3.10". (tåge). 25de. om aftenen i Dammyr kl. 7.52. (regn og tyk luft). Uagtet dersteds allerede er skudt 11 rugder, et større antal end jeg nogen vår tidligere ved er skudt der, eller overhodet på noget enkelt sted, trak der aligevel iaften flere. 22de. beg. trækket i Dammyr kl. 8.11". 30de. beg. trækket i Dammyr kl. 8.10. (Jørgen hos Ellingsen). I Tronddalen derimod først kl. 8.27. (smukt veir)

Ankomst 24 marts. De søgte strax til skoven, og aftentrækket var snart livligt.

Efter snefaldet 18 april søgte de dog ud af skoven og fandtes i nogle dage liggende langs åslierne.

Trækket begyndte: 30 marts: Dammyr, kl. 7. (smukt stille veir med pluss 7 grader.) Livligt træk.

31 marts: Dammyr, kl. 7.12 og på Hankø kl. 7. 10 og sluttede kl 7. 30. 12 april: Tronddalen,

kl. 7.40. 13 april: Tronddalen, kl. 7.32 (smukt veir med regn). 14 april: Tronddalen,

kl. 7.29.(Overskyet). 21 april: Tronddalen, kl. 8.06. 23 april: Dammyr, kl. 7.53.

24 april: Hankø, kl. 7.53. 25 april: Hankø, kl. 3.10 om morg. (tåge)

25 april: Dammyr, kl. 7. 52. (Regn og tyk luft). 28 april: Dammyr, kl. 8.11.

30 april: Dammyr, kl. 8.10, (smukt veir) og på Tronddalen kl. 8.27. 1 mai ved Tronddalen kl. 8.37.

I Dammyr, der er en større mellem skovklædte åser liggende myr i Ålebbergene, fra hvilken trange dalfører, der udgå i forskellige retninger, sætter den i forbindelse med andre skovmyrer og således er en udmærket rugdepost formedelst det korstræk, som går over den gennem de nevnte dalfører, var der 25 april skudt ikke mindre end 11 rugder, der er et større antal, end nogen vår tidligere ved er skudt der eller overhovedet noget andet sted. Og dog var der endnu (23de) et livligt træk, hvori jeg føler meg overbevist om, at mindst 3 à 4 rugder tog del. Da der imidlertid gjerne bliver høie skud, klarer de sig nok så godt der alligevel trods den ivrige efterstræbelse, hver aften af flere ofte en 10, 12 jägere. I Tronddalen derimod, der ikke ligger mere end et godt kvarters vei fra Dammyr, og hvor der for endel år tilbage var ret godt træk, er forholdet det omvendte. Der trækker iregelen kun et par tre rugder hver vår. Således var der ivår kun to. Den første så jeg trække 13 og 14de april, begge gange gjorde den to træk, men den anden gang skjød jeg den i andet træk. Da jeg så 21 april igjen besøgte stedet, trak der en ny, der ligesom den første også gjorde to træk. Var der så ikke før 30de, da jeg skjød på den første gang den kom, uden at få den, men kunde tydelig forstå, at den var i skuddet og blev bleseret, hvilket var så meget tydeligere, som den ikke kom mere den aftenen. Jeg var der så igjen aftenen efter, og til beregnet tid kom den følgende sin vante rute, men - uden lyd. Den kom også for anden gang, men ligeså lydløst, hvorfor jeg bægge gange blev for sen til at skyde, uagtet begge træk gik forbi mig indenfor skudhold.

Heraf udleder jeg den slutning, at rugden ialfald i den første tid (en måned eller længre), indtil nätterne blive lysere, kun gjør to træk om aftenen, noget som jeg også ofte nok før har syntes at forstå, men som ingen gang er tydeligere bevist end denne. En hunn, som jeg skjød 23 april, havde

æggestokken endnu kun lidet udviklet, idet kun to æg endnu vare så store som russiske erter. Den hørte derfor neppe hjemme her i egnen, men meget nordligere eller i højere liggende trakter, hvor æglæggingen først kan forgå adskillig senere end her. I sidste halvdel af oktober syntes høstrekket at foregå, idet den da var noget almindeligere at treffe. Den er senest observeret 16 november.

Dobbeltbekkasin *Gallinago major*: I midten af septbr. er 3 dobbeltbekkasiner observ. her i egnen på forskellige steder.

Enkeltbekkasin *Gallinago media*: Ankom 10 april, men var først over midten af måneden alm. Den forlod Ålekilen 6 mai. Den var alm. til henimod udgangen af oktober og er senest obs. 2 novbr. (Et enkelt individ).

Kvartbekkasin *Gallinago gallinula*: Var ankommet 3 april, men 13de fandtes den ikke længer. Opholdet om våren synes af være meget kortvarigt.

3 april hørte jeg en småbekkasin, som idet den fløi op, gav et svagt kattsch fra sig, der lignede enkeltbekkasinens, men var betydeligt svagere. Måske er det blot om våren, den giver denne lyd fra sig, da jeg ikke mindes at have hørt den om høsten. I oktober var den ganske talrig og var også endnu 2 novbr. talrig. I den sidste tid de opholde sig her, har de opnået en betydelig fedme. 3 eksemplarer, som jeg skjød 2 novbr., veiede respektive 70, 77 og 92 gram. Jeg så 2 novbr. en småbekkasin, som trykkede for hunden mellem sivet på 1 1/2 fod dybt vand. Men om den holdt sig svømmende på vandet eller havde fodfæste på sivet, kunde jeg ikke bestemt se. Dog syntes det sidste mig sandsynligst, da den forekom mig at ligge vel høit på vandet til kun at hvile på dette.

Myrsnipe *Tringa alpina*: Var i august og septbr. ganske talrig på Øren.

Storspove *Numenius arquatus*: Obs. 1 april talrig.

Småspove *Numenius phaeopus*: Den egentlige sammenhæng med denne fugls træk herover egnen er ikke god at udrede. Medens den almindelig først obs. meget senere end storspoven, skal den i år have været alm. på Øren fra begyndelsen af april, medens jeg ikke har fået nogen oplysning fra anden kant om dens forekomst i hele april. Iagttagelsen fra Øren tør vel således være usikker og bero på forveksling med storspoven. Selv så jeg småspoven på Øren 2 mai, og tør den vistnok have været der en tid. 15 mai så jeg til to forskellige tider, hver gang en enslig småspove trække nordover.

Brushane *Philomachus pugnax*: 2 mai skjød jeg på Øren en brushane hann, der endnu ikke havde anlagt sin halskrave, men var fuld af blodpinder over hele halsen.

På Øren var den i høst (i septbr.) ganske almindelig.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*: Ankom 1 mai.

Skogsnipe *Totanus ochropus*: Er ikke bestemt observeret på vårtrækket. (Se anm. for april)

19 april i kveldingen hørte Arvesen i Ålekilen en sneppe, som ikke var den rødbenede.

Grønstilk *Totanus glareola*: Ankom 24 april. Såvel denne som forågående var fåtallig på vårtrækket, ligesom også opholdet kun varede kort, hvortil naturlig den tidlig fremskredne vår har været årsag. Den er ikke bemærket senere end 3 mai.

Rødstilk *Totanus calidris*: Obs. 23 april. Heller ikke for dennes vedkommende tør nævnte dato ansees for nøiagtig, da også denne var så sjelden på vårtrækket, at tilstrækkelige iagttagelser ikke kunde tilveiebringes.

Gluttsnipe *Totanus glottis*: Observeret 11 mai. På høsttrækket var den her allerede 9 august.

Trane *Grus cinerea*: Observeret 14 april.

Gråhågre *Ardea cinerea*: 4 mai er et individ skudt i Hankøskjärene, hvor kun denne blev seet.

22 juli er den atter seet. I septbr. så jeg den et par gange nemlig 7de og 28de, begge gange 5 individer i følge, måske de samme.

Åkerrikse *Ortygometra crex*: Ankom 7 mai. Inden midten af måneden var den alm.

Myrrikse *Phalaridium porzana*: Observ. fra 6 mai. Var i år neppe heldig med forplantningen, thi hverken i Åle eller i Skårekilen fandtes nogen i høst.

Sangsvane *Cygnus musicus*: 26 marts er ved Thorbjørnskjær 7 svaner seet flyve østover.

Sædgås *Anser segetum*: Se anm. for mai. 2 mai om form. så jeg på Øren med noget mellemrum 3 flokke gjås komme trækkende. En af flokkene var på 11 individer, de andre på 45 og 50. Den ene af disse sidste, som fløi over mig på riflehold, syntes at have korte nâb og kunde derefter at dømmes være segetum. Overgumpen kunde sees at være hvid. De fløi mærkelig nok alle fra vest mod øst.

2 mai ligeledes om form. så også Johan Johnsen i Kragerøholmene et par flokke grågås, som trak nordover. Også Arvesen så samme dag både om form. og efterm. i Hankøskjärene flere tildels store flokke som alle trak nordover.

Grågås *Anser cinereus*: Allerede 19 febr. er en liden flok grågås seet drage nordover, men er senere ikke observeret før 12 marts, fra hvilken tid trækket gik nogenlunde jevnt både i marts og april

indtil 2 mai. Sidstnævnte dag forägik et stort træk. (Sammenlign anm. for mai) se anm. *Anser segetum* - 24 juni så jeg indenfor lille Marnet ved Fjeldskilen en grågås. Det er visselig meget sjelden nogen gås tilbringer sommeren her. I dagene 27- 30 septbr. er flere flokke seet trække sydover.

Gravand *Tadorna vulpanser*: Ankom 18 marts, men var dog først fra begyndelsen af april alm.

Stokkand *Anas boschas (boschas)*: En hann, som jeg skjød 19 oktbr., havde fuld vinterdragt.

Stjertand *Anas acuta*: 23 april er et par (hunn og hann) skudt i holmerne. Det synes, som den allerede her under vårtrækket holder sig parvis. Allerede 9 aug. er en ung hann skudt i Kragerøholmerne, hvor samtidig såes en flok på 11 individer. Endnu i midten af septbr. er den påtruffet og skudt.

Krikkand *Anas crecca*: Om høsten seet fra 16 august.

Brunnakke *Anas penelope*: Så jeg endnu 23 oktbr.

Sjørre *Oidemia fusca*: Var i hele oktbr. talrig i holmerne, i novemb. og decbr. derimod kun fåtallig.

Svartand *Oidemia nigra*: I slutten af april og en uges tid ud i mai hørtes de om aftenerne trække nordover. Fra midten af septbr. forekom den talrig indtil ud i november, efter hvilken tid den forekom sparsomt.

Kvinand *Clangula glaucion*: Var alm. fra begyndelsen af april.

Under isløsningen i vandene i dagene 3- 5 april såes adskillige hvinänder i Isesjøen i Skjeberg.

I slutten af april hørtes de om aftenerne i mængde trække nordover.

Havelle *Clangula glacialis*: Var talrig fra begyndelsen af marts til ud i mai.

En hann skudt 28 april havde allerede ren sommerdragt.

I slutten af december er den truffet ganske talrig udenfor Hvaløerne.

Ærfugl *Somateria mollissima*: I månederne marts og april var der næsten ikke edderfugl at se i økjärene. (Sammenlign anm. for april) Endnu 25 april var der næsten ikke en edderfugl at se i Onsjökjärene. Ligesom jeg på et par ture sammensteds tidligere i måneden heller ikke så noget til den, siger også G. Larsen, at den ikke har været at se på meget længe, måske et par måneder. Dog udenfor Färder havde han for ikke længe siden seet en stor flok, der dog efter beskrivelsen synes væsentligst at have været ungfugle, da kun få hvide hanner var seet blandt dem.

Laksand *Mergus merganser*: Er af og til observeret i december ved Hvaløerne.

Storskarv *Garrulus carbo*: Om morgenen 27 marts kl. 4 1/2, da det netop var blevet lyst, er en flok på 33 ålekråker seet i gåseorden trække nordover over Ålebbergene.

Havsule *Dysporus bassanus*: 25 januar bragtes en skudt havsule til torvs.

Fra begyndelsen af december er den igjen bemærket og var ud i måneden, især mellem jul og nytår, meget talrig og såes da ofte i selskaber på et halvt snes individer.

Hettemåke *Larus ridibundus*: 6 skrattemåger antages observeret på Øren 12 mai.

(Se amnm. for mai) Stykjunker Hafslund så 12 mai 6 små sorthovede måger på Øren. De havde et ternelignende skrig, dog adskillig forskjellig fra makrellternens. Han obs. at stjerten var tvær.

Polarmåke *Larus glaucus*: Har i vinter (december) optrådt i betydelig mængde i skjærgården. Især forekom den talrig på de steder, hvor sildefisket foregik, og såes der i hundredevis. Det synes vesentligst at have været unge fugle. Af 8 af en skytter skudte eksemplarer var kun en gammel. (Anm. for december) 24 decbr. så jeg på torvet ikke mindre end 3 eksemplarer af denne art, som det tidligere ikke har lyktes mig at påtræffe, uagtet jeg af mange beretninger har været temmelig sikker på dens forekomst her om vinteren om ikke regelmæssig så dog temmelig hyppig. Det viste sig nu at den endog kan optræde meget talrig. De var skudt af Nils Hanssen, der fortalte, at han på en jagttur ved Hvaløerne fra 22de - 24 havde skudt ikke mindre end 8 stk. af samme art. Den var meget talrig og forekom i hundredevis på de steder, hvor sildefisket foregik. De tre eksemplarer, som jeg så, var yngre fugle, den ene årsunge, de andre to fjorårsfugle. De øvrige 5, som allerede var solgt, havde også på en undtagelse nær været unge fugle.

Svartbak *Larus marinus*: Svartbagen synes at være talrigere om høsten end om sommeren. Flere gange har jeg i oktober måned seet skudte eksemplarer af den på torvet.

Sildemåke *Larus fuscus*: 1 november så jeg en ung nyskudt sildemåge på torvet.

Krykkje *Larus tridactylus*: Forekom også på forårvinteren talrig og er observeret endnu 23 marts.

Fra begyndelsen af oktober var den alm., Den synes at komme med alkerne. Den er ofte at se helt oppe ved byen på Floen.

Rødnebbterne *Sterna macrura*: Sent på høsten er adskillige temer observeret heromkring på vidt forskellige steder, som samtlige synes at have været arktiske temer. Sidste gang de blev observeret,

nemlig 12 oktober, traf jeg 3 stkr. i Skårekilen og var så heldig at fælde den ene, der viste sig at være et ungt individ, som jeg indsendte til universitetsmuseet.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 17 mai. Nogle terne som er observeret her i nærheden fra 23 august synes ikke at have været denne, men foregående art. (Sammenlign. anm. for aug., sept. og oktbr.) Aug.- 23 aug. så jeg endnu 3 terne, som i lændsen ved sagen holdt på at fange små fisk. Af Paul Koren er en terne seet daglig i Vesterelven. (27de). Af skyttere som var på søen 30 og 31de er den ikke bemærket. Sept. - 26 septbr. i skumringen om efterm. så E. Jensen og Hauge 7 terne som kredsede på Floen. Jensen har også et par gange før i de nærmest forløbne dage seet det samme følge. 30de så E. Jensen atter 3 terne ved Hauatangen og er sikker på sin iagttagelses rigtighed. 30de så også Hans Syvertsen inde i Fredrikshaldsfjorden 2. (Makrellterner?). Oktbr. - 5 okt. så Johan Johnsen en terne da han var på søen på alkejagt. Ligeledes traf Edvard Larsen samme dag i Kragerøholmerne 2 stkr., hvilke han skjød i et skud. Jeg fik for sent kundskab om dette til at få se fuglene, og af hovederne, som var det eneste jeg fik til at bestemme dem efter kunde jeg ikke komme til sikkert resultat. Næbbene tilhørte øiensynlig unge individer og syntes nærmest at være af *macrura*. End videre traf også Ryan en terne i Skårekilen samme dag. 6de så jeg selv på Floen 3 stkr., men kunde ikke kjende arten. 7de er også nogle terne iagttaget af "Snars" besætning både på Floen og i Østerelven. 9de så jeg fremdeles en terne i Østerelven. 12de blev gæden løst, idet jeg på jagt i Skårekilen traf 3 stkr. (rimeligvis de samme tre, som oftere har været seet i følge), hvoraf jeg fikk skudt den ene, der viste sig at være en ung *macrura*. Exemplaret blev indsendt til universitetsmuseet. Allerede tidlig i høst er der af og til seet nogle terne i Skårekilen. Siden vides ingen observeret.

Havhest *Fulmarus glacialis*: Et exemplar af havhesten skudt i Singlefjorden 25 oktbr. Det var et magert individ, der ikke havde noget fedtlag mellem kjødet og skindet.

Smålom *Eudytes septentrionalis*: I sidste halvdel af april forekom lommen, især denne art, meget talrig på søen. I oktober forekom den atter ganske talrig.

3 omkring 1 november skudte eksemplarer havde fuld vinterdragt.

Storlom *Eudytes arcticus*: (Se *Eudytes septentrionalis* Smålom.)

Teist *Uria grylle*: 4 mai er det første teisteæg fundet på Misingen.

Lomvi *Uria troille*: Forekom endnu henimod udgangen af marts, men ikke synderlig talrig. Den synes at trække sig tidligere nordover end den brednåbbede. Om høsten viste den sig inde i fjorden fra 26 september. Fra begyndelsen af oktober, da den blev talrig, samlede den sig mest inde i Kristianiafjorden og blev i oktober måned skudt i stort antal mellem Hvitsten og Drøbak.

Alkekonge *Mergulus alle*: Alkekongen var her endnu i marts måned. Således blev et stormfordrevet individ taget levende på gaden i Gråsvik 11 marts og bragt mig. Jeg gav den imidlertid snart friheden igjen, idet jeg slap den på Floen. Medens jeg havde den, lod den ofte høre en fin plistrende lyd omtrent som teistens. Et andet individ, der var skudt, så jeg på torvet 22 marts.

Om høsten er det første individ bemærket og skudt 3 oktober.

I slutten af december var den ganske hyppig og såes tildels i små flokke på 5, 6 individer.

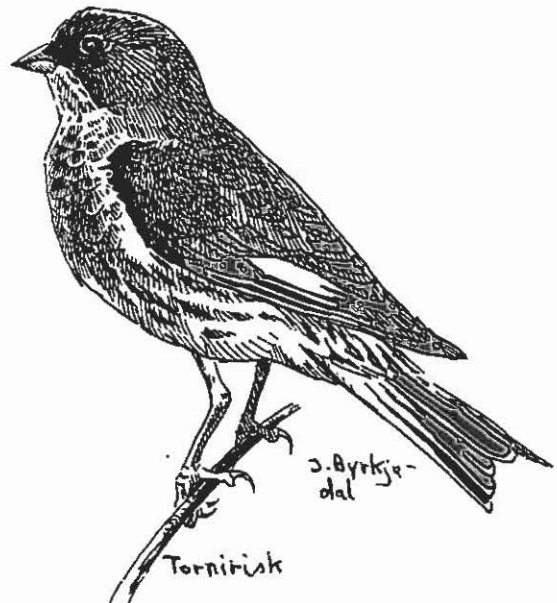
Lundefugl *Mormon arcticus*: På Søstrene fandtes 19 mai i en fjeldkløft 2 æg, hvoraf den ene, der var uvarmet, blev bragt mig.

Alke *Alca torda*: Var endnu 22 marts temmelig almindelig. Jeg så samme dag adskillige af denne art på torvet, hvilke alle på en undtagelse når var gamle fugle med hvid stribe på næbbet.

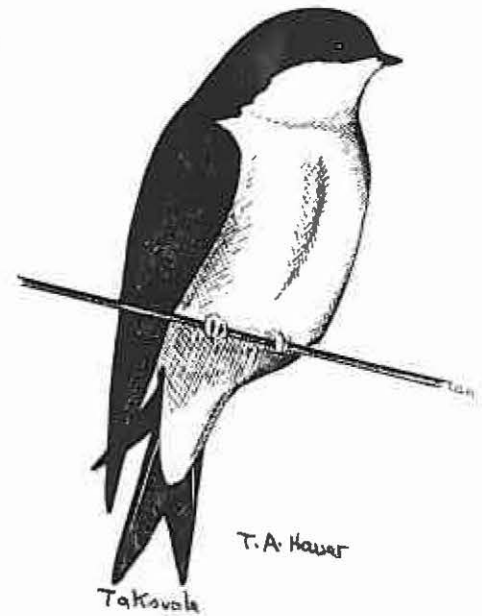
Om høsten er de første brednåbbede alker skudt 5 oktober, såvel gamle som unge.

TRÅKFUGLENES ANKOMST I 1890.

1. <i>Alauda arvensis</i> .	(30 jan.)	17 febr.
2. <i>Anser cinereus</i> .		12 marts.
3. <i>Acanthis linaria</i> .		13 marts.
4. <i>Plectrophanes nivalis</i>		13 marts.
5. <i>Corvus monedula</i>		13 marts.
6. <i>Sturnus vulgaris</i>		15 marts.
7. <i>Haematopus ostredogus</i>		15 marts.
8. <i>Alauda arborea</i>		16 marts.
9. <i>Fringilla coelebs</i>		16 marts.
10. <i>Linota cannabina</i>		16 marts.
11. <i>Turdus merula</i>		16 marts.
12. <i>Vanellus cristatus</i>		16 marts.
13. <i>Columba oenas</i>		16 marts.
14. <i>Tadorna vulpanser</i>		18 marts.

15. <i>Scolopax rusticola</i>		24 marts.
16. <i>Columba palumbus</i>		26 marts.
17. <i>Turdus viscivorus</i>		26 marts.
18. <i>Charadrius pluvialis</i>		26 marts.
19. <i>Buteo vulgaris</i>		27 marts.
20. <i>Accentor modularis</i>		29 marts.
21. <i>Turdus iliacus</i>		30 marts.
22. <i>Falco tinnunculus</i>		31 marts.
23. <i>Fringilla montifringilla</i>		31 marts.
24. <i>Luscinia rubecula</i>		31 marts.
25. <i>Numenius arquatus</i>		1 april.
26. <i>Linota chloris</i>	obs.	1 april.
27. <i>Turdus musicus</i>		1 april.
28. <i>Motacilla alba</i>		2 april.
29. <i>Turdus torquatus</i>		2 april.
30. <i>Gallinago gallinula</i>	obs.	3 april.
31. <i>Anthus obscurus</i>	obs.	4 april.
32. <i>Saxicola oenanthe</i>		7 april.
33. <i>Phylloperseustes abietina</i>		7 april.
34. <i>Gallinago media</i>		10 april.
35. <i>Grus cinerea</i>	obs.	14 april.
36. <i>Emberiza schoeniclus</i>		17 april.
37. <i>Totanus calidris</i>		23 april.
38. <i>Anthus pratensis</i>		23 april.
39. <i>Totanus glareola</i>		24 april.
40. <i>Luscinia phoenicurus</i>		26 april.
41. <i>Alauda alpestris</i>	obs.	26 april.
42. <i>Caprimulgus europæus</i>		26 april.
43. <i>Anthus arboreus</i>		27 april.
44. <i>Hirundo rustica</i>		27 april.
45. <i>Hirundo urbica</i>		28 april.
46. <i>Lynx torquilla</i>		28 april.
47. <i>Saxicola rubetra</i>		30 april.
48. <i>Actitis hypoleucos</i>		1 mai.
49. <i>Cuculus canorus</i>		1 mai.
50. <i>Charadrius minor</i>	obs.	2 mai.
51. <i>Emberiza hortulana</i>		3 mai.
52. <i>Phylloperseustes trochilus</i>		3 mai.
53. <i>Motacilla flava</i>		4 mai.
54. <i>Muscicapa atricapilla</i>		4 mai.
55. <i>Phalaridium porzana</i>		6 mai.
56. <i>Ortygometra crex</i>		7 mai.
57. <i>Sylvia cinerea</i>		8 mai.
58. <i>Sylvia curruca</i>		11 mai.
59. <i>Totanus glottis</i>		11 mai.
60. <i>Cypselus apus</i>		11 mai.
61. <i>Muscicapa grisola</i>		15 mai.
62. <i>Lanius collurio</i>		15 mai.
63. <i>Sterna fluviatilis</i>		17 mai.
64. <i>Sylvia hortensis</i>		22 mai.

TILSENDT UNIVERSITETET.

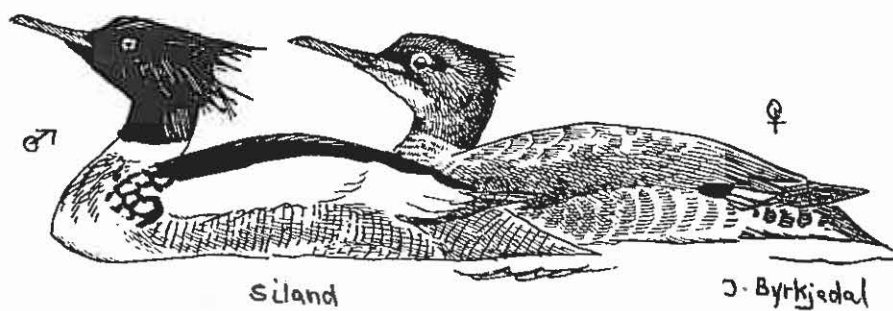
25/8: Et exemplar *Hirundo rustica* Låvesvale albino, årsunge skudt ved Åle i Onsø den 24 august.

17/9: Et exemplar *Plecotus auritus* linq fanget ved Ørebek i Onsø samme dag.

13/10: Et exemplar *Sterna macrura* Rødnebbterne, ung hunn i høstdragt skudt i Skårekilen den 13 oktober.

SKUDLISTE 1890

- 1 stokand
- 4 svartender (oidemia nigra)
- 1 stor fiskand
- 2 smålommer
- 1 brednåbbet alke
- 10 spidsalker
- 1 svartbag
- 2 makrelterner
- 2 arktiske terner
- 2 heiloer
- 2 bjergryler
- 2 rugder
- 3 enkeltbekkasiner
- 13 småbekkasiner
- 1 småspove
- 1 brushane
- 2 måltroster
- 1 rødvingetrost
- 1 ravn
- 1 skjäre
- 1 sivspurv
- 4 harer
- Ialt: 58

1891

Måltrost *Turdus musicus*: Ankom 16 april og var kort efter alm. udbredt i skovene. 22 og 23de foregik der et stort træk, men den var ikke talrig her under trækket, da det uden ophold gik forbi. Höstrækket begyndte fra 20 september og varede til omkring 20 oktober, i hvilken tid den var ganske talrig, men blev ikke fanget i doner på grund af total mangel på rognebær. En efternøler bemærket 1 november.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*: Ankom 12 april. 22 og 23de foregik hovedtrækket, men uden at den opholdt sig noget her. På höstrækket viste den sig fra 7 oktober, var talrig indtil 25de og holder sig her til udgangen af måneden, efter hvilken tid efternøler er bemærket 4de og 22 november.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Ankom 30 marts, men var ikke talrig på vårtrækket. På höstrækket er den ikke bemærket.

Gråtrost *Turdus pilaris*: Der ikke var bemærket om vinteren, ankom 12 april. Hovedtrækket foregik samtidig med *musicus* og *iliacus* 22 og 23 april uden synderlig ophold i egnen. Fra 17 oktober begyndte höstrækket og foregik især talrig i dagene 24-26de, da store masser såes trække om morgenerne, fra før det blev lyst. Som sædvanlig kom de fra N.O. og trak mod S.V. Kun få opholdt sig her under trækket.

Svarttrost *Turdus merula*: Ankom 18 marts og var ganske alm. indtil 7 april. 24 april blev 2 hann skudt i skoven ovenfor nordre Dale. Disse individer, som begge blev påtruffet syngende, var udentvivel stationære der. På Rauð hækker den også. 6 og 7 maj hørte jeg flere synge dersteds. Den synger meget flittig, og om morgenen forstummede sangen først kl. 1/2 9, efter at have holdt uafbrudt ved, fra det var lyst om morgenen. Den synes her i egnen helst at lige sig ved kysten eller på øerne (f.ex. Hvaløerne).

Ringtrost *Turdus torquatus*: Ankom 17 april og var almindelig indtil 7 maj. Den træffes almindeligst parvis (hann og hunn i følge), men også tildels i mindre flokke. Således i de første dage af maj, da den endog var talrig, traf jeg den i flokke på 5,6, tildels også i selskab med flokketrosten, sammen med hvilke jeg så den flyve i blandet flok. Under den sidste tid af dens ophold her lod den ofte om aftenene høre sin stærklødende, ensformige og noget melankolske sang fra de urede bjergtragter, hvor den havde sit tilhold. Den lyder som pryt, pryt, pryt, der gjentages 3-5 gange i uafbrudt rekkefølge.

Rødstrupe *Luscinia rubecula*: Ankom 17 april. Den var endnu omkring midten af oktober alm. og er senest obs. 25de samme måned.

Rødstjert *Luscinia phoenicurus*: Ankom 5 maj og var en 4,5 dage senere alm. I to reder, der blev fundet med henholdsvis 6 og 4 friske æg, var det første æg lagt 29 og 30 maj.

Steinskvett *Saxicola oenanthe*: Ankom 11 april, men blev først alm. fra 25de. Fra 12 september begyndte den at trække bort og er siden blot seet fåtallig hist og her indtil 4 oktober.

Buskskvett *Saxicola rubetra*: Ankom 6 maj og var strax alm. Et rede fundet 1 juni indeholdt 6 friske æg. Et rede fundet 3 juni indeholdt 6 friske æg. Et rede fundet 6 juni indeholdt 7 noget rugede æg.

Det første æg i de to første reder var altså lagt 27 og 29 maj. Endnu 12 juli hørte jeg buskskvätten synge. Den var alm. endnu 6 september og er senest obs. 12te samme måned.

Fossekal *Cinclus aquaticus*: 5 april er et individ skudt ved Rødsbrug på Kragerøen.

Fuglekonge *Regulus cristatus*: 13 september hørte jeg en fuglekonge synge.

Jernspurv *Accentor modularis*: Ankom først 17 april, men er kun seet på træk og synes ikke at have opholdt sig her noget. Trækket varede til begyndelsen af maj. På höstrækket er den obs. i de sidste dage af september og var i begyndelsen af oktober en kort tid alm. Den er senest obs. 25 oktober.

Munk *Sylvia atricapilla*: Denne fugl må før være undgået min opmærksomhed, eller så begynder den at optræde hyppigere end før, thi i år har jeg truffet den stativ nær på to steder i egnen, ligesom den også atter er iagttaget ved Dyrret, hvor den ifjor blev truffet og påbegyndte et rede. Mærkeligt synes jeg nok, det skulde være, at jeg ikke tidligere skulde være blevet opmærksom på den ved sangen, der, så lig den end er havesangerens, dog er meget let at skjelne fra dennes, og især måtte have tiltrukket sig min opmærksomhed, når jeg hørte den længe før den tid, endnu havesangeren er ankommet.

Det første sted, som jeg traf den på, var Rauð, hvor jeg fandt den på samme sted både 7 og 31 maj.

Skjönt jeg ingen af gangene så noget til hunnen eller kunde opdage noget rede, vilde den neppe have holdt sig så længe på den samme plet uden at have sin mage og rede der. Den sang begge gange meget flittig, sad som oftest høist på toppen af en gran og sendte sine rene, klare og fyldige toner, der meget mindede om måltrostens, hen over skovtoppene. Da sangen ikke er så stærk som dennes, hørtes det omtrent, som var det en måltrost, som sad og nynnede. Det andet sted var ved Dammyr i Ålebjergerne, hvor jeg 21 juni traf et par på en lokalitet, hvor der ved en bæk, der falder ned i myren, er adskillig kratskov af løv og barktræer. Hannen sang endnu meget flittig, og hunnen så jeg med mad i næbbet, så det syntes utvivlsomt, at de havde unger. Det lykkedes mig dog heller her at finde redet, da de, så længe de så mig, ikke gjorde tegn til at nærme sig det, men heller ikke kunde ungerne være udfloine, da jeg ellers nok så let måtte have opdaget

dem. Dog syntes det rimeligt, at de måtte være nok så store, thi ellers havde forældrene været dristigere til at nærme sig redet.

Hagesanger *Sylvia hortensis*: Ankom 26 mai, men syntes endnu ikke på flere dage at være almindelig udbredt. I et rede, som blev fundet, blev det sidste (5te) æg lagt 15 juni-, altså det første 11te. Dens sang hørtes lige fra ankomsten stadig til udgangen af juli.

Tornsanger *Sylvia cinerea*: Ankom 15 mai. I to reder, det ene fundet 5 juni med 3 friske æg, det andet fundet og taget 7 juni med 5 halvrugede æg, var det første æg lagt 28 mai og 2 juni. Det tagne rede lå i en lav ener cir 1 fod fra marken.

Møller *Sylvia curruca*: Ankom 10 mai. 18de var den alm. Foruden et rede, der blev forladt, før det var færdigt, blev 3 reder fundet med æg. Af de to, der blev fundet samme dag - 6 juni -, blev det ene, der indeholdt 6 æg, taget med det samme, det andet, der indeholdt 5 æg, først dagen efter (7 juni). Æggene i disse reder var i det første friske, i det andet to dage ruget. Det 3^{die} rede, der blev fundet af andre 14de juni, og som også indeholdt 6 æg, fandt jeg 17de netop udklækket. Det første æg var altså i disse reder lagt (når regnes 13 dages rugning) 1 og 2 juni samt 31 mai. Om redernes bygning m.m. se anm. for juni. 6 juni fandt jeg 2 reder. Det første, der indeholdt 6 friske æg lå i en ener omtrent 5 fod fra marken på et udhugget sted i skoven ved Dale store, der var tæt bevoxet med unggran og ener. Redet var bygget yderst næsten udelukkende af fine grankviste af indtil 9" længde og kun blandet med et og andet grovt strå, hvilke var sammenbundet med insektspind, inderst af fine strå og rødder samt nogle hestetagel. Hele redet var tyndt og gjennemsigtigt. Indvendig diam. 2", dybde 1 1/2". Det andet rede, der indeholdt 5 æg fandtes ved en åben plads i Rødsskoven. Det lå også i en ener i 5 fods høide fra marken og lignede ganske det første på det nær at noget mere strå her havde gjort tjenesten for grankvistene, af hvilke sidste der dog også her var mest. Dette rede lod jeg ligge til 7de, da æggene viste sig at være 2 dage ruget. Fuglene lå meget fast på redet, og jeg kunde bøje grenene tilside og længe betragte den, før den fløi af, uagtet rugningen kun såvidt var begyndt. Da den endelig fløi af, lod den sig falde til marken og for flagrende henad denne, som om den ikke kunde bruge sine vinger, men gav ingen lyd fra sig. Når jeg fjernede mig nogle skridt, gik den snart på redet igjen. 7 juni fandt jeg også et netop påbegyndt rede ved Fjelle. Den 17de var det omtrent færdigt, men fuglene var ikke at opdage i nærheden havde således sandsynligvis forladt det, hvilket også viste sig ved et senere besøg at være tilfældet. 14 juni fandt Herman Dyret ved Langgård et rede med 6 æg, hvilke, da jeg 17de undersøgte det, da befandtes netop klækkede. Redet lå som de foregående i en høi ener, hvilke synes at foretrakkes af denne fugl i modsetning til *Sylvia cinerea*, der alm. bygger i lave enere. Redet lå også her i den øverste del af eneren omtr. 6 fod over marken og var bygget som de foregående.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*: Ankom 6 mai, med en gang talrig.

Gransanger *Phylloscopus abietina*: Ankom 28 april og var i begyndelsen af mai alm. I rugetiden er den observeret på adskillige steder i Ålebjergene, hvor den endnu hørtes synge 21 juni. I begyndelsen af oktober var den endnu alm.

Tornskate *Lanius collurio*: Ankom 14 mai og var kort efter alm. På Rauø fandt jeg den meget talrig 31 mai. Allerede 27 mai fandt jeg ved Volle i Onsö i en ener et fuldt færdigt rede, hvori dog endnu ikke var lagt æg, men kort efter fandtes redet ødelagt. 7 juni fandt jeg ved Rødsveien i et slåperiskrat kun få tommer (6 à 8) fra marken et rede med 4 æg, som fuglen lå og rugede på, men også dette fandtes en tid senere ødelagt, sandsynligvis af en kat. Eftersom æggene da befandtes neppe at være over et par dage ruget kunde det første antages at være lagt 4 juni. Den var alm. indtil 22 august.

Hagefluesnapper *Muscicapa atricapilla*: Ankom 6 mai, og blev såvel hunner som hanner obs. med det samme. 3 reder blev fundet. Det ene indeholdt 2 æg 2 juni og 6 æg 5te. Altså her lagt 4 æg på 3 dage. De andre indeholdt, da de blev fundet, 14 juni 4 og 6 æg, men rugningsforholdet blev ikke undersøgt. I det første rede var altså det første æg lagt 1 juni og 6 æg lagt i løbet af 5 dage.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 17 mai og var alm. 20de. 6 juni fandt jeg to reder. Det ene indeholdt 5 neppe synbart rugede æg, det andet 3 friske æg, og var således det første æg lagt 2 og 4 juni. Om rederne se anm. for juni. På bruget fandt jeg 6 juni i planketomten et rede med 5 friske eller neppe synbart rugede æg hvilket lå oppe under taget på en plankestabel på enden af en af plankerne i samme. Redet bestod af grove stilke og strå, mos, salixuld og tidselfjun samt trædstumper, barstrimler m.m. og var indvendig foret med et tykt lag af nodhår blandet med lidt fjær. Ved Dyret fandt jeg også samme dag et rede, der lå i en orerod ved kanten af en bæk - den samme plads blev også benyttet ifjor -, og som indeholdt 3 friske æg. Da jeg 17de skulde undersøge det, var det forsvundet.

Gjerdsmett *Troglodytes parvulus*: Om høsten viste gjærdesmutter sig på bruget fra 22 oktober.

Stjertmeis *Orites caudatus*: 19 april er en flok halemeiser obs. 20 oktober viste den sig atter.

Blåmeis *Parus caeruleus*: 7 juni fandt jeg i en hul asp et rede, som allerede indeholdt unger, dog neppe mer end et døgn eller to gamle, men hvis antal ikke lod sig tælle. Beregnes at der har været 8 æg og 12 rugedage, har altså det første æg været lagt allerede 17 mai.

Kjøttmeis *Parus major*: Har sunget flittig fra begyndelsen af februar.

Granmeis *Parus borealis*: 2 reder fundet: 14 mai i Ålebbergene 8 friske æg.

21 mai ved Kjölberg 7 friske æg. I det første af disse reder var det 5te æg lagt 9de, det 8de skulde altså herefter være lagt 12te, men ikke destomindre befandtes æggene 14de at være friske, skjøndt fuglen også var tilstede og lå på redet. Det første æg var i disse tilfælde lagt 5te og 15 mai. Begge reder var bygget af bastrevler, men i det sidste fandtes en ubetydelig tilblending af gnaveruld og tidsselfjun. Begge reder fandtes i gamle rådne birkestubber, men var kun det sidste hul nyhakked, medens det første var gammelt, dog vistnok i sin tid lavet af en *borealis* - måske af det samme individ -, og synes det således, som også denne fugl benytter sit rede flere gange.

Toppmeis *Parus cristatus*: Følgende fund af reder blev gjort: 23 april 6 friske æg, Dýret, i en hul or.

24 april 5 friske æg, Dýret. 3 mai 5 crc 3-4 dage rugede æg, Dýret, i et gammelt hul i en gml. aspestubbe.

7 mai 5 crc 5 à 6 dage rugede æg, Brække. Det sidste rede, som blev taget og undersøgt, var meget tykt og stort. Det målte 5" i diam., hulningen var 2" bred og 1 1/4" dyb. Det bestod af mos blandet med nogle hestetagel og var indvendig belagt med et tykt lag af uld, hår og fjær. Det viste sig at være et gammelt, for hen benyttet rede, idet der ovenpå den ældre udforing, der var fuld af gamle ekskrementer, var lagt en ny.

Som det altså gjentagende viser sig, tager den gjerne tiltakke med gamle huller og benytter det gamle rede i flere år. Om dens sang se anm. for 18 mai. Om morg. 18 mai hørte jeg i Rödsskoven topmeisens sjeldne sang. Dens trillende lokkelyd danner såvel begyndelsen som slutten af dens enkle strofe og lyder omtrent; "tirr, tirr, tÿ tÿ tirr" hvilket den stadig repeterede under stadig bevægelse ja endog under flugten fra et træ til et andet og klang nok så smuk.

Trekryper *Certhia familiaris*: 17 mai fandt jeg i Ålebbergene et rede med 6 to dage rugede æg i en granstubbe, hvor jeg også foregående år har taget et rede. Redet, der var nyt, (jeg havde nemlig ifjor taget redet) var bygget på et underlag af fine grankviste sammenföiet med insektspind og bestod af bastrevler indvendig belagt med fjær, der syntes at være af fuglen selv og såmeget at de omtrent dækkede bunden. Det første æg lagt 10 mai.

Spettmeis *Sitta europaea*: Der i flere år næsten ikke har været at se til, synes at begynde at blive almindeligere. Foruden at den af og til, til forskellige tider af året har været påtruffet, er også iår et rede fundet ved Ödegård i Onsö. Dette rede, som jeg undersøgte 27 mai, var da allerede klækket og indeholdt 6 unger, der var fremkommet 24de. Redet lå i et dybt hul i en asp, meget høit oppe, og syntes at bestå af furunåver, hvormed ungerne blev bedækket af moderen, før den forlod redet, da jeg skræmte den af. Det første æg måtte altså være lagt 6 mai.

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 3 mai, men var længe fåtallig og er først fra 20de bleven alm. Om dens træk om dagen se anm. for mai. 3 mai så jeg en ladesvale ved Brække. 5te så Arvesen en ladesvale og 6te 2 stkr. 7 mai kl. 11 om form. så jeg, idet jeg reiste med "Oscarsborg" over fjorden fra Rauö til Fredrikshald, da vi befandt os omtrent midtveis på fjorden, en ladesvale, som kom søndenfra og fortsatte uafbrudt holdende nordlig retning så langt vi så den. Mellem Laurkullen og Rauö havde G. Larsen mödt 3 stkr., der også holdt samme kurs. Endnu 17 mai om form. så jeg på en længere tur kun en ladesvale (i Ålekilen) men om aftenen så jeg mange ved Skåregårdene. Arvesen så samme dags form. nogle stkr. som trak over Ålebbergene. 18de så jeg nogle stkr. irække over Ålebbergene. Endnu 20 mai er den ikke fuldtallig men dog alm. 9 september var den for størstedelen forsvunden, og 13 var afreisen afsluttet. Efter denne tid er kun et individ seet 25 september i Sarpsborg.

Taksvale *Hirundo urbica*: Ankom 26 april og blev ligesom ladesvalen først alm. efter 20 mai.

Tagsvalens sang, der er ubetydelig og ligner et kvidder, er temmelig sjelden at høre. Jeg har af og til i sommer hørt den fra rederne, men ved jeg aldrig at have hørt den siddende eller i flugten. Ligesom ladesvalen var den 9 september for størstedelen forsvunden og afreisen afsluttet 13 september.

Linerle *Motacilla alba*: Ankom 6 april. Helt siden 28 marts havde der uden mindste afbrødelse bläst fra N.O., næsten stadig, endog temmelig stærkt, ligetil 10 april, da det stülnede af og ud på dagen en kort stund bläste fra S.V., hvorpå atter N.O. drog på og varede indtil 21 april. Trods dette var dog linerlen allerede 10de ganske alm. I et rede på bruget fremkom ungerne 28 mai, og kunde således her det første æg være lagt 10 mai, men 6 juni så jeg allerede en linerle, som var ude med sine voxne unger, og måtte således i dette tilfælde det første æg være lagt 5 mai. 5 august så jeg en linerle med nettop udflöine unger, der utvivlsomt måtte være af andet kuld. Første æg kunde i dette tilfælde være lagt omtr. 5 juli. Linerlen var endnu 27 september alm. overalt, men 28de var den pludselig forsvunden. Om aftenen 27de havde der været samlet en usädvanlig stor mængde linerler i Ålekilen, og sandsyndligvis er afreisen foregået om natten til 28de, trods at der var S.V. vind, der endog 27de herskede som ren storm. Enkelte eftermölere er obs. indtil 16 oktober.

Gulerle *Motacilla flava*: Ankom 11 mai, men det väsentlige træk foregik i tiden mellem 21 og 26 mai. På tilbagetrækket viste den sig fra 1 august indtil 16 september, men var ikke talrig.

Heipiplerke(engpiplerke) *Anthus pratensis*: Ankom 22 april, men var usædvanlig fåtallig på vårtrækket. Den er bemærket indtil 17 mai. På Høstrækket er den først obs. 30 august og var fra midten af september til midten af oktober talrig. Fra da begyndte den at forsvinde og er senest obs. 25 oktober.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 30 april. Om høsten er den obs. indtil 13 september.

Gulvsparv *Emberiza citrinella*: Hørte jeg syngte fra 22 marts. 3 reder blev fundet:

24 mai 4 friske æg, Dýret. Blev ikke taget. 30 mai 6 æg, hvoraf det 5te lagt 27de og 6te 29de. Redet, der lå på marken under en liden tæt furu, blev taget. Langgård. 31 mai 4 nyklækte unger, Dýret.

Det første æg i disse reder altså lagt 21-23-14 mai.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 28 april med en gang nok så talrig og var 3 mai alm. overalt. I et rede, fundet ved Dýret 27 mai med 5 æg, var det første æg lagt 20de. Redet, der lå på marken mellem en bunke kviste, bestod af strå, indvendig finere og lidt hestetagel. I august måned såes hortulanerne i flokke på markerne og de skårne agre. Allerede henimod slutten af august eller omkring 20de var den forsvunden.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Ankom 23 april. På høstrækket er den bemærket fra 16 september, og var i første halvdel af oktober alm. Senest bemærket 25 oktober.

Snøspurv *Plectrophanes(Plectrophenax) nivalis*: Var alm. både i februar og marts, og kan ikke trækket bestemmes nøiagtigt. I størst mængde forekom den i de sidste dage af marts indtil 8 dage ud i april.

Gråspurv *Passer domesticus*: Heller ikke i år har jeg kunnet opdage nogen tidlig æglægning hos gråspurven. Først i den sidste uge af mai har jeg formærket ungepib fra rederne. I oktober måned såes gråspurvvene at trække bygningmaterialier - formodentlig til vinterbolig.

Pilfink *Passer montanus*: I marts måned traf jeg en dag under flækkesneen en stor flok pilfinker i selskab med en ligeledes stor flok bjergfinker på de snebare flækker på Brakkesletten, hvor pilfinken forøvrigt forekommer talrig.

Bokfink *Fringilla coelebs*: Enkelte overvintrende bogfinker er iagttaget, på en gang

(16 februar) også 5 stk. sammen med endel gulspurve. Ankom 24 marts, men fåtallig. Der blæste fra 24de-27de fra S.V. og S.O., men var endnu meget vinterligt. Efter dette fulgte en vedholdende N.O., som i slutten af marts bragte adskillig sne, der ved april måneds indtræden endnu fuldstændig dækkede marken.

Det blev således et ubetydeligt træk indtil 5te april, da der synes at være ankommet endel, idet en større flok da blev obs. Først fra 10 april er større træk foregået, og dette varede til den sidste uge i april. Således er livlige træk iagttaget om morgenerne 17, 18 og 19de samt 22 og 23de. Trækket vedvarede gjerne udover til 9 tiden om morgenen. Af reder fandt jeg et 27 mai med 4 æg af den lyseblå form, hvilke blev klækket om formiddagen 7 juni. Redet lå i en liden gran et par mandshøider oppe. 3 juni så jeg ved Rød et rede med 3 omtr. 6 dage gamle, men døde unger, der rimeligvis var strøget med formedelst regn og kulde, da det før om dagen ligesom om natten forud havde regnet meget stærkt, på samme tid som temperaturen også var sunket ned til + 7°C. 6 juni undersøgte jeg et rede, som lå i en liden furu, og indeholdt 5 æg af den grå form, af hvilke det første var lagt 1 juni og nu blev ruget på. Ligeledes tog jeg samme dag (1 juni) ved Dale store et rede, der også lå i en lav furu, og indeholdt 6 æg af den gråagtig form, hvoraf det ene var ubefrugtet, medens de øvrige viste sig 6 à 7 dage rugede. Dette rede var bygget af mos, granlav og lidt strå, fjær og hår og var udvendig belagt med hvid lev og hvide edderkopperconer fæstet med insektspind. Indvendig var det udforet med røde hestehår og nogle få hestetagel og fjær. Det smukke, næsten kuglerunde rede målte 3 1/2" i bredde og var 3 1/4" høit. Indvendig diameter 2" og dybden 1 3/4".

Det første æg var i disse reder lagt henholdsvis 22 mai, 12 mai, 1 juni og 26 mai. I sidste halvdel af september var der påfaldende lidet at se til bogfinken, men fra begyndelsen af oktober optrådte den igjen meget talrig, intil der atter fra 11te oktober blev mindre og mindre af den. Fra 20de var der kun enkelte individer at se, og er den senest obs. 28 oktober. Senere er den kun et par gange obs., nemlig 5 november 4 stk. og 8 november en. Skulde det hänge sådan sammen med afreisen, at de her i egnen hääkkende forlod os i sidste halvdel af september og de i større mængde i begyndelsen af oktober optrædende være nordfra kommende individer, der nølede her på gennemreisen?

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: Har overvintret meget talrig, og er såvel i januar, februar og marts store flokke iagttaget. Vårtrækket begyndte 17 april, og især om morgenerne 22 og 23de er et stort træk iagttaget. De have dog ikke opholdt sig noget i egnen, men have uophødelig fortsat reisen. På høstrækket viste den sig fra 11 september og var i de første dage af oktober meget talrig. 20 oktober er den senest obs.

Grønnefink *Linota chloris*: Har overvintret temmelig almindelig og er jevnlig bemærket i januar og februar. På Rauø fandt jeg i år en koloni af grønnefinken hääkkende på en stor enermo bevoxet med høie enere. I den til samme stødende granskov såes hannerne i forstringen af mai sidde i grantoppene og syngte. 31 mai fandt jeg her et rede, der var bygget i en af de store enere i omtrent en mandshøide over marken.

Det indeholdt 5 halvrugede æg, hvoraf altså det første måtte være lagt 21 mai. Beskrivelse af redet, der meget mindede om torniriskens, se anm. for mai. På Rauø så jeg 7 mai adskillige grønnefinker, som holdt til

på en stor enermo med høie enere og i den til samme stødende granskov. På dens adfærd syntes det som om de skulle hække der. Hannerne sad hist og her i grantoppene og sang. Da jeg 31 mai igjen besøgte stedet fandt jeg også et rede, der indeholdt 5 halvrugede æg. Hunnen blev skud. Redet lå i en af de høie enere i omrent en mandshøide fra marken. Det var bygget af fine kviste, - hovedsagelig grankviste og renlav, der dannede underlaget eller det udvendige rede. Det indvendige rede bestod af stærkt sammenföiet granskjæg og renlav med lidt indblandet mos og strå samt en mængde store årfuglffjær, hvilke sidste sammen med tidselffjun og nogle hestetagel udgjorde den indvendige foring. Det målte cir 4" oventil, 2 1/2" i indvendig diam. og var 1 3/4" dybt. Andre steder på øien var den ikke at fornemme, medens her holdt til flere par i nærheden af hinanden, og må således siges her at hække i koloni. Den hörtes nu ikke længer synge.

Den gang, jeg fandt redet, hörtes den ikke mere synge. Om hösten er den bemærket fra 27 september og var i begyndelsen af oktober alm.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom 18 marts fåtallig. Trækket fortsatte siden ganske småt, indtil det fra 4 april gik raskere, og 10de var den alm. Et rede med 5 klækkefærdige æg fundet på Rauö 31 mai i en ener. Det første æg i dette rede altså lagt 14 mai. Den 7 mai fandt jeg dette rede under bygning, og iagttog da samme. Redet var forøvrigt så langt fremskredet, at der kun manglede noget på den indvendige udforing. Bygningsarbeidet syntes udelukkende at blive udført af hunnen, men hannen holdt hende dog med selskab og underholdt hende med sang, medens hun var beskäftiget med redet. Han sad herunder gjerne i toppen af en nærstående ener, men når hunnen fløi bort for at hente nye materialier, fulgte han altid med, og steder vendte de også sammen tilbage. I midten af september var den endnu talrig, således så jeg den i Borge i store flokke på markerne, men allerede i slutten af måneden var den stærkt aftaget og efter 4 oktober er den kun undtagelsesvis bemærket, dog endnu tildels i mindre flokke indtil 25de. Efter denne tid er et enkelt individ bemærket 1 november.

Bergirisk *Linota flavirostris*: Denne art synes helst at forekomme om hösten, og som det synes væsentligst på øerne. Således er den d. 24 oktober obs. i betydelig mængde på holmerne ved Stangeskjær.

Gråsisik *Acanthis linaria*: Var ganske almindelig vinteren 90-91, men såes dog ikke i større flokke. På vårtrækket er den kun bemærket en gang, nemlig 22 marts en liden flok. Om hösten indfandt den sig 3 oktober, og var siden i måneden alm.

Grønnsisik *Acanthis spinus*: Sisiken forekom i september i usædvanlig store flokke.

Stillits *Acanthis carduelis*: I februar er nogle stillidser bemærket. I de sidste dage af oktober er adskillige stillidser iagttaget på træk sydover.

Dompap *Pyrrhula europæa*(*pyrrhula*): Anm. for oktober. På veien til Kolberg 30 okt. hörte jeg en dompap.

Konglebit *Pinicola enucleator*: Der ifjor höst var meget talrig her, er endnu i januar jevnlig iagttaget, men ikke i nogen mængde. Den holdt sig mest i tykskoven. Om hösten vides den ikke iagttaget mer end en gang, nemlig 22 november og da kun nogle få.

Stær *Sturnus vulgaris*: Ankom 1 marts og viste sig i de følgende dage, men i ringe antal, på forskjellige steder. Først fra 18de er den ariveret i større mængde. Endnu 17 april er den seet på træk. 17 mai fandt jeg 4 reder, alle i gamle hule aspetræer, hvert med 5 æg, hvoraf jeg 21de samme måned tog et kuld, der da viste sig at være henvend halvruget (omtr. 6 dage). Rugningen hos de andre kuld blev også prøvet samtidig, og viste de sig at være lige fremskredne med det tagne kuld. Det tagne rede bestod kun af grove strå. Det først æg var i det tagne rede lagt 12 mai. 14 juni undersøgte jeg det ene af de ovennævnte reder og fandt ungerne, da 16 dage gamle, næsten voxne og vistnok strax færdige til at forlade redet. Ståren har iår været mer end almindelig talrig heromkring og har hækket på flere steder på Gråsvik og Kirkeby både i rugekasser og på tagene under stenene, hvilket ikke før har fundet sted i de mange år, jeg nu har været her. Om hösten var den allerede 11 oktober fåtallig og er senest bemærket 16de samme måned.

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*: Et rede fundet i Ålebjergene 9 mai, da det endnu ikke indeholdt æg. 18de fandtes 6 æg, som blev taget, og viste sig ruget 3-4 dage, altså det første æg lagt 10de. Redet lå i en liden gran indtil stammen omtrent 5 alen fra marken og var bygget af lange, tørre løvtrækviste af 3-6 mm tykkelse og havde indvendig en tyk foring af rodtrevler (af lÿng), der inderst var fine og bløde, men ikke som i tidligere tilfælde udelukkende sortebrune, men for største delen gråhvide. Om nøddeskrikeredets lighed med ekornredet, med hvilket det let forvexles, se anm. for mai. 18 mai tog jeg i Ålebjergene et nøddeskrikerede med 6 æg omtr. 3-4 dage rugede. Redet, der blev opdaget 9de, indeholdt da endnu ingen æg. Det lå i en liden gran indtil stammen omtr. 5 alen fra marken, og bestod af lange tørre løvtrækviste af 3-6mm tykkelse og havde indvendig en tyk foring af rodtrevler (af lÿng), der inderst var fine og bløde, men ikke som i tidligere tilfælde udelukkende sortebrune, men for største delen gråhvide. Nøddeskrikeredet, der er omtr. at se til som et ekornrede, er ikke vanskeligt at skjelve fra dette ved de betydelig grovere kviste der danner underlaget, i modsætning til ekornredets ganske fine grankviste. Også ved sit næsten gjennemsigtige udseende er det kjendeligt fra det tatte ekornrede, med hvilket det er omtr. ens i størrelse.

Skjære *Pica europaea*: Et rede, fundet ved Åle 3 mai, indeholdt 8 circ 4 dage rugede æg. Et andet kuld, som jeg erholdt fra Fjelle, taget 31 mai, indeholdt 6 circ 2 dage rugede æg og var rimeligvis et omlagt kuld. Det første æg var i disse tilfælde lagt 23 april og 24 mai.

Kaie *Corvus monedula*: Ankom 28 februar (S.O. og gråt veir). Ligesom nævnte dag er den også i de følgende dage kun seet trække enkeltvis, gjerne i følge med endel kråker. Først over midten af marts er den seet talrigere, men endnu stedse ikke i nogen mængde. Endnu 15 april så jeg nogle på træk. 3 april så jeg på Ören en stor flok kajer, som holdt til der i selskab med kråker. Ören synes at være den eneste lokalitet i egnen, hvor de under trækket opholde sig noget. Også efter at trækket for længst var forbi, traf jeg så sent som 7 mai på Rauð en liden flok, som streifede omkring på öen, så jeg næsten formodede, at de havde taget fast tilhold der, men det viste sig senere at de var draget bort. Höstrækket foregik fra 6-28 oktober også da allerede fra trækets begyndelse i følge med kråker. Störst var trækket mellem 19de og 25de, da de trak i store skarer. (Således den 25de en flok på flere hundrede).

Kråke *Corvus cornix*: Kråketrækket begyndte samtidig som kajetrækket med marts måneds indtrædelse, men foregik dog først talrig efter midten af måneden. Endnu 22 og 23 april, efter at der i lang tid intet træk var obs., foregik der om morgenerne et stort træk. If. troværdig meddelelse opholder der sig ved Hund i Borge en "hvid" kråke, der nu har levet der i 10 år. Den beskrives at være rent hvid under, medens den dog ovenpå er gråhvid. Hver vinter er den ligesom de øvrige kråker borte, men er altid hver vår vendt tilbage for at hække på samme sted. Dens mage er af alm. farve. Dette tilfældet har sin dobbelte interesse derved, at det ikke blot viser hvilke alder denne fugl kan opnå, men er også et uomstødeligt bevis for, at individet altid, såvidt muligt, vender tilbage til, det sted, hvor det er født. (Anm. for sept.) If. Christen Dal opholder der sig ved Hund i Borge en "hvid" kråke, der nu har levet der i 10 år. Den beskrives at være rent hvid under, medens den dog ovenpå er gråhvid. Hver vinter er den, ligesom de øvrige kråker borte, men kommer altid igjen om våren og hækker på samme sted hvert år. Dens mage er af alm. farve. Heri ligger et uomstødeligt bevis for at fuglene altid såvidt mulig vender tilbage til det sted, hvor de er fødte.

Ravn *Corvus corax*: På Rauð, hvor korpen/ravn har pleiet at hække, så jeg 31 mai 5 stkr., formentlig en familie af året kuld, som jevnlig under skral og skrig gjorde streiftog til Rauðkalven (hækkepladsen), hvorfra de altid blev forjagede af pilegrimsfalkene, som boede der.

Kornkråke (blåkråke) *Corvus frugilegus*: 31 marts er nogle stkr. obs. på træk nordover.

Sidensvans *Ampelis garrulus*: er obs. fra 3 november, da en større flok blev seet, men optrådte senere udover ikke talrig.

Sanglerke=lærke *Alauda arvensis*: Ankom 11 februar, men først fra 27de samme måned begyndte et talrigt træk. Ved et 11 marts indtruffet temmelig stærkt snefald, der belagde markerne med et over en fod tykt dække, fortrak den aldeles for nogle dage, indtil sneen igjen begyndte at tine så meget, at der blev barflækker, da de samlede sig på disse i store flokke. Endnu 24 marts var der adskillig træk. (Se nærmere om trækets gang under februar og marts). Febr. - 11 febr. om efterm. så Arvesen 2 lærker på Ålejordet. Der blæste fra morgenen S.V., der om efterm. gik over til S.O. med regn og slud og 12te efterfulgtes af storm fra N.V. 27de om form. så G.Larsen 4 lærker, som fløi over Floen i nordlig retning. If. Arvesen kom der om form. 27de talrige lærker over Åle (S.O.vind og gråveir). Om form. 28de var den talrig på Ålejorderne. Arvesen så også da flere komne og hørte den også sølge om form. Marts - 1 marts traf jeg mange lærker udover Ålejorderne, for det meste spredte, men også en flok på omkring 20 stkr. S.V. storm, men intet træk. Hverken 3 el 4de var der noget træk. Laber vestlig vind. 17marts. Siden det stærke snefald, der begyndte 11te og fortsatte mere eller mindre i de følgende dage, så markerne blev belagte med et mindst 1 fod tykt snelag, har lærkerne været borte. 16de var det smukt veir uden vind og temmelig varmt i solen. Jeg var da om form. på Ålejorderne uden at se noget træk eller nogen fugl, men om efterm. havde igjen, ifølge Christian Gjerlaug, endel lærker indfundet sig der. Idag (17de) i N.vind, men forøvrigt smukt veir så jeg nogle lærker trække om form. både over Gråsvik og Ålejorderne. Ifølge Arvesen (18de) trak der mange lærker over Ålejorderne både om form. og efterm. 17de. 18de om form. så jeg intet træk på Ålejorderne. Om form. 24de i stærk S.V. vind trak der ifølge Arvesen flere lærker over Ålejorderne, medens der i tiden mellem 17de og nævnte dato, da der daglig blæste fra N. intet træk blev observeret. 27de (pent S.V. veir) var den meget talrig på Ålejorderne, hvor de ophold sig på barflækkerne i flokke og sang flittig. Allerede i de sidste dage af september (fra 24de) begyndte höstrækket og foregik især talrig mellem 11 og 19 oktober hvormed det var omtrent afsluttet, og efter hvilken tid den kun en gang er iagttaget, nemlig 23de, et enkelt individ. Den hörtes sølge endnu i de første dage af oktober.

Trelerke *Alauda arborea*: Ankom 26 marts og var alm. 5 april. Ved Dýret blev 27 mai fundet et rede med 4 flyvefærdige unger, hvorefter det første æg kunde beregnes at være lagt 28 april. Höstrækket foregik i slutten af september og syntes afsluttet 2 oktober. Et enkelt individ observeret endnu 28 oktober.

Fjellerke *Alauda alpestris*: Obs. 26 april, da jeg på Ören traf et par mindre flokke.

Tretåspett *Picus tridactylus*: 2 eksemplarer er skudt ihøst. En hann ved Sponviken i Berg 25 september, og en hunn i Örebäckskoven i Onsó 25 oktober.

Dvergspett *Picus minor*: Ved Dal i Borge traf jeg denne på forskjellige steder 13 september. I Örebäckskoven hørte jeg også et individ 25 oktober.

Svartspett *Picus martius*: Ved Dal i Borge traf jeg denne art, der synes at blive mere og mere sjelden heromkring, 13 september.

Grønnspekk *Picus viridis*: Af denne mere og mere sjeldne art heromkring skjøtt G. Larsen et exemplar ved Sponviken i Berg 25 september.

Vendehals *Iynx torquilla*: Ankom 28 april og var strax alm. I et rede, som nogle gutter havde taget ved Åle 2 juni, var der 5 friske æg. Ved Dale store tog jeg 6 juni i en hul eg et kuld på 10 æg, hvoraf det sidste var lagt 3^{die}. Det første æg var i disse reder lagt 29te og 25 mai.

Gjæk *Cuculus canorus*: Ankom 9 mai og var 14de alm.

Tårnseiler *Cypselus apus*: Ankom 16 mai, men var først 22de alm. 20 juni tog jeg på min værts tag et kuld på 2 æg, der var vel halvrugede. Det første æg altså lagt 12 juni. Redet lå under anden tagstenrad fra neden og bestod kun af gamle ekskrementer.

En uges tid ud i august begyndte de at strække ud fra sine hækkepladse om dagen og vendte først mod aftenerne tilbage til samme, hvor de fremdeles tog nattekvarter. 23 august syntes de for første delen at være reist, men endnu såes dog daglig en og anden en uges tid. 30 august såes igjen et større selskab om aftenen svæve over Gräsvik, og disse holdt sig her i 3 dage, hvorpå de forsvandt, og nogle dage efter blev afløst af et nyt mindre selskab, som også opholdt sig her en 3,4 dage og var forsvundet 8 september. Men atter igjen 10de såes en 5,6 stkr., som kommende høit i luften over Gräsvik pludselig sankede sig og blev borte under tagene på flere huse, og om aftenen samme dag såes to stkr. længe svæve over Gräsvik. Den følgende dag var de ikke at se, og er senere ingen obs. Disse siden 30 august observerede har uden tvivl været nordenfra kommende individer, som har gjort nogle dages ophold på reisen. (Se anm. for aug. og september). Aug. - 14 aug. Det kan mærkes at tårnsvaleungerne nu ere voxne og har forladt sine reder, thi allerede i flere dage har tårnsvaleerne været lidet at se til på Gräsvik dagen igjennem, idet de nu mere opholde sig på andre steder, og først henimod aften indfinde sig ved hækkestederne på Gräsvik, hvor de endnu have sit nattekvarter. 23 aug. var tårnsvaleerne ikke at se hele dagen igjennem eller om aftenen og er antagelig reist igår aftes, skjönt de endnu da var at se. 24de så jeg dog endnu nogle få tårnsvale på Gräsvik om aftenen. 25de så jeg kun 2 stkr. på Gräsvik. Endnu 28de sees en eller to tårnsvale. 30te så jeg ingen på Gräsvik, men Arvesen så 2 stkr. i Ålekålen. Men om aftenen, henimod skumringen så jeg mindst et halvt snes stkr. over Gräsvik. 31te om aftenen svævede 12 tårnsvale (rimeligvis de igår observerede) over Gräsvik, medens der før om dagen kun bemærkedes en eller et par stkr.

September - Også 1 september så jeg den samme flok tårnsvale om aftenen. Endnu 4de fløyver nogle tårnsvale her, men rimeligvis ikke af de samme der observeredes i dagene 30 aug. til 1 september, da der kun er en 3,4 stkr. Fremdeles 7de sees disse sidste. 8de såes ingen. Smukt veir med svag S.V. vind. 9de var heller ingen at se. 10de ved 10 tiden om form. så jeg en 5,6 tårnsvale komme høit i luften over Gräsvik, hvor de pludselig sankede sig og blev borte under tagene på flere huse. Måske var de kommende nordenfra og trätte efter en lang reise mod vinden (her frisk S.V.) trængte de nu hvile. Om aftenen så jeg 2 stkr. længe svæve over Gräsvik. Senere har jeg ikke seet den. 19de. Af Arvesen er den sidste gang obs. 10de.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*: Ankom 7 mai. Ved den sidste uge af august synes afreisen at være foregået.

Vandrefalk *Falco peregrinus*: Om dennes forekomst på Rauð se anm. for mai. På Rauðkalven så jeg 31 mai et peligrimfalkepar, men kunde ikke opdage redet. Det så heller ud som de skulde have noget sådant endnu, thi de havde hele tiden, medens jeg var der, hovedsagelig sit tilhold i skoven på den nordlige skrånningen af Rauðkalven, hvor de stadig såes sidde på trætoppene.

Lerkefalk *Falco subbuteo*: Traf jeg 31 mai på Rauð, hvor den sandsynligvis hækker. (Se anm. for mai). Ved Rauðkalven så jeg 31 mai en lærkefalk som havde tilhold i den bratte ud mod søen vendende fjeldvæg. Utvivlsomt havde den rede i den steile og utilgjængelige fjeldvæg, og lå formodentlig hunnen på dette, eftersom jeg kun så en, der syntes at være en hann. Ved at gjøre larm forsøgte jeg forsåves at skræmme også hunnen frem, men selv hannen lod sig trods larmen ikke skræmme mere end til at gjøre en kreds ud fra fjeldet, for igjen strax at indtage sin plads.

2 august så jeg på Gräsvik en lærkefalk, just som den tog en tårnsvale i flugten.

Dvergfalk *Falco aesalon* (*Falco Lüthofalco*): En hunn skudt ved Krosnäs 2 mai.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Ankom 16 april. Et kuld på 4 æg taget ved Dýret 10 juni. Til rede var benyttet et forladt kråkerede, der lå i en høi furu, hvilket den ikke i mindste måde havde stelt på. Af fuglens egne fjær fandtes kun en eneste i redet. Af æggene, der var omtr. 3/4 eller 15 dage rugede, var det

ene lidt itu, så det udsivede indhold havde klåbet det fast til bunden af redet, hvorved et lidet stykke af skallet gik ud, da det blev taget. Hos dette æg var heller ikke rugningen blevet fremmet.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 5 april og er observeret endnu 18 oktober.

Ringdue *Columba palumbus*: Ankom 28 marts.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 27 marts.

Høne *Gallus gallinaceus*: 25 april erholdt jeg fra Trondalen et hønseæg af et eget udseende. Skallet var stærkt foldet og ser ud som krøllet papir. Der er en høne, som stadig lægger sådanne mer eller mindre foldede æg. 2 mai lagde en af mine høner et skindæg med påbegyndt skaldannelse hvilket var forsynet med en tarm lignende haleformig forlængelse ved basis. Ägget, der var af normal størrelse, er krumpet noget ind efter præpareringen og måler som sådant 50 x 40mm., medens den krogede rørformige forlængelse er 57mm lang og 6 mm. tyk. Indholdet var normalt, forlængelse indeholdt kun hvide.

Orrfugl *Tetrao tetrix*: Også midt på dagen høres undertiden århanen spille. Således hørte jeg den kl. 2 om efterm. 19 april fra Onsöknipen. 13 september traf jeg i Borge et kuld på 5 kyllinger, der endnu var så små, at en skudt hunn ikke veiede mer end 484 gram eller ikke snyderlig større end en jerpe. De kunde således neppe være over 7 uger gamle og har rimeligvis været et omlagt kuld, hvis æg antagelig er lagt i de første dage af juli.

Raphøne *Perdix cinerea*: If. meddelelse fandtes 3 juli et rede med 13 æg i nærheden af Sarpsborg. Redet lå på en gjødseldunge ude på marken. Endnu 11te lå den på äggene, men når de blev klåkket, fik jeg ikke underretning om. Det første æg kunde tidligst være lagt en uges tid ud i juni. Ved Viken i Onsö såes 30 juli en raphøne med 5 kyllinger, der "var så små som gulspurve". Kullet viste sig senere at være på 11 individer. Fra mange steder har jeg i år hørt om raphøns, og de synes talrigere, end de har været på lang tid. Sandlo *Charadrius hiaticula*: Strandrylen synes i år at være ankommet sent. Den første iagttagelse af den er af 19 april, og endnu 24de synes den at have været fåtallig. Anm. for april 19 april skjöd Nicolai Andersen en strandryle vestenfor Strömuangen. 24de skjöd Arvesen et individ på L yngholmen i Onsöskjärene. If. han var den ikke alm. endnu, idet han foruden det nævnte individ, kun traf en til på en anden holme.

Dverglo *Charadrius minor*: 2 reder fundet 24 mai, begge med 4 æg ved Skibstadkilen på Asmalöen. I det ene rede, der var dannet af de forhåndenværende små grå sneglehuse, hvoraf den tyndt græsbevøxede grund bestod, var äggene varmet 4 eller 5 dage, i det andet, der bestod af hvide sneglehuse, var äggene ruget høist 4 dage. Det første æg i disse reder måtte altså være lagt henholdsvis 17 og 18 mai.

Heilo *Charadrius pluvialis*: I slutten af september (25de) er heiloen truffet talrig på Skjebergsletten, og nogle dage senere så jeg et individ på torvet, men er senere ikke iagttaget og synes således også i år at være draget bort ved udgangen af september. (Se anm. for september og oktober). September - If. W. Sissener var heiloen talrig på Skjebergsletten 25 september. Han skjöd af en flok 4 stkr. med det første løb efter opflugten en med det andet løb. På torvet så jeg for nogle dage siden et individ i en vildthandlerbod. Oktober - Har if stykjunker Hafslund (11 okt.) ikke været at se på Ören i denne måned.

Vipe *Vanellus cristatus*: Ankom 3 marts. I august måned holdt der til flere viber i Skårekilen, men siden begyndelsen af september have de været borte.

Tjeld *Haematopus ostreologus*: Ankom 24 februar. (Se anm. for marts og april). Marts - 18 marts. Nils Hanssen så 24 februar en kjeld flýve over søen mellem Söstrene og Hvalöer, men har siden ikke seet den för 17 marts, da han samme sted så 2 stkr. som også kom flývende over søen. 28de så G. Larsen 2 kjeld i Onsöskjärene. April - 2 april så Hans Sývertsen 2 tjeld i Onsöskjärene. Ifølge 5 april erholden samstemmig meddelelse på Nesting og nabogårdene har kjelden være at se i skjärene udenfor fra begyndelsen af marts eller som de udtrykte sig "14 dage för påske, nýs för den sidste store sneing kom". Det omalte snefald begyndte 11 marts. 24 mai fandt jeg på Asmalöen 3 reder, alle indeholdende 3 æg. To af disse kuld, som jeg tog, viste sig at være ruget, det ene 2, det andet 6 à 7 dage, medens det 3^{die}, som jeg ikke tog, kun var ubetydelig ruget. Det ene rede, der ikke lå langt fjernet fra vandet, var dannet af små jevnstore stene, medens de andre blot bestod af den, på de flade strandklipper, hvor de lå, forhåndenværende fjeldgrus. Det første æg var i disse tilfælde lagt 19, 15 og 20 mai. Om hösten er den observeret indtil udgangen af oktober, men har dog i denne måned været fåtallig.

Rugde *Scolopax rusticola*: Ankom 27 marts, skjödnt det endnu var meget vinterligt og sneede i flere dage efter. Nogle dage ud i april var den almindelig, men det varede helt til midten af nævnte måned, för der blev noget træk om aftenerne. Vinteren hang også i til nævnte tidspunkt, idet jevnlig snefald friskede den op, så der endnu 15 april lå betydelig sne i skoven. Den holdt derfor den hele tid til ved åslierne, hvor solens virkning er så stærkt, at sneen forholdsvis hurtig tiner bort. I denne tid, medens de altså befinde sig på træk, og altså för de søger til skoven, synes de at være mere selskabelige end til andre tider. Som oftest træffer man 2 sammen, ofte også både 3 og flere, og det er næsten en undtagelse at træffe nogen enkeltvis. I

sneen kan man af sporene se, hvorledes de spadserer side om side ganske tæt sammen, og når man støder dem op, flyve de alle iveiret på en gang. (Anm. for april) 4 april. 31 marts så Rasmus Elveslet en rugde ved Elveslet og har også en dag senere seet en muligens den samme. 5 april traf jeg i Sleviklåndene 5 rugder. Ifølge meddelelser fra dette sted har den været seet der i hele forgangne uge (29 marts - 4 april). Endnu 10 april er ikke rugden seet på træk i Dammjør eller Tronddalen. 12 april var rugden ganske almindelig. Langs Ålelierne traf jeg 5 stkr. og foran mig var af andre optødt en gang 3 stkr., som lå sammen og en anden gang en. Det synes at være constant at rugden om våren er mere selskabelig end til andre årstider. Som oftest træffer man 2 sammen ofte også 3, og det er næsten mere en undtagelse at træffe den enkeltvis. Forrig søndag, da jeg også traf 5 stkr. lå disse i selskaber på 2 og 3, ligesom en gut ved Dale, nys før jeg kom did, også havde skrämt op to stkr. på en gang. Idag traf jeg 5 rugder, først 2, der fløi op på en gang, dernæst en, som lå alene og siden 2, som dog, idet hunnen begyndte at trække an på dem, skildte følge, idet den ene nemlig løb unda, medens den anden lå igjen. 11te om morgenen så Sýver Gjerlaug en rugde som trak ved Torgauten. I Dammjør og ved Tronddalen såes den endnu ikke om aftenen 12te. 15de fandt jeg kun en rugde langs lierne. Den synes dog ikke endnu for alvor at være flyttet til skoven, hvor der også endnu ligger betydelig sne. I Dammjør viste der sig om aftenen blot en rugde som blot trak en gang og kom kl. 7.39, medens der ved Ålelierne var livligt træk, der begyndte allerede kl. 7.22. 17te beg. trækket i Tronddalen kl. 7.52. Der var kun en som trak, og det kun 2 gange, - anden gang kl. 8. 18de beg. trækket i Dammjør kl. 8, da der kom en rugde. Den anden kom kl. 8.10 og blev skudt. Lidt efter kom også en, der blev skudt, og kl. 8.20 kom den 4de, der også havde samme skjæbne og umiddelbart efter den endnu en, der gik fri. 21de beg. trækket ved Skårerønningen kl. 8.1 23de beg. trækket ved Tronddalen kl. 8.8. Der var kun en rugde, der blev skudt i første tur. 24de traf jeg ved lierne, på samme flæk som jeg 12te traf to rugder, hvoraf jeg skjød den ene, atter to stkr. sammen, altså efter al sandsynlighed to nys ankomne, eftersom jeg i mellemtiden ikke har truffet nogen hverken der eller i nærheden. Om aft. 24de beg. trækket i Tronddalen kl. 8.17. Kun en rugde, der blot trak en gang. (Søndenvind). På Kragerøen traf jeg 26de også to rugder, som lå sammen og fløi op samtidig for standen, medens jeg forøvrigt kun traf en enkelt rugde. G. Larsen berettet at da han om morgenen 29de befandt sig på Rauðo på spilskjyteri trak rugden meget flittig fra 3 tiden og lige til kl. omtr. 5. Det regnede stridt den hele tid.

(Sammenlign Barth "Norges fuglevildt" pag. 130.).

At de også under reisen følges ad 2 og 3 viser sig ikke alene deraf, at man således træffer dem sammen på de steder, hvor de midlertidig, iregelen blot for nogle dage, slå sig ned, men ofte nok har jeg seet dem komme sammen på trækket(reisen). Dette træk er ikke vanskeligt at skille fra parringstrækket, for det første er de fornemmelig i den første tid for dens ankomst, man ser det, og for det andet foregår det gjerne over hvilket som helst sted, der blot ligger i kursens retning. Det er derfor ikke sjelden at se den på denne måde flyve over hustagene i selve byen. Dernæst er endelig også flugten forskjellig fra det almindelige aftentræk, den foregår, måske som følge af at der da gjerne er mørkere, end når dette foregår, noget lavere og er betydelig raskere. Heller ikke giver den herunder nogen lyd fra sig, i det høieste et pist nu og da. Endnu langt ud imod slutten af april traf jeg nysankomne rugder, således både 24 og 26de. (Se anm. for 24 og 26 april) Se anm. for april ovenfor. Fra 15 april begyndte de at trække sig ind i skoven, og dermed tog også aftentrækket sin begyndelse. Dog trak de endnu mest i udkanten af skoven langs de åslier, hvor de endnu mest holdt til. Trækket begyndte:

15 april i Dammjør kl. 7.39, hvor der imidlertid kun trak en rugde en gang. Derimod begyndte det ved Ålelierne kl. 7.22 og var der livligt. 17 april ved Tronddalen kl. 7.52. Der var kun en som trak og det kun 2 gange - anden gang kl. 8. 18 april ved Dammjør kl. 8., da der kom en rugde. Den anden kom kl. 8.10 og blev skudt. Lidt efter kom også en, der blev skudt, og kl. 8.20, kom den 4de, der også havde samme skjæbne og umiddelbart efter den endnu en, der gik fri. 21 april (Skårerønningen) kl. 8.1.

23 april Tronddalen kl. 8.8. Der var kun en som blev skudt i første træk.

24 april Tronddalen kl. 8.17. Kun en rugde der blot trak en gang. Søndenvind.

29 april på Rauð beg. træk. kl. 3 om morgenen, og varede meget flittigt til kl. 5. Det regnede stridt den hele tid. (If. G. Larsen). 3 mai Tronddalen og Dammjør kl. 8.39. I Tronddalen trak den denne aften 3 gange med 9 og 11 minutters mellemrum, nemlig kl. 8.48 og 8.59.

6 mai Rauð kl. 8.23. Der var mange rugder og et livligt træk der varede til 9.17. Veiret smukt.

7 mai Rauð om morg. kl. 2.10 og varede 10 minutter eller til kl. 2.20. Men endnu trak der en kl. 3.

7 mai Dammjør kl. 8 if. Jörgen Gundersen, der skjød angjældende rugde, altså den 4de, som i år er skudt på dette sted, og endnu så G. Larsen, der også befandt sig i Dammjør samme aften 2 stkr., som kom i følge kl. 8.30. På en tur til Rauð 30 mai hørte jeg, da jeg kl. 3/4 12 om natten kom iland en rugde trække. Medens mit følge og jeg efter at have slået teltet op og kogt kaffe, havde sat os ind for at spise vor aftensmad, hørte vi atter en rugde kl. 3/4 1 - det var endnu ingen dagbrækning - og lidt før 1 1/4 samt præsis 1 1/4 hørte vi den atter igjen for sidste gang. Da begyndte dagen at gry. Det sidste var altså morgentrækket. Det viser sig

altså at rugden, når nätterne bliver lysere, også her ligesom nordenfjelds trækker meget livligere, og at aftentrækket da, ligesom der, går i et med morgentrækket, så man næsten ikke kan spore noget ophold, der skiller mellem de forskellige træk. 6 mai er et rede med 4 æg fundet i nærheden af Örmen. Når det blev klækket fik jeg ingen underretning om, så det ikke kan bestemmes når æggene var lagt. Rimeligvis har de nok været lagt senest i slutten af april. 8 august er et rede med 3 æg fundet i Ålebjergene, hvor det lå i en myr mellem ormegræs. Redet var forladt, hvilket også viste sig af æggene, som jeg fik anledning til at undersøge, idet disse, der var nogle dage ruget, var begyndt at gå i forrådnelse. Det var dog öiensynligt, at de ikke kunde være meget gamle, ja neppe nok 2-3 uger, og har således været anden gangs kuld, hvilket synes constant blot at bestå af 3 æg. Angående afreisen utilstrækkelige iagttagelser. Obs. 18 oktober.

Dobbeltbekkasin *Gallinago major*: Vides i år ikke iagttaget.

Enkeltbekkasin *Gallinago media* (*Scolopax gallinula*): Ankom 12 april. Almindelig 17de. I slutten af august var den talrig. Endnu 25 oktober var den talrig, men 30te var den forsvunden.

Kvartbekkasin *Gallinago gallinula*: Observeret fra 21 september indtil 30 oktober, da jeg endnu så et individ.

Myrsnipe *Tringa alpina*: 12 september skjød Adolf Arvesen i Ålekilen en forunderlig strandvibe og en brushane i samme skud.

Storspove *Numenius arquatus*: Obs. 10 april.

Småspove *Numenius phaeopus*: Er først observeret 28 april.

Brushane *Philomachus pugnax*: 30 august er en brushane skudt i Ålekilen, hvor dog kun dette ene individ blev påtruffet. 12 september er også brushane skudt sammesteds. (Se *Tringa alpina*).

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*: Obs. 10 mai. På Asmaløen traf jeg endnu 24 mai en flok på 6 stkr. på træk. Den er observeret i Ålekilen endnu 30 august.

Skogsnipe *Totanus ochropus*: Obs. 23 april.

Grønstilke *Totanus glareola*: Ankom 3 mai. Den var ikke særdeles talrig, men holdt sig her længe, således så jeg 19 og 20 mai ved Strömnäshölen i Råde endnu en flok på en 6, 7 stkr.

Rödstillke *Totanus calidris*: Ankom 17 april.

Gluttsnipe *Totanus glottis*: Ankom 19 mai. 29 august er 4 stkr., hvoraf en skudt påtruffet i Stråsenbugten på Kragerøen og 5 september er en flok på 10-12 stkr. antruffet på samme sted og 2 stkr. skudt.

Trane *Grus cinerea*: Ankom 18 april. Den er seet i flokke på 3-5-7 ja endog 13 og er seet på træk til 28 april. På Åkebergmyren i Råde var der i år mange. (Se anm. for april). 18 april kl. 9 om form. så Edvard Underås Dale 3 traner som med et hundeglamlignende skrig trak vestover. 18 april om morg. så Anton og Lauritz Åkeberg en trane på Åkebergmyren i Råde. 27de tidlig om morgenen så de samme 5 stkr. på samme sted og 2 à 3 dage senere blev en flok på 13 stkr. seet på en stor myr noget længere nord. Disse blev dog ikke seet af Anton og Lauritz, men den sidste havde hørt dem. Ingen af disse blev obs. at have havt noget længere tilhold på stedet. 28de om aftenen så G. Larsen på Rauø, medens han stod på rugdepost, 7 traner, som på nært hold kom trækkende forbi ham. Det så ud som tænkte de slå ned på Rauøkalven.

Gråhegre *Ardea cinerea*: If. meddelse har 3 heirer holdt til ved Vandsjö i Råde fra de sidste dage af juli. Den er hvert år stadig gjæst på dette sted, indfinder sig på eftersommeren og holder til der til ud på hösten. 3 oktober erholdt jeg et ungt individ som dagen forud var skudt i Kragerøholmerne, hvor den blev påtruffet alene.

Vannrikse *Rallus aquaticus*: Ved Halvorsrød i Råde nær Vandsjö bleven af de første dage i december påtruffet og skudt en vandrix, som rimeligvis vilde forsøge at overvintre. Den var imidlertid allerede i høieste grad afmagret, så det var lidet sandsynligt, at den vilde have holdt ud længe, thi der fandtes knapt kjød på benene, og hele fuglen var kun at se til som et skind, færdig til udstopning. Dens vægt var 73 gram. Exemplaret, som blev bragt mig 5 december, blev indsendt til universitetsmuseet.

Åkerrickse *Ortygometra crex*: Ankom 15 mai og var snart alm. Jeg hørte den indtil 13 juli.

Sangsvane *Cygnus musicus*: På Leren er en svane iagttaget 24 januar.

Grågåås *Anser cinereus*: Ankom 10 april. I de første dage trak der især mange, men trækket fortsatte jevnt til 7 mai. Denne dag så jeg to flokke, hvoraf den ene flöi på en mærkelig måde. Medens de nemlig almindelig flöve side om side i en mer eller mindre böiet række, flöi disse i en snorret linie, den ene efter den anden, sålænge jeg med kikkerten kunde öine og følge flokkens, endog uden nogen gang at skifte plads, hvilket ellers sker næsten stadig. (Anm. for april og mai) April - 10 april om aftenen så Arvesen en flok på 14, 15 grågåås, som kommende nordenfra trak over Dammyr. 10de så G. Larsen på tur til Drammen for Moss blev passeret en stor flok (mellem 50-70) grågåås, som trak indover fjorden. De syntes meget trætte, idet flere af de forreste faldt ned i vandet, men dog lettede igjen ganske snart og fulgte flokken. Dette gjentog sig flere gange. Kort efter så han en mindre flok på 14, 15 stkr. drage same vei. Ligeledes berettede en fragtemand, der kom hertil 11te med svovlsyre fra Lysaker at han havde mödt to flokke gåås, som drog

indover fjorden, den ene den 10de, den anden den 11te. Om morg. 15te så en mand fra Brække en flok gjås, som drog sydover. 18de om morg. så Arvesen, da han vendte hjem fra årfugl jagt i Ålebjergerne en mindre flok gjås (crc 14,15) som også trak sydover. 24de så Edvin Brække en flok gjås som trak nordover. Mai. - Om morg. 2 mai er en flok på crc 50 gjås seet ved Brække af Nils Hansen Örebäk. Om morg. 7 mai mellem kl. 6 og 1/2 8 så jeg to flokke grågjås trække nordefter over Rauö. Den ene flok var på 33 individer, den anden måske noget større. Som en egenhed noteres at individerne i den første flok fløi efter hverandre i en lige linie og uden at de skiftede plads i geledet så langt som jeg med kikkerten kunde öine og följte flokken. Nogle folk, som lå på Rauö med en jagt og lastede singels, havde også om morgenen forud seet en flok grågjås trække nordover. 20 mai imellem kl. 2 og 3 om efterm. så Johan Simensen en flok grågjås på 14, 15 individer drage N.O. over. Samme dag er også fra Skäre iagttaget en flok gjås på omkring en 30 stkr., som lidt för kl. 12 middag også trak i N.O. retning. Uden tvivl hörer disse sent trakkende og mod N.O. dragende flokke til en eller anden i fjeldene og langt nord häkkende art.

20 mai säes to flokke gjås, den ene på 14, 15, den anden på crc 30 individer. Begge flokke trak i N.O. retning. Uden tvivl hörer disse sent trakkende og mod N.O. dragne de flokke til en eller anden i fjeldene og langt nord häkkende art. Hösträkket foregik hurtig mellem 21 og 29 september. Sidstnævnte dag er en flok af usädvanlig størrelse iagttaget, den blev ansläet til et par hundrede individer.

Dverggås *Anser erythropus*: 13 mai i middagstiden observerede jeg en flok gjås på antagelig omkring 40 individer, der trak over Gräsvik i N. N.O. retning. De flöi meget lavt og på temmelig närt hold fra mig. At dömmе sävel efter størrelsen, der forekom mig forholdsvis liden, som efter skriget, der syntes mig mindre stærkt eller kraftigt end de større arters, er jeg tilböielig til at tro, det var fjeldgjås.

Gravand (Fagergäsen) *Tadorna vulpanser* (*Vulpanser tadorna*): Ankom 25 marts.

Stokkand *Anas boscos* (*boschas*): 24 mai traf jeg på Hvalöerne en stokkand med små knapt mer end et dögn gamle unger.

Krikkand *Anas crecca*: Er påtruffet fra 5 september.

Sjøorre *Oedemia fusca*: På en tur gennem Onsökjärerne til Rauö 6 mai, og den följende dag fra Rauö til Fredrikshald så jeg kun 2 sjöorrer.

Kvinand *Clangula glaucion*: Indfandt sig på vårträkket i de første dage af april. Den var dog ikke sündertil talrig.

Havelle *Clangula glacialis* (*Fuligula glacialis*): I vinteren 90-91 forekom havellen ganske almindelig omkring Hvalöerne, men forekom under träktiden i marts og april ikke sündertil talrig.

Ærfugl *Somateria mollissima*: På Hvalöerne fandtes 17 og 18 mai 4 reder alle med 6 äg. Selv fandt jeg på Hvalöerne et rede med 5 crc 4 à 5 dage rugede äg 24 mai og på Rauö et rede med 6 nogle dage varmede äg 31 mai. Äglägingen er säledes begyndt allerede för midten af mai eller omtr. 10de, medens andre sandsyndeligvis helst yngre individer, har lagt senere, säledes var i det ene rede förste äg lagt 16de og i det andet måske ikke för omkring 20de.

Laksand *Mergus merganser*: På torvet så jeg 25 marts en hann af den store fiskeand, som var skudt ved Singleöen. Han, som bragte den, fortalte, at denne and er ganske almindelig om vinteren, men den er sä ský, at det er sjelden det lykkes ham at komme den i hold.

Havsule *Dysporus bassanus* (*Sula bassana*): Endnu i slutten af januar var havsulen almindelig. Om hösten viste den sig fra 23 oktober og er flere gange påtruffet i slutten af samme måned, - et exemplar også skudt. 4 december så jeg udenfor Krageröholmerne et individ, der kom indenfra holmerne, hvor sildefisken foregik meget rigt, og flöi udover Leren. Mest holder den sig dog længere ude isär mellem Söster og Färder. Mellem jul og nytår var den talrig ved Färder.

Fiskemåke *Larus canus*: 24 mai fandt jeg på Vikertangen på Asmalöen et rede med 3 crc 5 dage rugede äg. Redet, der lå lavt på en afsats i det flade fjeld ganske nær stranden, bestod af et tykt lag tang. Det förste äg var altså lagt 19 mai.

Gråmåke *Larus argentatus*: I holmerne, hvor der fra hösten og udover vinteren foregik et rigt sildefiske, havde der samlet sig en stor mängde måger, der väsentlig bestod af denne art, i større antal af unge individer.

Polarmåke *Larus glaucus*: Denne art, der allerede i december forrige år opträdte i betydelig mängde var fremdeles både i januar og februar talrig ved fiskepladsene. Flere individer er også i denne tid skudt og torvförte. Det synes väsentligst at være unge fugle, som kommer hertil. (Se anm. for jan. og febr.) Jan. - 24 jan. Nogle dage over nytår havde Arvesen seet 3 unge exemplarer af denne mågeart hos en fiskehandler på torvet. Febr. - 28 febr. så jeg et ungt exemplar af den store gråmåge på torvet hos en fisker, ifölge hvem den endnu var være meget talrig ude ved Tisler. If. stýkjunker Hafslund er også 2 stkr. skudt af en skýtter fra Vaterland denne måned. I december måned har den på ny vist sig, - at gammelt individ blev skudt ved Hvalöerne 13de, men den synes ikke at skulle blive sä almindelig i vinter, thi jeg har endnu ikke hört mere til den.

Svartbak *Larus marinus*: If. meddelse fra Vandsjö häkker fremdeles denne art der. I november og december var den ganske talrig, væsentlig hvor der fiskedes sild. Ligesom foregående synes også af denne art de unge at forekomme i overveiende mængde.

Sildemåke *Larus fuscus*: I de sidste dage af september samt 1te oktober havde en ung sildemåge tilholdt på Gräsvikfloen, men efter denne tid så jeg den ikke mere. Den synes ikke at tilbringe vinteren her. Den var aldrig at se blandt de i vinterens løb torvførte måger, ligesålidt som jeg kunde opdage noget eneste individ blandt den masse måger, jeg så ved et besøg på fiskepladsene i december.

Krykkje *Larus tridactylus*: Var endnu talrig i midten af marts. Ved fiskepladsene var den ikke snyderlig talrig. (Anm. for december) Var kun fåtallig ved fiskepladsene.

Rødnebbterne *Sterna macrura*: Terner, som er observeret i slutten af september og i første halvdel af oktober har udentvivl tilhørt denne art. Efter at ingen terner på længe var observeret (senest 5 september) er nemlig et individ seet udenfor Kragerøholmerne 26 september, 3 stkr. vest for Strømtangen 2 oktober og endelig et individ ved Stangeskjær 10 oktober.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 20 mai med en gang talrig. På eftersommeren holder ternene mere stadig til opigjennem elven ved byen. Således har i år siden midten af august nogle stkr. daglig færdes der. Den er senest observeret 5 september.

Storlom *Eudytes arcticus*: Var almindelig fra midten af april. Endnu 30 og 31 mai var der en og anden lom at træffe på søen. I Vandsjö forekommer den fremdeles hvert år hækkende.

Smålom *Eudytes septentrionalis*: 31 januar så jeg et skudt exemplar af smålommen. Den er sjelden nok at se her om vinteren. Ligesom foregående var den talrig fra midten af april.

Lomvi *Uria troile*: I slutten af januar og i februar forekom spidsalken talrigere end den havde været før om vinteren. Fra begyndelsen af marts så jeg på torvet spidsalker, som begyndte at anlægge sommerdragt. Som det synes, begynder fjærskiftningen meget tidligere hos de gamle end de unge. Allerede 7 marts så jeg en i fuld sommerdragt, og 14de var der mange, som havde tilendebragt fjærskiftningen, men de fleste havde endnu ikke påbegyndt den. (Sammenlign anm. for marts) 4 marts så jeg på torvet en spidsalke, som holdt på at anlægge sort hals. 7de så jeg et individ i fuldstændig sommerdragt, medens andre ikke viste spor til fjærskiftning. 14de var der mange alker på torvet. Flere havde fuld sommerdragt, andre var i overgangsdragt, men de fleste (sandsynligvis de unge) havde endnu ikke begyndt at skifte dragt.

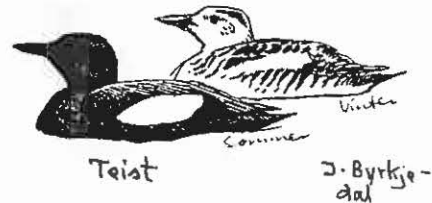
Fra 29 september begyndte den at vise sig inde i fjorden, og i de første dage af oktober var den ganske almindelig.

Alkekonge *Mergulus alle*: 27 februar så jeg en alkekonge på torvet. Den er på denne tid af året temmelig sjelden. Om høsten synes den at indtræffe tidligere end alkerne. Således var et individ skudt i slutten af september, før alkerne endnu var begyndt at vise sig, ligesom 2 individer er seet omtrent 24 september.

Alke *Alca torda*: Ligesom spidsalken forekom også butalken talrig i januar og februar indtil midten af marts. I den sidste tid (medio marts) havde alle individer fuldt udviklet næb, og det synes således, som de unge på denne tid ere fuldt udviklede, om end måske ikke forplantningsdygtige.

TRÅKFUGLENES ANKOMST 1891

1. <i>Alauda arvensis</i>		11 februar
2. <i>Haematopus ostrægus</i>		24 "
3. <i>Corvus monedula</i>		28 "
4. <i>Sturnus vulgaris</i>		1 marts
5. <i>Vanellus cristatus</i>		3 "
6. <i>Turdus merula</i>		18 "
7. <i>Linota cannabina</i>		18 "
8. <i>Acanthis linaria</i>	obs.	22 "
9. <i>Fringilla coelebs</i>		24 "
10. <i>Tadorna vulpanser</i>		25 "
11. <i>Alauda arborea</i>		26 "
12. <i>Scolopax rusticula</i>		27 "
13. <i>Columba oenas</i>		27 "
14. <i>Columba palumbus</i>		28 "
15. <i>Turdus viscivorus</i>		30 "
16. <i>Corvus frugilegus</i>	obs.	31 "
17. <i>Buteo vulgaris</i>		5 april
18. <i>Motacilla alba</i>		6 "
19. <i>Numenius arquatus</i>	obs.	10 "

20. Anser cinereus		10 "
21. Saxicola oenanthe		11 "
22. Turdus pilaris		12 "
23. Turdus iliacus		12 "
24. Gallinago media		12 "
25. Falco tinnunculus		16 "
26. Turdus musicus		16 "
27. Luscinia rubecula		17 "
28. Turdus torquatus		17 "
29. Accentor modularis		17 "
30. Fringilla montifringilla		17 "
31. Totanus calidris		17 "
32. Grus cinerea		18 "
33. Charadrius hiaticula	obs	19 "
34. Anthus pratensis		22 "
35. Totanus ochropus	obs	23 "
36. Emberiza schoeniclus		23 "
37. Alauda alpestris	obs	26 "
38. Hirundo urbica		26 "
39. Numenius phaeopus	obs	28 "
40. Phylloscopus abietinus		28 "
41. Emberiza hortulana		28 "
42. Iynx torquilla		28 "
43. Anthus arboreus		30 "
44. Totanus glareola		3 mai
45. Hirundo rustica		3 "
46. Luscinia phoeniceus		5 "
47. Saxicola rubetra		6 "
48. Phylloscopus trochilus		6 "
49. Muscicapa atricapilla		6 mai
50. Caprimulgus europaeus		7 "
51. Cuculus canorus		9 "
52. Actitis hypoleucos	obs	10 "
53. Sylvia curruca		10 "
54. Motacilla flava		11 "
55. Lanius collurio		14 "
56. Ortygometra crex		15 "
57. Sylvia cinerea		15 "
58. Cypselus apus		16 "
59. Muscicapa grisola		17 "
60. Totanus glottis		19 "
61. Sterna fluviatilis		20 "
62. Sylvia hortensis		26 "

1892

Måltrost *Turdus musicus*: Ankom 10 april. Et rede med 5 æg, der var 5 à 6 dage ruget, fundet ved Kjølbjerg i Onsdag 18 mai. Første æg lagt 9 mai. Redet, der lå i en liden gran knapt 3 fod over marken, var bygget af grankviste, strå urtestilke, mos og blade m.m. og var indvendig udforet med et hårdt og glat belæg af morkent træ, der var sammenklæbet med spyt. Høstrækket begyndte omkring 25 sept., men den var trods den usædvanlige rigdom på rognebær meget fåtallig i hele oktober måned, ligesom selvfølgelig også fangsten blev meget dårlig. Afreisen var afsluttet i de første dage af november, men er endnu obs. enkeltvis til midten af måneden.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*: Ankom 8 april, men viste sig ikke talrig. Efter et i påsken (17 og 18 april) indtruffet snafald optrådte den dog ganske talrig, hvad enten det hidrørte fra et tilbagetræk eller måske rimeligere fra, at det endnu pågående træk, på grund af veirforholdene, stoppede op, og forblev her måneden ud. Høstrækket beg. allerede 18 september. Den holdt sig her hele efteråret udover, dog ikke i nogen mængde, men i stadig øgende antal, indtil den ved juletider blev ganske talrig.

Duetrost *Turdus viscivorus*: Ankom 27 marts og var ved april måneds indtrædelse almindelig. Ved Tronddalen jagttog jeg flere gange om aftenene i løbet af april en duetrost, der sang flittig. Den begyndte sin sang efter solnedgangen, men holdt tidligere op end måltrosten, der igjen tier før rødkjelken, hvilken ofte synger, efter at det ikke længer er skydelyst. På Kirkeøen synes den at være ganske talrig. 28 og 29 mai hørte jeg den synge på flere steder rundt Arekilen.

Gråtrost *Turdus pilaris*: I januar måned var der endel flokkestrost at se. På vårtrækket er de første bemærket 19 april, men først ved mai måneds indtrædelse foregik trækket for alvor, og varede opholdet i egnen til over midten af måneden. 18 mai sås endnu en flok på omkring 100 individer. Høstrækket beg. 24 oktober og foregik talrig i nogle dage under nordlig veir med sne, hvorefter den senere, da det igjen blev mildveir med regn, ikke blev bemærket før 11 november og var atter under en nordveirsperiode omkring 20de talrig. I december måned forekom den i stor mængde, men lod mærkelig nok rognbærne, hvoraf der i år er sådan overflod, urørte og gik heller ikke i donerne, uagtet der også til sine tider var meget sne. Hvor der var bært sås de samlede i store masser. Først ved slutten af december så jeg dem i rognetræerne.

Svarttrost *Turdus merula*: Ankom 18 marts. Ude ved kyststrakterne og på øerne synes den også under trækket fortrinvis at like sig og optræder her i større antal end længere fra denne. Således er den hvert år temmelig talrig ude ved Slevik, medens den heroppe kun træffes temmelig sparsomt. Trækket foregår ganske hurtig, hvilket sees bedst derude, idet allerede efter en uges ophold de fleste er forsvundne. På Rauø syntes dog ikke mange at hække i år, jeg hørte 13 mai kun en synge der. På høstrækket viste den sig en uges tid ud i oktober og var ved midten af måneden ganske talrig. Den holdt sig her hele efteråret udover og syntes endnu ved udgangen af december at være lige alm.

Ringtrost *Turdus torquatus*: Ankom 4 april og var ganske alm. hele måneden igennem indtil en 8 dages tid ud i mai. På høstrækket er den observeret fra 18 september.

Rødstrupe *Luscinia rubecula*: Ankom 4 april og var strax efter alm. I den første tid efter ankomsten synger rødkjelken meget flittig og er at høre hele dagen. Således hørte jeg den 24 april synge midt på dagen. Den var alm. endnu i midten af oktober og er obs. indtil 30 oktober.

Rødstjert *Luscinia phoenicurus*: Ankom 1 mai, men blev først alm. en uges tid senere. 10 august så jeg på Gråsvik en netop udflyende rødstjertunge, hvilken omstændighed, da det første æg i dette tilfælde må være lagt omtrent 8-10 juli, synes at vidne om et anden gangs kuld. Jagttaget endnu 3 september.

Steinskvett *Saxicola oenanthe*: Ankom 4 april, men blev dog ikke fuldtallig før 25de. Indtil 21de synes de ankomne kun at have været hanner. Endnu 8de mai traf jeg den påfaldende lidet talrig i Rygge. Allerede kort efter midten af august syntes de fleste stendulper at være draget bort. Fåtalig er den dog endnu obs. endtil 25 september. (Se anm. for aug. og sept.) Aug. Så jeg intet til på en tur til Kolberg 29 aug.- Sept. 3 sept. Stendulpen har nu en fjorten dages tid været lidt at se til. Arvesen så den i skjærgården

1 september, men ikke mange, og idag havde han seet 3 stk. ved Tronddalen. 11 sept. så jeg en stendulp ved Ålelierne. Samme dag så Hans Sjøvertsen et individ i Ålefjeldene. 13 sept. er en stendulp jagttaget ved ved brug af M. Mekalsen. 15 sept. Er fremdeles if. Arvesen at se af og til ved Åle, hvor han således også idag havde seet den. 18 sept. så jeg et individ i nærheden af Dragsund. 25 sept. Jeg traf endnu nogle stendulper ude på Torgauøen, og en eller et par stykker holder fremdeles if. Arvesen til ved Åle, hvor han daglig har seet dem. Det er mærkeligt at enkelte skulle opholde sig her så lang tid efter at de fleste for længst er draget bort. Allerede kort efter midten af aug. synes nemlig den største del at være forsvunden.

Buskskvett *Saxicola rubetra*: Ankom først 9 mai og var alm. 13de. 28 august var den stærkt aftaget, men var dog endnu ganske alm. indtil 15 september, efter hvilken tid den ikke er seet.

Fuglekonge *Regulus cristatus*: 25 januar hørte jeg en fuglekonge synge, men sangen var dog betydelig svagere og mindre fyldig end vårsangen.

Jernspurv *Accentor modularis*: Ankom 3 april og var almindelig til 24de samme måned. På et med smågran og ener bevoxet sted i udkanten af en skov ved Oakhill i Rygge traf jeg 8 mai en jernspurv, som sad på de lave grantoppe og sang. Det lod således formode, at den skulde hække på dette sted. På høstrækket er den observeret fra 5 september og var omkring månedsskiftet september, oktober alm., men er ikke obs. senere end 12 oktober.

Munk *Sylvia atricapilla*: Har jeg ikke i år mærket noget til. På det sted ved Dammør i Ålebjergerne, hvor jeg ifjor i juni måned traf et par, som utvivlsomt havde unger, fandt jeg i november måned det dengang benyttede rede, hvorom se anm. for november. Ved Dammør fandt jeg 13 november et demoleret rede, der bestod af stive strå, samt enkelte fine gran og lÿngpinder og idethele meget mindede om et havsangerrede. Redet lå netop på det sted, hvor jeg ifjor i juni traf et munkpar under sådanne omstændigheder, at jeg følte mig forvissat om at de havde unger, men uden at det dog lyktes mig dengang at opdage det, skjøndt jeg netop søgte i det selvsamme buskads. Udentvivel var dette redet. At det kunde have tilhørt en havesanger tror jeg ikke, da jeg aldrig har formærket den i Dammør. Det lå omtr. 2 alen oppi i en nu crc 3 1/2 al. høi ikke meget tæt gran og lå temmelig åbenlyst. Men rimeligvis havde løvåret på de granen temmelig tæt omgivende ore og siljebuske den gan skjult det bedre end nu.

Hagesanger *Sylvia hortensis*: Ankom 26 mai og var strax alm. Den sang flittig til midten af juli, men hørtes dog også endnu af og til en kort tid. Om høsten er den ikke iagttaget senere end 24 august.

Tornsanger *Sylvia cinerea*: Ankom 10 mai og var alm. 15de. På Kirkeøen holdt den især til i de forkrøblede og meget tætte ener og granbestande i udkanten af skoven, nær søen, hvor den endog var meget talrig. Som jeg også før har lagt mærke til f. ex. på Rauø, synes sådanne steder at være særlig yndet af dem. Før åglægningen foregår synger hannen meget flittig og sees herunder hyppig i trætoppene selv i høje træer. Sangen er ikke ulig buskskvättens og kan forvexles. Den var alm. endnu ved udgangen af august, men er ikke bemærket i september.

Møller *Sylvia curruca*: Ankom 12 mai. Den var 13de talrig på Rauø og sang flittig fra den tidligste morgenstund til kl. vel 11 om form., men hørtes ikke senere om dagen. 15de hørte jeg den dog synge endnu kl. 3 om efterm. ved Elveslet og Ødegård, hvor den da også var alm. Ved Rød i Onsø fandt jeg 9 juni et rede med 6 æg, der var så nær færdigrugede, at der kun manglede et par dage til klækningen skulde foregå. Første æg måtte altså være lagt allerede 25 mai. Redet, der lå i en ener crc 3 fod fra marken, var bygget af stive strå og fine urtestilke sammenfæstet med gråt spind, indvendig belagt med fine græsrodde og hestetagel, af hvilke sidste der dog var få. Endnu 22 juni hørte jeg den synge.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*: Ankom 8 mai og var alm. 10de. På Rauø, hvor jeg også 13de traf den alm., hørtes dens sang hele dagen. Den sang flittig endnu i slutten af juni.

Gransanger *Phylloscopus abietina*: Ankom 18 april. I begyndelsen af mai var den alm. I Rygge traf jeg den 8 mai overalt i skoven. Som hækkefugl er den i utvivlsomt tiltagende her i egnen. Den er obs. endnu 13 oktober.

Varsler *Lanius excubitor*: Om høsten er et individ obs. 24 september i Eidsberg, ligesom et individ 9 oktober viste sig ved Åle, hvor det holdt til i flere dage på samme sted og stadig såes siddende på gjerdestørene.

Tornskate *Lanius collurio*: Ankom 20 mai. I kjærene i og omkring Arekilen på Kirkeøen er tornskaden meget talrig, men også forøvtigt en almindelig fugl på øen. 6 juni fandt jeg ved Dale, store, i et slåperiskrat et rede med 3 æg, som hunnen lå på, uagtet det var i middagstiden. Da redet 9de indeholdt 6 æg, blev disse taget, men trods at hunnen var fundet tilsyneladende rugende på 3 æg, viste de dog samtlige kun det første tegn til rugning. Formodentlig havde den således ligget der for at værpe det 4de æg, da den 6te blev fundet på redet i middagstiden. Første æg lagt 4 juni. Redet var bygget udvendig af urtestilke, strå, lav og mos, indvendig foret med fine strå, hvoriblandt fandtes et par større fjær(honsefjær). Indvendig diam. 2 3/4", dybde 1 7/8".

Hagefluesnapper "Svart og hvid fluesnapper" *Muscicapa atricapilla*: Ankom 9 mai. 29 mai fandt jeg på Kirkeøen i en hul asp et rede, hvori det første æg var lagt.

Gråfluesnapper *Muscicapa grisola*: Ankom 14 mai og var alm. 22de. Et rede, fundet ved Elveslet 9 juni, indeholdt 5 æg, hvoraf det første var lagt 4 juni. Redet lå i en fordybning i enden af en mandshøi aspestubbe og var bygget af stilke, strå, bast mos og fjær, indvendig udelukkende fjær med nogle hestetagel. Stadig obs. indtil 24 august og senest 30de samme måned.

Gjerdesmætt *Troglodytes parvulus(europaeus)*: Som sædvanlig indfandt gjerdesmætt sig på Gråsvik i oktober da den første gang blev obs. 14de.

Blåmeis *Parus caeruleus*: Havde allerede 12 febr. begyndt sin vårsang.

Kjøttmeis *Parus major*: Begyndte sin vårsang 12 februar. Et rede med 10 æg, 3-4 dage ruget, men hvoraf 2 æg var beskadiget, taget 26 mai. Redet lå i en hul asp og bestod af et tykt og vel sammenvævet lag av mos og hår(kreaturhår og ekornhår, de sidste i størst mængde) ovenpå et lag af bare mos. Nogle fjær fandtes

i redet. Da jeg tog det frem, var der under bunden yrende fuldt, ja i hundredevis af lopper. Første æg lagt 14 mai.

Svartmeis *Parus ater*: Et rede, fundet 26 mai i en hul asp, indeholdt 6 æg og 2 netop fremkomne unger. Første æg altså lagt 7 mai, når regnes 13 dages rugning.

Trekryper *Certhia familiaris*: 2 reder fundet: 16 mai i Ålebjergerne et rede med 6 æg, hvoraf det 4de lagt 9de. Redet lå i en gammel granstubbe mellem den løsnede bark og stammen og var et gammelt ifjor benyttet rede, fra hvilket jeg også da tog æggene, men lod redet ligge igjen. Denne redeplads har været benyttet i flere år. Da jeg 9de undersøgte redet om aftenen nys før skumringen, lå fuglen på, uagtet der blot var 4 æg - det synes således som den ligger på om natten. 13 mai på Rauø et rede med 6 æg, hvoraf det sidste lagt samme dag mellem kl.6 og 9 om morgenen. I redet, der lå i et spalteformigt hul i en åldgammel eg 3 alen fra marken, fandtes blandt de fjær, hvormed det indvendig var belagt også fjær, som ikke hidrørte fra fuglen selv. Første æg i disse reder lagt 6 og 8 mai. Trækryberen sees sjelden udenfor skoven. 19 november så jeg dog en i Rÿans have, hvor den undersøgte frugttræerne meget nøie.

Låvesvale *Hirundo rustica*: Ankom 11 mai og var kort efter almindelig. På Rauø så jeg 13 mai kl.4 om morgenen, da jeg befandt mig på øens sydspidse, 2 ladesvaler, som kom udenfra søen og trak i lige retning nordover. I et rede på Åle blev de 5 æg udklækket 29 juni, hvorefter det første æg måtte være lagt 13 juni. I et anden gangs kuld på Åle forlod ungerne redet 3 september. Når der antages 4 æg ruget i 13 dage og regnes at ungerne har ligget 21 dage i redet, må første æg være lagt 29 juli. I juni måned var der to kuld i den samme låve, men til dette anden gangs kuld blev ikke benyttet nogen af disse reder, men derimod et andet ældre rede, der først blev istandsat. Fra midten af august måned var der daglig samlet en stor mængde svaler på Floen, og om nätterne hvilede de i rørene i Ålekilen. Efter 30 august aftog den dersteds overnattende mængde, men de holdt sig dog endnu her i stort antal, og såes i sværme på flere hundrede indtil 9 september. Nævnte dags morgen kl.6 såes således ved Åle en stor sværm, der ansloges til flere hundrede, men siden er den kun seet fåtallig. Den endelige afreise synes altså da at være foregået om morgenen. De efter denne dag gjenblevne synes hovedsagelig at have været de sidste kuld. Således så jeg 10de en liden sværm ladesvaler, blandt hvilke de unge bleve madede i luften af forældrene, og 19 september, hvilket er det seneste nogen er observeret, blev 4 ladesvaler seet flyve ind og ud af den låve på Åle, hvor det ovennævnte anden gangs kuld havde været.

Taksvaler *Hirundo urbica*: Ankom 12 mai. Ligesom ifjor har også iår tagsvalernes antal været betydelig under, hvad det i en årrække har været. På mange huse, hvor der har været mindre kolonier, have rederne stået helt forladte eller har der i det høieste været en eller et par familier. På Kolberg i Onsó så jeg 29 august et tagsvalepar, som madede sine unger, der netop var krøbet ud af redet og sad i rad tæt ind til hverandre på den bjelke under taget, hvorpå redet var bygget. I dette tilfælde, som altså har været et anden gangs kuld, må det første æg have været lagt omtr. 23 juli. Ligesom ladesvalen holdt også denne talrig til på Floen fra midten af august måned. Afreisen foregik 9 september samtidig med foregående, og er de sidste eftermølere seet 11te.

Sandsvaler *Hirundo riparia*: Er obs. 11 mai. Den er forøvrigt vanskelig at få iagttagelser på, da den lidet viser sig heromkring Gråsvik, hvor den ikke har nogen hækkeplads inærheden.

Linerler *Motacilla alba*: Ankom 4 april og var strax ganske alm. Der havde i de foregående dage været smukt veir med svag vind fra V. og N.V. og på ankomstdagen svag østlig. Et rede, fundet på Gråsvik på en bjelke i stokværket under en landgangsbrücke, havde 3 juni 6 halvrugede æg, hvoraf det første måtte være lagt 23 mai. Netop udflyvne unger af anden gangskuld så jeg 9 august. Det første æg i dette kuld måtte antagelig være lagt 9 juli. 25 september var linerleren endnu talrig, således var der endnu om aftenen samme dag en større mængde samlet i Ålekilen, og indtil 29de endnu almindelig, men dermed synes også hovedmassen at have draget afsted. I de følgende dage var der kun få at se, og kun nogle enkelte er iagttaget til 9 oktober.

Gulerler *Motacilla flava*: Ankom 10 mai, og varede vårtrækket til 23de samme måned. På hørstrækket er de første observeret 11 august, og er senest iagttaget 15 september. I sidste halvdel af august forekom den talrigst.

Skjærpiplerke *Anthus obscurus*: På Tisler fandt jeg 2 reder:

- 1) 15 juni 4 endnu blinde unger, altså neppe mer end 3-4 dage gamle. Redet lå i en fjeldsprække.
- 2) 16 juni 4 fjærede og omtr. flyvedygtige unger. Redet ligesom det første i en fjeldkløft.

Første æg i disse reder altså lagt henholdsvis 26 og 19 mai.

Heipiplerke(engpiplerke) *Anthus pratensis*: Ankom 26 april fåtallig, men var talrig

1 mai og er bemærket indtil 20de mai. Under dens ophold her i mai måned, ja endog så tidlig som 1te, hørtes den synge flittig såvel om morgenen som midt på dagen. Sangen hørtes såvel fra marken som fra ophøiede steder, såsom stengjerder o.dl. og under dalende flugt, og, såvidt jeg kan skjønne, adskilte den her præsterede sang sig ikke fra dens sang på hækkestederne. (Se Collett, Kristiania omegns fugle).

På hösträcket er den iagttaget fra 4 september, men var ikke så talrig, som den ofte pleier at være. De fleste var reist 14 oktober, og senere er kun nogle seet 19de og 4 stkr. 25 oktober.

Trepiplerke *Anthus arboreus*: Ankom 28 april og var almindelig 4 mai. Om hösten holde de meget til på markerne og træffes hyppig langs veiene i grøfterne. Den er obs. indtil 18 september.

Gulvspurv *Emberiza citrinella*: Et rede, utvivlsomt af 2^{det} kuld, fundet på Rauø 22 juni. Det indeholdt 5 äg, der var ruget i 4-5 dage, og var således første äg lagt 14 juni. Om redebygningen se anm. for juni. 22 juni fandt jeg på Rauø et rede med 5 äg, der var ruget i 4-5 dage. Udentvivi andet kuld. Redet, der lå på marken under et krat af ener og rosenbuske, var bygget yderst af enerbark, grove strå, fine granpinder og mos, af hvilken sidste der dog var meget lidet, inderst af fine strå, gräsrodde og hestetagel og var temmelig fast og godt bygget. Det målte indvendig 2 3/4" og var 2" djbt. Fuglen lå meget fast på redet.

Hortulan *Emberiza hortulana*: Ankom 30 april, men syntes ikke at være fuldtallig för 9 mai. I slutten af august hörtes de syngte temmelig flittig såvel om dagen som fornemmelig om aftenerne henved solnedgang lige til den sidste dag de blev iagttagne. Afreisen foregik i de sidste dage af august, og da hörtes om aftenerne såvel i mørkningen, som efter at det var blevet mørkt, jevnlig deres lok i luften. Afreisen var afsluttet 31 august, men endnu 18 september er om formiddagen 6 stykker seet trække nordover.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*: Ankom 5 april. På hösträcket er den iagttaget fra 18 september til 12 oktober. Den synes aldrig at forekomme her i større antal i traktiderne. De sees mest i små selskaber på nogle få stykker eller enkeltvis på markerne, hvor de holde meget til i grøfterne eller ved bække omgivne af krat.

Snøspurv *Plectrophanes (Plectrophenax) nivalis*: Er iagttaget i mindre flokke både i februar og marts. I dagene 17 og 18 marts var den alm. på Ålejorderne, og har disse sandsynligvis befundet sig på træk. Der havde da siden 15 marts været sydlig vind, og sneen var tildels gået bort, så der var blevet adskillig bart på markerne. Efter et snefald 17 og 18 april viste den sig atter i store flokke, som holdt sig her indtil 24de.

Pilfink *Passer montanus*: Pilfinken, som ellers ikke har sit tilhold på Gråsvik, og hvor den neppe hækker, men vel ved Ålegårdene, hvor den hækker alm. har i januar måned været talrig her sammen med gråspurvene. Ved Ålegårdene har jeg i sommer truffet den i store flokke (på omkring 40-50 individer) på markerne og i agrene, hvor de have levet höit på korn.

Bokfink *Fringilla coelebs*: Overvintrende individer er jevnlig iagttaget i januar måned, såvel hunn som hann. Träcket begyndte fåtallig 24 marts, - der havde da i flere dage hersket sydlige og vestlige vinde -, og foregik fremdeles småt indtil 1 april, da en større mængde arriverede (se anm. for 1 april). I april. Arvesen har endnu ikke seet noget større træk af bogfinker kun en og anden har han hidtil bemærket. Da han imorges gik på århanelegen obs. han ikke nogen på træk. Derimod traf jeg den længere ud på morgenen alm. og hörte den syngte over alt i Haua- og Brækkeskoven såvelsom langs Ålelierne, men noget træk så jeg dog ikke. På markerne vil den neppe i år vise sig i større flokke, da der nu er bart også for en stor del i skoven isär i udkanterne. 3^{die} traf jeg den alm. overalt. Om morg. 3^{die} omkring 6 tiden iagttog Arvesen et stort træk af bogfinker over Ålebjergene. Også om morg. 4 og 5te fremdeles stort i Ålebjergene (Arvesen 6 april). Endnu i slutten af april såes den på træk. Således obs. Arvesen adskillige på træk i Ålebjergene 22 april. Sangen hörtes först 31 marts og var 1 april at höre på mange steder. Om morgenen 3 april omkring 6 tiden foregik et stort træk, ligeledes de fölgende morgener 4de og 5te. Det vedvarende endnu i slutten af april. 31 mai undersøgte jeg et rede, der lå i en liden ener et par alen fra marken og indeholdt 5 äg af den grågrønne form, hvoraf det sidste äg var lagt 29de, og det første altså 25de. Sangen vedvarede til slutten af juni måned. Således hörte jeg den endnu syngte flittig 22 og 26 juni. Den var alm. endnu i de første dage af oktober, men forsvandt derpå efterhånden. Endnu 17 oktober er den jevnlig iagttaget, men dog fåtallig. 28de oktober er endnu en liden flok iagttaget. Endnu i november holdt endel sig her, og er endog små flokke seet i de sidste dage af måneden.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*: Et par overvintrende individer obs. 29 marts. Vårträcket foregik fra 22 april og vedvarede en uges tid, uden at nogen opholdt sig i trakten. Som sædvanlig blev träcket iagttaget tidlig om morgenerne. Således så jeg 29 april flere flokke trække nordover, men ingen senere end kl. 1/2 7 om morgenen. Kun en gang så jeg en flok slå ned i en stor birk, hvor de neppe sad to minutter, för de drog videre, uden at være skrämte. Enslige individer er endnu iagttaget 8 og 10 mai. Om hösten er den iagttaget fra 18 september, talrig, siden i ringe mængde indtil 25 oktober.

Grønnfink *Linota chloris*: var i januar måned talrig og havde sit fornemste tilhold i enerrabber. På Rauø så jeg i år(i mai) ikke stort til grønnfinken. På det sted, hvor der ifjor hækede en liden koloni, var den ikke at gjenfinde, men på et andet sted på öen traf jeg et par. I slutten af december så jeg en flok grønnfinker ved Åle.

Tornirisk *Linota cannabina*: Ankom fåtallig fra 22de marts, men var dog 27de ganske talrig. Et par blev iagttaget under redebygningen. Ligesom ifjor iagttaget på Rauø, var det også her kun hunnen, som udförte bygningen, medens hannen trolig holdt hende med selskab og underholdt hende med sin smukke sang

siddende i toppen af en ener tæt ved. Der var 4 mai gjort ikke så lidet på redet, men endnu 10de var det ikke færdigt. Det var bygget i en ener henved 3 fod fra marken og bestod først eller yderst af grove urtestilke og rødder, hvorpå fulgte et tykt lag af fjær og compositfnokker, lidt uld og hår, derefter et tykt lag af næsten udelukkende compositfnokker og så endelig inderst et lidet lag af salixuld, der var belagt med hårfine rodtrivler og hestetagel. Indvendig diam. 2 1/4 - 2 1/2" (ovalt) og dybde 1 1/8". 15 mai var det første æg lagt og 20de var der 5 æg, som hunnen da lå og rugede på. Tornirirken var endnu talrig sidst i september, men er ikke bemærket i oktober.

Bergirisk *Linota flavirostris*: På holmerne vestenfor Strømtangen er 16 og 23 oktober truffet temmelig store flokke af denne art. Fornemmelig var flokkene store 23de.

Gråsisik *Acanthis linaria*: Er ikke iagttaget på vårtrækket. Om høsten er den iagttaget fra 10 oktober og var talrig endnu i slutten af november. Den sås ofte i selskab med sisiker, og kunne disse to arter tildels være sammen i betydelige flokke.

Grønnsisik *Acanthis spinus*: Træffes hyppig i selskab med oresisiken og danne ofte sammen betydelige flokke, hvori dog sisiken er i minoritet.

Dompap *Pyrrhula europæa*(pyrrhula): 22 mai traf jeg et dompappar under sådanne omstændigheder, at det lod formode, at de måtte have rede med unger ikke langt fra. Det lykkedes dog ikke bringe tingen på det rene. (Se anm. under mai) *J. Ålebjergene ved Skåreröningerne traf jeg 22 mai et dompappar på et tæt kratbevoxet sted i granskoven, der var gennemstrømmet af en bæk. Sangen lod de ikke høre og gav sig kun tilkjende ved sin lok en gang imellem. De havde det ikke travelt, fløttede af og til hid og did mellem grenerne, hvor det så ud, som de enkelte gange pilede knopper, var heller ikke vare, men forsvandt dog tilslut for mig. Jeg var der gjentagne gange senere, men fandt den ikke igjen.*

Om høsten er den iagttaget fra 1 oktober. I slutten af oktober og i november var den alm.

Konglebit *Pinicola enucleator*: Et individ seet i et trosteknippe på torvet i Fr.stad 22 november.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*: I slutten af oktober indfandt endel grankorsnæbber sig, men da der just ikke var nogen rigdom på granfrø, blev de ikke talrig, men synes dog at ville holde sig tur i vinter.

Stær *Sturnus vulgaris*: Ankom 21 marts og var ved udgangen af måneden alm. I dagene 3-5 april foregik der tidlig om morgenerne et livligt træk (Anm. for april) *3 april om morg. ved 6 tiden iagttog Arvesen et stort træk af stær over Ålebjergene. Flokke på 5, 6 styr. og tildels flere trak da en stund stadig væk nordover. 6 april. Også om morgenerne 4 og 5te iagttog Arvesen sammesteds et livligt træk.*

På Rauö traf jeg den i mai måned meget talrig, men hvor de hækkede var ikke godt at skjønne, da der findes meget få hule træer, idet nemlig al gammel løvskov i de senere år er udhugget. 2 reder fundet og tagne 18 mai. Det ene lå høit oppe i en asp i et dybt hul med åbningen ovenfra og indeholdt 6 æg, der var 3-4 dage ruget. Det andet, der lå helt nede ved roden i en hul asp og hvortil indgangen var fra siden 3 fod oppe på stammen, indeholdt 5 æg, der var 6 dage ruget. I begge var der ikke ledet fjær, (hvide hönsefjær), ovenpå det af strå og gräsblade dannede leie. Det første æg i disse reder var altså lagt 10 og 9 mai. Ligeledes så jeg på Kirkeöen 29 mai adskillige stær, som var beskæftigede med at bringe føde til ungerne, og hvor altså æglægningen kunde være foregået omtr. samtidig som her. Om det mærkelige forhold, som jeg iagttog 28 mai, at stären også under rugetiden, og på den tid de havde unger, overnattede i stor mængde i sivene i Arekilen, se anm. for mai, 13 mai. *Stären var meget talrig på Rauö, men hvor de hækkede var ikke godt at skjønne, da der fandtes meget få hule træer, idet nemlig al gammel løvskov er udhugget. Ved Onsö prästegård fandt jeg 18 mai i en aspelund i disses huller to reder. Det ene lå i et dybt hul med åbningen ovenfra høit oppe og indeholdt 6 æg 3-4 dage rugede. Det andet, hvortil indgangen var fra siden kun henved 3 fod fra marken og førte lige ved i roden indholdt 5 æg, der var 6 dage ruget. I begge reder var der ikke lidet fjær (hvide hönsefjær) ovenpå det af strå og gräsblade dannede leie. På Kirkeöen så jeg 29de adskillige, som bragte føde til rederne. Mærkelig nok overnattede, også nu under rugetiden en stor mængde stær i sivene i Arekilen. Men skulde tro at de holdt sig i eller ved rederne, hvor de nu vistnok for det meste havde unger, men så syntes ikke at være tilfælde, måske blive den mængde utöi som stedse samler sig i stärens reder den så utåleligt, at selv mödrene forlade ungerne om natten. Jeg så dem om aftenen 28de i skumringen indfinde sig fra alle kanter i små flokke, der sloge sig sammen til en og tilslut dannede en hel sky som længe kredsede omkring, slog ned og atter flöi op uttallige gange för de kom sig til ro. Men også efterat det var blevet temmelig mørkt, så jeg knapt kunde se dem, så jeg fremdeles små flokke komme susende hen efter vandspeilet og slå ind i rörene, hvor de övrige sad.*

Om afreisen har intet fyldestgjønnet? kunnet iagttages. I de senere år har stären allerede tidlig om høsten forladt denne trakt, idet den efter at have fået ungerne ud synes at trække over til Ören og holde sig der indtil afreisen. I Seutelven, hvor den tidligere altid hvilede i rörene om natten, har den ikke været på flere år. På Ören var den talrig endnu i midten af oktober. Hersteds er et par individer iagttaget 30 oktober.

Skjære *Pica europæa(caudata)*: Reder. I et rede fandtes det første æg lagt 15 mai. I et kuld på 7 æg, hvoraf det sidste blev lagt 26 mai, måtte det første æg altså være lagt 20de. Om æggenes usædvanlige udseende i dette kuld, som jeg har opbevaret, se nærmere for mai, 15 mai. Fandt jeg ved Rødsveien et rede, hvori netop det første æg var lagt. 28 mai så jeg på Kirkeøen på gården Brunstvik et rede i sýrintræerne i haven hvor forældrene var beskæftiget med at bringe mad til ungerne. Efter sigende var disse kun nogle få dage gamle. 31 mai modtog jeg af Nils Elveslet et ved Elveslet 28de taget kuld på 7 æg, hvor af det sidste var lagt 26te. De udmærkede sig ved sin lyse farve, idet størsteparten af pletterne var samlet ved basis, en variationsform, som, efter hvad jeg flere gange i flere år har havt anledning til at se, synes at være egen for de skjären, som hække i denne trakt. Noget eksempel på tidligere æglægning er mig ikke bekjendt og ser det således ud som æglægningen for skjärens nok iår er sen. I et tredje rede, hvor jeg så ungerne fodres af forældrene 28 mai, måtte det første æg være lagt først i mai (3 eller 4de). Äglägningen synes ikke iår at have været tidlig.

Kaie *Corvus monedula*: Allerede 24 februar er en enkelt kaje iagttaget på træk nordover. Dagen forud havde der været S.O. vind, men forøvrigt var der i hele sidste halvdel af måneden stadig N. og NO vind, hvilken vindretning holdt sig helt til 6 marts, da der blæste en svag S.O. I de følgende dage var atter vinden N. og N.O., men ud på dagen ofte et sydligt drag. Under dette veir begyndte egentlig trækket 9 marts (en stor flok obs.), men gik først jevnt, da der fra 16de blev stadig sydligt veir, og var livligt indtil 23de. De senest trækkende er obs. 3 april. 24de april traf jeg 2 kajer på Ören. Höstrækket foregik fra 6 oktober ifølge med kråker og varede til 29 oktober. I størst mængde i anden uge af oktober.

Kråke *Corvus cornix*: Trækket begyndte 4 marts, og som sædvanlig kom de hyppig i følge med kajerne. Reder: 4 mai 3 temmelig rugede æg. 4 mai 4 friske æg. 8 mai 6 æg, så stærkt rugede at ungerne ganske fyldte æggene. Medens det første æg i det sidste af disse reder kunde antages at være lagt allerede 18 april, rimeligvis af en ældre kråke, - var det i det andet lagt 1 mai, og i det første omtrentlig midt in mellem disse tider.

Ravn *Corvus corax*: Tisler er også en af de steder, hvor raven hækker. Ligesom dens tilstedeværelse ikke manglede ved min nærværelse der i midten af juni, fandt jeg også dens da ubeboede rede beliggende meget lavt nede i en fra søen opstigende vertikal fjeldkløft. På Rauö var ivår fundet et rede, hvori 5 unger (Se anm. for 19 oktober) 19 okt. En mand fra Stenerbråten i Onsö fortalte mig at han ivåres havde fundet et ravnerede på Rauökälven, hvor det lå i en kløft, som godt lod sig komme til. Det indeholdt 5 unger som han slog ihjel.

Sidensvans *Ampelis garrulus*: Var i vinteren 91-92 ikke talrig. Den er dog bemærket både i januar og februar måned og indtil henimod udgangen af marts. Ude ved Slevik i Onsö, hvor en del har holdt sig, blev i februar og marts adskillige fangede i doner med de røde viburnum opulus bær som lokkemad, et agn som ikke trostene gik på. Om hösten blev den ikke bemærket.

Sanglerke=lerke *Alauda arvensis*: 3 lærker obs. 25 jan. (på træk sydover) samt 2 individer obs. 7 febr. (på flugt fra O.-V.) tør have været overvintrende individer. 26 februar synes trækket at have begyndt, men veiret var endnu ugunstigt, idet der daglig var N.O og N. vind. Den 6 marts kom der en svag S.O., og strax viste der sig adskillige, men allerede den næste dag var der igjen N.O., der vedvarede til 16de, og dermed var atter trækket afbrudt. 16de kom der endelig søndervind, og nu begyndte et livligt træk, der varede i fleredage og gjerne foregik udover hele formiddagen. Fra 16 marts hörtes de synge flittig. Nogle dage ud i juni var sangen omtr. forstummet, så det kunde mærkes, at rugningen var endt. Fra 26 juni sang den atter flittig, formodentlig til andet kuld. 20 juni fandt jeg 2 reder.

I det ene var ungerne næsten voxne og befyrede og for ud af redet. De kunde således mindst være en 10 à 11 dage gamle. I det andet var ungerne endnu ganske små og blinde, så de her neppe var over 3 à 4 dage gamle. Det første æg lagt henholdsvis 24 og 31 mai. Afreisen var for det meste foregået ved indtrædelsen af oktober, og i denne måned er den ikke seet stort til. Et enkelt individ på træk observeret så sent som 17 oktober.

Trelerke *Alauda arborea*: Ankom 20 marts, og i de følgende dage foregik trækket jevnt, indtil den 29 marts var alm. 26 marts hörtes den synge. I de første dage af mai forstummede sangen, og det var senere i måneden meget sjelden at høre den, ikke engang tidlig om morgenen eller sent om aftenen. Under forskaffelsen af føde til ungerne følges magerne ad, og hannen får da ikke tid til at synge, thi ofte må de flyve langt bort for at finde den fornødne kost til dem. (Anm. for mai) 22 mai Trælerken er nu om dagene ikke let at bemærke, den holder sig meget stille og er optaget med at skaffe føde til ungerne og har således ikke tid til at synge. I hele denne måned (höist med undtagelse af de første dage) har det været meget sjelden at høre dens sang, ikke engang tidlig om morgenen eller sent om aftenen. Jeg så idag to par, som kom langt borte fra og dog slog ned på jorderne langs Ålelieerne for at søge føde. De følges altså herunder ad.

Rimeligvis havde de rederne oppe i åsene. Når ungerne ud i juni ere voxne, begynder sangen igjen. Den er observeret indtil 1 oktober, på hvilken dag den også hörtes synge.

Fjellerke *Alauda alpestris*: Observeret 24 april, da jeg på Ören traf en flok på 12-14 individer i fjären. **Tretåspett *Picus tridactylus*:** 29 december traf jeg en hunn af den tretåede hakkespet i Rödskoven i Onsö. Dens lyd er et enkelt "kyp" eller "kåk", som den ofte gjentager, når den mærker noget fremmed.

Vendehals *Lynx torquilla*: Ankom 29 april og var 1 mai almindelig. I et rede med 9 æg, som ikke blev taget, var det sidste æg lagt 7 juni. Det første altså lagt 30 mai. Redet lå i en hul eg, og hullet, der var en god mandshøide fra marken, var ikke langt fra 1 alen dybt. Fuglen lå så hårdt på redet, at den lod sig tage. I det samme hul var der også ifjor et kuld, som jeg tog.

Gjæk *Cuculus canorus*: Ankom 10 mai og var strax alm. Sjelden høres gjøken gale efter udløbet af juni måned. Efter meddelelse fra troværdig kilde skal den dog i år være hørt en af de første dage af august, efter at den forøvrigt for længst var forstummet.

Tårnseiler *Cypselus apus*: Ankom 14 mai, men skjøndt den siden er seet enkeltvis på forskellige steder, kunde den dog ikke siges at være alm. før 25de. Fra 9 august var tårnsvalen borte fra Gräsvik om dagen, men indfandt sig om aftenen for at tilbringe natten på sine sædvanlige pladse. Ungerne havde altså da forladt rederne, og de levede nu et mere selskabeligt liv, idet de flokkede sig og søgte mere åbne, tumlepladse. Således holdt de sig meget over Gräsvikfloen, hvor der f.ex. 15 og 16 august var en stor mængde af dene(måske mindst et hundrede), som hele dagen igjennem kredsede om der. 19 og 20 august drog de bort, og siden den tid er den kun en gang observeret, nemlig 29de, da jeg så 2 stkr.

På Åle lå endnu 20 juli en tårnsvale og rugede. Det blev ikke bemærket, når ungerne kom til verden, men endnu om aftenen 19 august havde de ikke forladt redet, men om morgenen 20de var både de og forældrene forsvundet. Efter dette synes det dog, som ungerne ikke forlade redet, før de vare omtrent 4 uger gamle.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*: Ankom først 21 mai. I Ålebjergene er en natteravn påtruffet med unger, der var såvidt at de fløi små stykker 18 juni. Endnu 21 juli hørte jeg en natteravn spinde på rokken. **Hornugle *Otus vulgaris*:** Af denne art, hvis forekomst her i egnen hidtil ikke er lyktes mig at påvise, er et exemplar indleveret til middelskolens lærer i naturfag Grim i begyndelsen af marts uden nogen oplysning om når, hvorfra eller fra hvem det var.

Jordugle *Otus brachyotus*: Omkring midten af marts måned er flere eksemplarer af denne art optrådt på forskellige steder. Således blev et exemplar skudt 17 eller 18 marts på Krageröen, hvor den var seet i 3 dage, før den blev fældet, og et ved Kongsten, udenfor östre Fr.stad, hvor det havde holdt sig en uges tid eller vel det, indtil det blev skudt 22 marts, og endelig er et exemplar seet i mange dage omkring 15 marts ved Dale og Fjelle i Onsö. (Se anm. for april) *If. Herman Djyret holdt der til i midten af marts måned omkring Dale og Fjelle en ugle, som efter beskrivelsen uden tvivl har været en jordugle. Den havde fornemmelig sit tilholdt ved den forbi nævnte gårdløbende såkaldte Fjellebäk, sad som oftest på marken eller på giærderne, men også undertiden i træer og var stadig, når den blev bemærket i virksomhed, formentlig på jagt efter vond. Efter at den var seet i flere dage, blev den 15de (marts) skudt på den, men endnu holdt den sig i flere dage på stedet. Sandsynligvis har vel disse været omstreifende overvintre.*

Vandrefalk *Falco peregrinus*: Også i år havde pilegrimsfalken hjemme i Rauökälven på Rauö. 13 mai så jeg dog kun den ene af magerne, og denne sad snart her, snart der i den steile fjeldvæg, hvorfra dens klagende skrig hørtes næsten uafsladelig. Ved et senere besøg sammensteds 22 juni viste det sig, at den anden eller hunnen også var tilstede. Det var tydeligt, at de nu havde unger, og var det heller ikke vanskeligt at forstå, hvor redet måtte være, men det havde en utilgængelig beliggenhed.

Dvergfalk *Falco aesalon* (*Falco Lithofalco*): 3 april så jeg en dværgfalk, som gjorde jagt på bogfinker. Siden så jeg en 24 april og en 1 mai.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*: Ankom 3 april, men var først efter midten af måneden alm. Dens almindelige navn her er "vindstiller" eller "vierstiller". Iagttaget indtil 2 oktober.

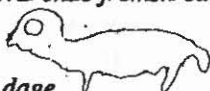
Spurvehawk *Astur nisus*: 6 juni tog jeg ved Langgård i Onsö et kuld på 6 æg. Redet, der lå i en liden gran i udkanten af skoven, knapt to mandshøider oppe, var ganske fladt og syntes at være gammelt. Det var allerede fundet 28 mai og var da fuldværpet.

Det ene af æggene, der var noget mindre end de øvrige, ligesom det også skilte sig fra disse ved sit lysere udseende, derved at alle pletter havde samlet sig ved den spidse ende, var tillige det sidst lagte, hvilket fremgik deraf, at dets rugning var mindst fremskreden. Medens dette æg var omtr. halvruget, og derefter ikke kunde antages at være lagt senere end dagen før, redet blev opdaget, altså 27 mai, var de øvrige æg gradvis en dag for hvert mere ruget. Det første æg således været lagt 22 mai.

Vepsevåk *Pernis apivorus*: 19 juni tog jeg ved Skärerönningerne i Ålebjergene et kuld på 2 æg. Det første æg var lagt 10 juni, det andet først 5 à 6 dage senere. Rugningen var begyndt strax det første æg var lagt, så der var betydelig forskjel på ungernes udvikling i de to æg. (Sammenlign anm. for juni.) 10 juni fandt jeg det første æg lagt i et vepsehökrede, som jeg for crc 14 dage siden havde fundet ved

Skårerønningerne. Reder, der så ud til at være temmelig gammelt, lå høit oppe i en gran, der i omtrent 15 alens høide var aldeles sletstammet. Her lå det på en af de første grene næsten indtil stammen. Det var af omtr. 1 alens diam., og havde en ganske ubetydelig hulning, der var glat og smukt belagt med små friske granbarkviste at kun få tommers længde (af udseende som de småkviste som ekornet ofte fælder). 19 juni var jeg der atter. Der var nu 2 æg, hvoraf det første lagte skilde sig betydelig fra det sidste derved, at det var ganske mat uden spor af glans. Der viste sig også en stor forskjel i rugningen idet det første æg, der altså var lagt for 9 dage siden, viste en dertil svarende fremskreden rugning medens det andet endnu neppe viste spor af unge nepper (tegning)

kunde være mer end 3-4 dage ruget.

vingen i naturlig størrelse

Der måtte således være hengdet en 5 à 6 dage

fra det første til det andet æg blev lagt. I redet, der nu omkring kanten var pøntet med aldeles friske løvbærende birkekviste fandtes at et par fjær og nogle dun af fuglen selv, hvilke blev medtaget. Begge gange, såvel 10de som 19de, fandt jeg fuglen liggende på redet, og det endog så trygt at den ikke fløi af før jeg var nøet tæt op til redet. Redet, der så ud til at være temmelig gammelt, lå høit oppe i en stor gran, der var kvistefri i 15 alens høide. Her oppe i kronen lå det på en af de første store grene næsten indtil stammen. Det var omtr. af 1 alens diam. bygget af kvist med en ganske svag hulning, der var glat og smukt belagt med korte friske endeskud af granen af udsende som dem, der ofte i mængde findes under træerne. Efter at det sidste æg blev lagt fandtes redet rundt kanten belagt med friske løvbærende birkekviste og i redet fandtes et par fjær og nogle dun af fuglen. Hunnen lå meget fast på redet og fløi ikke af før jeg var lige oppe ved det.

Musvåk *Buteo vulgaris*: Ankom 9 april og er observeret indtil 7 oktober.

Fjellvåk *Buteo lagopus*: Et ungt, meget magert individ skudt på Rauø 13 oktober.

Havørn *Haliaeetus albicilla*: Aldeles forsvundet fra disse kanter synes havørnen endnu ikke at være. Et individ eftersat af måger og linerler er 13 april iagttaget ved Stangeskjær.

Ringdue *Columba palumbus*: Ankom 3 april.

Skogdue *Columba oenas*: Ankom 27 marts.

Orrfugl *Tetrao tetrix*: Om våren, når rակleknopperne på aspen svulme, ernærer årfuglen sig af disse til en forandring fra birkeknoppene, der udgjør deres fornemste vinterkost.

Fra midten af marts begyndte spillet. Endnu 29 mai hørte jeg århannen spille på Hvaløerne såvel om aftenen som om morgenen, og 6 juni hørte jeg den spille på Kragerøen. Et rede blev fundet 4 juni, netop som det var under udklækning. Det ene af de 9 æg havde været ubefrugtet og blev som sådant liggende igjen. Det første æg lagt 7 mai (Anm. for juni). Endnu 6 juni hørte jeg århannen spille på Kragerøen. 7 juni. Lærer Hagens og Anton Larsen sønner fandt 4 juni på Kragerøene et århønerede, der netop var under klækning. 7 kyllinger var fremkomne og tog tilbens og af to æg, som endnu lå igjen var det ene så meget åbent at kyllingen var synlig. Ved en stund senere at se til redet fandtes også dette klækket og redet forladt medens det 9de æg lå igjen. Dette, der tilligemed skallerne af de klækkede æg bragtes med hjem, befandtes råddent.

Jerpe *Tetrastes bonasia* (*Tetrao bonasia*): I Soliskovene og de til samme stødende Agnaltskove i Tune er jerpen endnu ikke så ganske sjelden. Således er i april måned 8 jerper påtruffet på en dag og det på forskellige steder i Agnaltskoven.

Sandlo *Charadrius hiaticula*: Var alm. i Kragerø- og Hvaløholmene 9 april. På Rauø iagttog jeg 13 mai to strandryler som anstillede en parringsleg i luften, idet de under et eget skrig og hyppige kast til siderne fløi i kredse snart høit, snart lavt, altid sammen. Denne leg, som altså begge magerne deltog i, kunde de holde på med lange stunder ad gangen. På Tisler så jeg i juni flere par af den.

Dverglo ("den lille strandryle") *Charadrius minor*: På Tisler så jeg ikke denne strandryle, men derimod på Rauø hækker den. Reder. På Agerøen så jeg 16 juni et rede med 2 stærkt rugede æg. Det lå i en opskyllet snekkedyngge ikke langt fra vandet. (Se nærmere anm. for juni) På Tisler så jeg ikke denne art. På Agerøen fandt jeg 16 juni et rede med 2 stærkt rugede æg. Som vanligt lå redet i en opskyllet snekkedyngge ikke langt fra vandet. Fuglen sprang af redet på langt hold og gav ingen lyd fra sig, så den blev ganske ubemærket indtil jeg ganske tilfældig fandt redet, hvori æggene var varme da jeg også fik øie på fuglen et stykke borte. En stund senere tog jeg veien der forbi igjen, den havde da lagt sig på og jeg så den atter gjentage det samme. Når dette kuld blot bestod af 2 æg, måtte det have sin grund deri, at de to første æg var blevet forstyrret for den måske simpelthen ved at være nedtrampet af folk eller kreaturer, af hvilke sidste, unge kjør og sauer, der er udsat en mængde på Agerøen om sommeren. I en sandbugt på Rauø fandt jeg 22 juni et rede med 4 næsten færdigrugede æg (hvorpå der høist kunde mangle 2 à 3 dage). Fuglen var ikke at opdage og som formodet viste det sig også ved udblåsningen at æggene måtte have været forladt en længere tid - måske en 8 dage - da de var begyndt at rådne. Det ene æg havde været ubefrugtet. Redet lå

ikke langt fra stranden i den fine sand - en beliggenhed, som jeg før ikke har seet - og var den lille fordybning beklædt med små bark og træstykker.

På Rauø tog jeg 22 juni 4 næsten færdigrugede, men forladt og halvrdne æg, hvoraf det ene havde været ubefrugtet. Redet lå i en sandbugt i den fine sand ikke langt fra stranden. Den lille fordybning var beklædt med små bark- og træstykker. Da æggene i det første rede ikke blev taget, og de i det andet, (hvilket jeg tog), vare rdne og havde været forladt nogen tid, var det ikke godt at bestemme, når det første æg var lagt. Begge kuld var dog omtrent færdigrugede, men var det endnu neppe antageligt, at de var lagt før i de sidste dage af mai, ialfald for det førstes vedkommende kunde det første æg ikke være lagt før 30 mai, men i det andet måske noget tidligere. På Agerøen så jeg fuglen forlade redet lydløst løbende, når jeg nærmede mig, hvilket jeg også har iagttaget tidligere.

Boltit *Charadrius morinellus*: 20 august er 5 pommerantsfugle, hvoraf 2 blev fældet, påtruffet på Ören, men er den ikke sidenefter bemærket der.

Heilo *Charadrius pluvialis*: Der om våren forekommer talrig på de vidstrakte sletter i Rygge, viste sig der fra 29 april, men havde endnu 8 mai ikke været talrig. Om høsten derimod skal den være mindre alm. dersteds. Om høsten er den allerede seet 31 juli (i Råde) og er hersteds iagttaget før midten af august. 30 september er en flok på 6 stkr. iagttaget og endnu 13 oktober er en flok på omkring 40 stkr. iagttaget på Ören.

Tundralo *Charadrius squatarola*: Et exemplar af kystbrokfuglen skudt 7 september på Ören, hvor den også senere er iagttaget, men kun enkeltvis, og senest er bemærket 11 oktober. 22 september er et individ skud ved Papper, hvor 2 stkr. blev påtruffet. Dens lokketone skal if. stýkjunker Hafslund ligne heiloens meget, men skal dog være let at skille fra dennes.

Vipe *Vanellus cristatus*: Ankom 18 marts og synes strax at have været alm. (Se anm. for marts og april) Marts - 18 marts så A. Arvesen 2 viber, som fløi over Ålejorderne. 29de. If. stýkjunker Hafslund er viben seet på Ören for cir 8 dage siden. April - 2 april. Schören, der i længere tid har haft ophold på Viken på Hvaløerne, meddeler at han har seet viben derude for sikkert 14 dage siden, men kan ikke bestemt erindre hvilken dag han først så den. Hans Rasmussen Elveslet så 26 marts 2 viber på Agerøen.

På de store myrlände, men fuldt opdyrkede jorder på eiendommene Värnö kloster og Karlberg i Rygge synes den at hække. Dog kunde intet positivt herom erfares, da jeg ikke så noget tegn til at de havde reder (8 mai) uden forsåvidt som de altid færdedes parvis, og at det sagdes at de tilbragte hele sommeren der. Steinvender(bjerggrølen) *Streptopelia interpres*: 15 og 16 juni traf jeg flere par af bjerggrølen på Tisler, men tror jeg ikke at de endnu havde æg, ialfald ikke begyndt at ruge, da jeg altid så magerne sammen. 25 august er et individ skudt ved Papper (Hvaløerne).

Tjeld *Haematopus ostréologus*: Ankom 16 marts. På Tisler så jeg 15 og 16 juni flere kjeld som havde små unger, der dog ikke syntes at være mange dage gamle. Äglägningen synes omtrent at være forgået omkring 20 mai. I oktober måned har jeg ikke kunnet erholde nogen mere oplysning om kjelden end at et individ er skudt 7^{de}(oktober). Det synes som den drager nok så tidlig bort, thi så sent om høsten som i oktober er der altid lidet at høre og se til den.

Rugde *Scolopax rusticola*: Ankom 27 marts efter at der dagen forud havde bläst en storm af S.V. og de par foregående dage stærk vestenvind. Efter 27de var der i 3 dage surt og koldt nordlig veir, hvorunder ingen flere syntes at være komne, men fra d. 30 marts var der igjen sydligt veir i de første dage af april endog særdeles smukt veir, men trakket synes desuagtet at have gået meget småt, idet jeg i disse dage ikke bemærkede nogen nyankomne, men derimod forsvandt de før arriverede. Også i år er det iagttaget at rugderne under trakket følges parvis og opholde sig parvis på de steder, hvor de for nogle dage tage midlertidigt kvarter. Afräkket begyndte: 6 april ved Tronddalen kl. 7.33. Andet træk kl. 7.36. Derefter kom kl. 7.45 en rugde, som med to pist langt borte gjorde sig bemærket og derpå uden mere lyd kom farende frem mellem træerne og pludselig viste sig lige over hovedet på mig og så lavt at den blot var en 2 à 3 alen over mig, men i sidste öieblik fik jeg slängt mit skud i den. Det var en hann. 7 april intet træk hverken ved Tronddalen, Ålelieerne el. Dammyr. 9 april heller intet træk. 11 april i Dammyr skjød G.Larsen kl. 7.39 en rugde, som trak uden lyd, og så ingen forövrigt. 14 april ved Dal og Gandsrud kl. 7.44 (skudt) og kl. 7.48 en uden lyd. 15 april Hankø intet træk. 19 april Dammyr kl. 7.50 (skudt).

20 april Dammyr intet træk. 21 april Tronddalen intet træk. 22 april Tvetemyren intet træk. 30 april Dammyr kl. 8.47. 9 mai Dammyr intet træk. 12 mai Rauø kl. 8.57 og varede jevnt til kl. 9.45, men endnu kl. 11 hørte jeg en trække. 13 mai Rauø om morgenen kl. 1.57. 13 mai Rauø kl. 9.1 om aftenen.

23 mai Tvetemyren kl. 9.30. Der var kun en rugde, som kom igjen kl. 9.39 og 9.55, hver gang nöiagtig i samme rute. I et rede med 4 næsten kläkkefærdige æg, som jeg fandt på Rauø 13 mai, men som jeg dog ikke tog, var det første æg antagelig lagt omtr. 22 april. Redet, der lå på marken mellem et Ionicerakrat (kaprifolium=vivendel) var tillavet af fine kviste og grove strå samt indeholdt nogle fjär af fuglens egne. Observeret endnu 16 oktober.

Dobbeltbekkasin *Gallinago major*: Et individ påtruffet og skudt i Ålekilen(Onsö) 10 september.

Enkeltbekkasin *Gallinago media*(*Scolopac gallinula*): Ankom 10 april. I Årekilen på Hvaløerne fandt jeg 2 reder 29 mai: Det ene rede indeholdt 4 henved halvrugede eller 6 à 7 dage rugede æg, det andet 3 netop fremkomne unger, der var dobbelt så store som æggene. Det første æg i disse reder har altså været lagt 20 og 12 mai. Det første rede lå i de derværende tætte orekjær mellem græsset på en tue og var simpelt lavet af tørt løv og græsblade samt indeholdt nogle af fuglens fjær. Det andet, der var omtr. ligt det første lå også mellem græsset på en tue, men på en åben myr, hvor der ikke fandtes rør eller siv. I Årekilen hørte jeg dens "dik, dik" (ikke "dikka") stadig både under flugten og nede på marken såvel om aftenen som om morgenen indtil 9 tiden. Fra 14 august viste den sig i Ålekilen og var talrig der 20de. 23 oktober var den ikke længer så talrig, men uagtet der 25de indtraf en nok så stræng kuldeperiode med sne og fuld vinter, der rigtignok ikke varede mer end et par dage var den endnu alm. måneden ud. Endnu 11 november traf jeg et par stkr. i Ålekilen og 20de samme måned et individ sammesteds.

Kvartbekkasin *Gallinago gallinula*: Er observeret allerede fra 10 september. Den var alm. til oktober måneds udgang, men er også truffet længe senere. Således traf jeg 11 november et individ i Ålekilen og 27 samme måned er 4 stkr. påtruffet ved Tronddalen, hvor de alle lå sammen i en grøft ved et i samme udmundende lukket dige, hvor der formedelst det fra dette sivende vand ikke var tilfrosset, uagtet der en hel uge(fra 20de) havde været temmelig koldt og havde frosset stærkt.

23 oktober så jeg en småbekkasin, som trykkede for hunden hvilende på vandet mellem sivene på henved 1 1/2 fods dybt vand. Jeg kunde tydelig se, at den kun hvilede på vandet og ikke havde noget fodfæste, thi når jeg med foden gjorde bølger, gængede den op og ned med disse, men blev desuagt liggende, så jeg begyndte at tro, at den måtte være skadeskudt og således ufrivillig havde indtaget denne plads. Men da jeg vilde forsøge at tage den, fløi den raskt iveiret og syntes ikke at feile noget.

Polarsnipe *Calidris canutus*: Er ihøst påtruffet af og til, men har ikke været talrig. Således er 30 august 5 stkr. påtruffet ved Papper (Hvaløerne) og 4 af dem skudt. Samtlige skudte var unge fugle, men den femte har efter den rustbrune farve at dømme været et ældre individ. 1 september er 4 stkr., hvoraf 2 blev skudt, påtruffet i Kragerøholmene, ligesom en blandet flok af større og mindre sneppe som samtidig blev obs. også rimeligvis for en del har været af denne art.

Tundrasnipe (krumnebsneppe) *Tringa subarquata*: Stykjunker Hafslund skjød i dagene omkring 20 august flere individer af denne art på Ören, hvor han traf den sammen med *Tringa alpina*(*Myrsnipe*).

Myrsnipe *Tringa alpina*: Har ihøst været ganske talrig. Allerede 16 august er den truffet på Ören og var endnu almindelig dersteds 13de oktober.

Fjæreplytt *Tringa maritima*: 11 februar er 3 individer, hvoraf de to blev skudt, påtruffet i Onsöskjärene.

Storspove *Numenius arquatus*: Ankom 22 marts. Den er obs. ved Hvaløerne 5 september.

Småspove *Numenius phaeopus*: Småspoven er med sikkerhed obs. fra 18 april. En flok spover, der angivelig skulde være småspover, og som var obs. ved Hvaløerne omkring 22 marts, synes neppe at have været denne art. (Se anm. for april) 24 april traf jeg 5 småspover på Ören. 25de så G.Larsen en flok på 7 småspover på Ören, hvor de if. kapt. Lars Christiansen, som bor derude, skal have opholdt sig en uges tid. Ud i mai forekom den meget talrig i skjærgården, men viste sig også indover land. Således indfandt der sig 19 mai på jorderne ved Ålekilen en flok på 14 individer, hvoraf 2 blev skudt. Ligeledes var den som vanligt alm. på Ören. På Tisler så jeg en småspove endnu 15 juni. Omkring midten af august måned er en småspove en længere tid jevnlig seet ved Skårekilen og Ålekilen.

Lappspove *Limosa lapponica*: Et individ iagttaget i Hvalöholmene 30 august.

Brushane *Philomachus pugnax*: 3 hanner i fuld sommerdragt, skudt i Råde, er i mai måned solgt på torvet i Fr.stad.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*: Ankom 5 mai og var alm. fra 11te.

Skogsnipe *Totanus ochropus*: Ankom 21 april. Trækket synes altid at foregå hurtigt, thi den er aldrig her nogen længere tid.

Grønnstilk *Totanus glareola*: Er ikke observeret før 8 mai, da den viste sig talrig i nogle dage, men dermed var den også forsvundet. I slutten af juli er den igjen iagttaget her.

Rødstilk *Totanus calidris*: Observeret 13 april. Den var endnu ved begyndelsen af september alm.

Gluttsnipe *Totanus glottis*: Ankom 11 mai. 20 august er den igjen påtruffet.

Trane *Grus cinerea*: Ankom 18 april. Om høsten viser tranen sig undertiden på de vidstrakte jorder i Rygge. Således såes ved gården Løken ifjorhøst 4 stkr. i et følge på den tid som man var begyndt med potetesoptagningen.

Åkerrikse *Ortygometra crex*: Ankom 16 mai og var et par dage senere alm. udbredt. Agerrixhannen har i den ager eller eng, som den har valgt til opholdssted, en fast siddeplads eller spilleplads, hvor den aften efter aften holder sin koncert. Denne plads, ikke større end en hattepul, er så opråkket af den at der kun er

den sorte muld og elhvert strå er borte måske også dråbt af den altfor rigelige gjødning som fuglen her efterlader sig. Det skulde ligge nærmest til at formode, at hunnen måtte have sit rede i en større eller mindre nærhed af denne spilleplads, som hannen så nødig forlader, at selv om den bliver bortskræmt fra den, er det ikke længe om at gjøre, før den atter er der og fortsætter sin musik, men så synes ikke at være tilfældet som regel, thi omtrent forgjæves har jeg i mange år søgt efter redet i hannens nærhed med en hund, som altid markerer reder med stor interesse. Kun en gang (i 84) fandt jeg redet på denne måde ikke ret langt fra spillepladsen, men hvert år siden har al søgen været forgjæves.

Efter senere vunden erfaring må den mislykkede søgen efter redet tilskrives at jeg har søgt for tidlig efter det, eftersom den sjelden synes at have æg før i juli (27/3-1912).

Ved Slevik fandtes under slåttten 18 eller 19 juli et rede med 2 friske æg, hvilke jeg fik tilsendt. Ligeledes fandtes 26 juli ved Åle under slåttten, idet man ragede høet sammen et rede med æg, men da disse kom sammen med høet, blev det ikke muligt at afgjøre bestemt hvor mange der havde været. Der blev imidlertid fundet 4 hele æg samt skallerne af et, der var gået itu. Da de viste sig kun at være 6 dage ruget, og det således utvivlsomt, ligesom det foran omhandlede, har været et omlagt kuld, er det dog neppe sandsynligt, at der har været stort flere æg, og det første æg kan derfor beregnes at være lagt 16 eller 17 juli. Med hensyn til hvad ovenfor er bemærket, skal her noteres, at på den eiendom, som dette rede blev fundet havde agerrixen slet ikke været hørt isommer, men derimod vel på naboeiendommen, hvor jeg imidlertid med min hund forgjæves søgte at finde redet.

Indtil 25 juli var agerrixen stadig at høre på flere steder. Intet under at så er tilfældet, thi mangt et rede bliver udentvilt forstyrret af den fra de tætliggende gårde overhånds mængde katte, der altid er påfærde i ager og eng. Bliver den rugende hun ikke selv et bytte for dette vort værste rovdyr overlader den det idelig hjemssøgte rede og vælger sig en anden plads. Så må jo selvfølgelig også hannen musicere.

Myrrikse *Phalaridium porzana*: Hørte jeg for første gang 27 mai i Ålekilen. I Arekilen på Kirkeøen, hvor jeg traf den talrig 28 og 29 mai, hørte jeg den begynde sin fløiten allerede et par timer før det blev mørkt om aftenen, men holdt den dog ikke på stadig før efter mørkets indbrud. Ligeledes hørte jeg den holde på om morgenen temmelig flittig til kl. mellem 4 og 5, flere timer efter det var blevet lyst.

Sædgås *Anser segetum*: 5 oktober erholdt jeg et ungt individ af året, skudt ved Fjeldskilen 3^{die} om form. af en flok på 17 individer, som gik og furagerede på en græsbakke i nærheden af søen. Til dette tilfælde knytter sig endvidere følgende iagttagelse: Aftenen forud i mørkningen var nemlig sammesteds seet en meget stor gåseflok (anslåt til "sikkert et hundrede individer") som kom trækkende fra nord så lavt at de såvidt strøg over skovtoppene. Da de nærmede sig Fjeldskilen, delte flokken sig, idet en liden del af den skilte sig fra og syntes at dale ned mod vandet (Fjeldskilen), medens de øvrige vistnok drog videre, og har det rimeligvis været denne mindre flok, som morgenen efter blev påtruffet der, og hvoraf nævnte individ blev skudt, såmeget mer som der på stedet var tydelige spor af at de måtte have tilbragt så lang tid som natten der. Beskrivelse af exemplaret se anm. for oktober 5 oktober. *Iver Elveslet bragte idag en sædgås, som han havde skudt om form. 3 oktober ved Fjeldskilen, hvor 17 stk. gik og furagerede på en græsbakke i nærheden af søen. Han havde aftenen forud i mørkningen seet en meget stor gåseflok på sikkert et hundrede individer, som kom så lavt, at de såvidt var over skovtoppene. Da de nærmede sig Fjeldskilen, delte flokken sig, idet en liden del af den skildte sig fra og syntes at dale ned mod vandet, medens de øvrige vistnok drog videre. Det var vistnok denne mindre flok, som han påtraf den følgende dag, thi på det sted, hvor han da fik se dem, fandtes der så mange spor og ekskrementer, at det var utvivlsomt, at de havde tilbragt natten der. Om efterm. 4 oktober så han også en flok på omkring et par snes individer, som trak over Fjeldskilen. Forøvrigt berettede han, at der en uges tid har været seet mange flokke trække derude. Det skudte individ, som jeg købte, var utvivlsomt en års unge, og sandsynligvis en hann, hvilket blev forsømt at undersøge. Den veiede 2355 gr. og var 760 m.m. lang. Næbbet fra panden 50m.m., sort med klar rød (rodgrå) ring mellem næseborerne og den sorte næbnægl samt en rød streg, der strakte sig bagover til neundvigen langs overnæbbet rand. Overkjævens lameller 24. Næbnæglets bredde 11.5 mm og længden 14.5 mm. Hovedet 63 mm. Benene blegt rosenrøde, tarsen 77 mm og ligelang som mellemtåen uden klo, hvilken målte 11mm. mellemkloen sort, de andre sorte med hvid rod. Vingerne rak 25 mm udenfor stjerten, der havde 17 fjær, idet den yderste venstre stjernfjær sandsynligvis manglede, skjönt dens plads i stjertroden var usynlig. Gamle fabrikarbejder Anders Larsen der er fra Rakkestad fortalte at det engang i hans ungdom håndte ved hans hjem, der lå i nærheden af et vand, hvor gjås ofte slog ned under trækket for at hvile og furagere, at en flok, der således en vår havde slået ned på et til vandet stødende jorde, havde efterladt sig et æg. Dette havde man ladet en høne udruge og fik man gåsungen lykkelig opfostret. Men da høsten kom fulgte den en forbidragende flok. En beretning om gjässenes forekomst på sine steder i Rakkestad i træktiderne (anm. for oktober) tør vistnok henføres under denne art. - Sammenlign anm.- Det nævnte tilfælde om det kastede æg, der blev fundet og udruget under en høne, tør vidne om at parringen foregår allerede inden de komme til hækkepladsene, hvilket vel også er tilfældet med mange andre trækfugle. Men måske den rimeligste*

forklaring dog er den at uveir i deres hække-trakt (fjeldene?) har tvunget dem til for en kort at trække ned i lavlandet.

Grågåas *Anser cinereus*: Ankom 21 marts. Trækket var meget betydeligt indtil 11 april, især var det stort imellem 22 og 26 marts. I hele tiden fra trækkets begyndelse indtil 11 april var der fremhirskende S.lige vinde. Men fra 11te til 21de april var der N. og N.O. og i denne tid er heller intet træk iagttaget. 9 april så Arvesen omkring Stangeskjær flere mindre flokke af grågåas, som mærkelig nok trak i sydvestlig retning. 11 april obs. en flok af mere usædvanlig størrelse, idet blev anslået til at gå op til et par hundrede individer. Trækket synes at være afsluttet inden indgangen af mai måned, den seneste flok er obs. 29 april.

Tilbage-trækket foregik fra 26 september til 8 oktober, i hvilket tidsrum omtrent daglig flokke er iagttaget. Størst var trækket omkr. 1 oktober. Hele tiden herskede der sydligt veir og var det meget stormende. Det synes således ikke som veiret har stor indflydelse på gjæssenes træk, thi selv på de mest stormende dage kom der betydelige flokke. De fleste flokke blev observeret enten sent om aftenen i skumringen eller efter at det allerede var blevet mørkt eller om morgenerne. Flere steder have de været nede om natten. I Rygge skal det ikke sjelden hælde at gjæssene om høsten slå ned på de vidstrakte flade jorder om aftenen for at hvile natten over.

Dverggåas *Anser erythropus*: Om et formodet tilfælde af denne gåsearts forekomst her i egnen se anm. for oktober. Iver Elveslet fortalte 5 oktober at han for 2 à 3 år siden i Fredriksstad havde seet en liden gås, som knapt var halv så stor som den havde skudt 3^{die}. Den var blågrå af farve omtrent som denne, men ikke så hvid under, var mere grå og havde kun lidt hvidt under gumpen. Det var om høsten. Sandsynligvis må dette have været en fjeldgåas.

Gravand (fagergåsen) *Tadorna vulpanser* (*Vulpanser tadorna*): Ankom 10 marts og har været alm. fra 17de samme måned. På Tisler traf jeg 16 juni et kuld på 13 unger, der neppe kunde være mer end 5, 6 dage gamle. Det første æg kunde således være lagt 3 eller 4 mai.

Stokkand *Anas boschas* (*boschas*): Ude ved søkanten har stokkanden været seet talrig i februar måned. 29 mai traf jeg i Arekilen på Kirkeøen et kuld på 8 à 10 kun nogle få dage gamle unger. Äglägningen har således i dette tilfælde neppe været påbegyndt før 20 april. På Tisler traf jeg 15 juni et kuld med meget små unger og på Agerøen 16 juni ligeledes et kuld, hvor ungerne neppe var mer end 8 dage gamle, i hvilke tilfælde äglägningen ikke kunde være begyndt før flere dage ud i mai.

Krikkand *Anas crecca*: Krikkanden er påtruffet fra 1 september og er obs. endnu 23 oktober.

Brunnakke *Anas penelope*: Fra 25 september har brunnakken været ganske alm. og er enkelte obs. indtil udgangen af november.

Toppand *Fuligula cristata*: 19 januar er 4 topänder obs. ved Kråka i vesterelven.

Sjøørre *Oedemia fusca*: Har været alm. i januar måned. I første halvdel af mai måned hørtes de daglig om aftenen i luften på sit træk nordover.

Svartand *Oedemia nigra*: Var alm. i vinteren 91-92. På vårtrækket i mai indtil ud over midten af måneden hørtes denne ligesom foregående næsten hver aften efter at mørket var indtrådt på sit træk nordover. I oktober måned var den alm. i holmerne.

Kvinand *Clangula glaucion*: Anm. for okt. 15 oktober så jeg en hvinand på torvet. - Den synes at have været lidet talrig under hösttrækket.

Havelle *Clangula glacialis* (*Fuligula glacialis*): Havellen var talrig ved Hvaløerne vinteren 91-92.

Ærfugl *Somateria mollissima*: Var alm. omkring Hvaløerne vinteren 91-92. På Tisler sås det første edderfuglunge 3 juni og i Onsöskjärene 7 juni, hvorefter det første æg kunde beregnes at være lagt allerede 4 og 8 mai. 15 og 16 juni så jeg ved Tisler flere kuld med ganske små unger, der ikke kunde være mange dage gamle, ligesom jeg også sammesteds fandt et endnu ikke klækket kuld. Det fremgår altså heraf, ligesom af et på Misingen 13 mai gjort fund af et af kråker netop fortåret friskt æg, at de fleste dog ikke har begyndt äglägningen før omkring 12 mai. 15 juni havde også årbolterne flokket sig sammen og så jeg en stor mængde af disse ved de ydre skjær omkring Tisler. Kun få sås endnu ligge inde i sundene sammen med sine hunner.

Siland *Mergus serrator*: 16 juni fandt jeg på Agerøen et rede med 10 halvrugede æg, hvoraf det første altså var lagt 27de mai. Redet lå under en ener og var en fordybning i det temmelig tykke lag af fældede enenåle, samt bestod af fuglens egne dun, der rensat veiede 7.02 gr. Af den skudte hun viste det sig at den kun havde ribbet brystet og bugen, ikke kraven og ryggen. Stedet havde også før været benyttet til redeplads, thi under dunene lå gamle dun samt skaller af gamle klækkede æg.

Havsule *Dysporus bassanus* (*Sula bassana*): Der fra vinterens begyndelse 91 var ganske talrig er fremdeles stadig iagttaget i januar måned. Om høsten er den ikke iagttaget før fra 9 november, men er siden meget hyppig påtruffet. 9 og 10 december så G.Larsen mellem Larvik og Struten en mængde havsuler, dog sjelden andet end enkeltvis eller et par stk. i følge. Det synes idethele taget at være temmelig sjelden at se den i flokke, selv om den ellers er ganske talrig.

Fiskemåke *Larus canus*: På Tisler fandt jeg 15 juni en hel del reder, dels med unger indtil 3 à 4 dage gamle, dels med æg, som for det meste var lige ved at klækkes. Kun i et par reder var æggene ikke synderlig rugede. En hel del reder indeholdt kun 2 æg, medens dog det almindelige tal var 3. Rederne var væsentlig bygget af gråsdotter og tang og indeholdt i regelen nogle fjær af fuglen og lå ikke gerne langt fjernede fra vandet, for det meste på lave afsatser. I et rede med 3 æg, hvoraf det ene netop var klækket så jeg hvorledes ungen allerede strax den er fremkommet indtager et rumfylde, der er dobbelt så stort som det æg den nys er krøbet ud af (*se anm. for juni*) 15 juni tog jeg på Tisler et fiskemågekuld på 3 æg, der allerede var så nær ved at klækkes, at der kort efter at jeg havde taget dem viste sig bråst i skallerne for ungerne nån. Fjær, som fandtes i det af gråsdotter og tang byggede rede, blev medtaget. Foruden endnu et rede med 3 æg og en hel del med to, samtlige på et par undtagelser nær stærkt rugede, var der også flere reder med unger. I et af disse var de 3 unger antagelig 3 à 4 dage gamle, i de andre var de mer eller mindre nys klækkede og i et rede såes en netop fremkommen unge og to æg, som ungen allerede var stor nok til at dække hvilket den også gjorde. Ved dette eksempel havde jeg let for at bedømme de andre ungers alder. Allerede samme dag, som den er fremkommen, indtager den et rumfylde, der er dobbelt så stort som det æg, den nys er krøbet ud af. Det tidligste æg har her, når jeg beregner at rugningen varer i 3 uger, været lagt 20 mai.

Gråmåke *Larus argentatus*: På Tisler fandt jeg 15 juni 2 omlagte kuld, begge med 2 friske æg, hvoraf i det ene rede, det andet æg blev lagt om eftermiddagen efter at jeg i middagstiden havde fundet rede med kun et æg. Begge disse reder, der lå på hver sin holme, lå omtrent på holmernes høieste punkt, en plads som denne art i modsætning til *canus* og *fuscus* synes at foretrække.

Svartbak *Larus marinus*: I rugetiden har jeg seet svartbagere såvel i småholmerne nordenfor Hvaløerne, som ved Tisler, og er det høist rimeligt at den hækker, skjøndt jeg intet rede fandt. Ved Tisler så jeg således 15 og 16 juni fler stykker som fløi parvis.

Sildemåke *Larus fuscus*: På Tisler fandt jeg 15 juni flere reder med 2 æg, samt et med 3 æg, hvilke jeg tog. Ligesom disse viste sig fuldt halvrugete var også de øvrige æg stærkt rugede. Samtlige reder lå i lavtliggende fjeldafsatser i nærheden af stranden, og bestod helt simpelt af gråsdotter, der var oprevne med rod og jord, samt indeholdt nogle af fuglens egne fjær. Når regnes 24-26 dages rugning har det første æg i det tagne kuld været lagt 1 juni. (*Anm. for juni*) 15 juni fandt jeg på Tisler (på en holme kaldt Møren) et kuld på 3 fuldt halvrugete æg, som jeg tog. Redet, som jeg så fuglen fløve af, bestod af gråsdotter der var oprevet med rod og jord, samt indeholdt nogle af fuglens egne fjær. Det lå, ligesom flere andre, der blot indeholdt 2 også stærkt rugede æg i lavtliggende fjeldafsatser i nærheden af stranden. Disse kuld på to æg var utvivlsomt sådanne fra hvem det første æg var borttaget. I midten af juli måned såes jevnlig gamle individer af sildemågen på Gråsvikfloen.

Tyvjo *Lestris parasiticus*: Som jeg før har truffet almindelig på Tisler i hækketiden, og som af befolkningen dersteds påstodes at hække der, fandtes i år, da jeg i midten af juni måned besøgte denne langt ude i havet og fra det øvrige Hvaler isolerede lille øgruppe, ikke og blev det endog fortalt at den heller ikke ifjor havde været der. I juli måned er den dog forskjellige gange iagttaget ved vestkanten af Hvaløerne.

Rødnebbterne *Sterna macrura*: 29 september er 3 terner, der formodentlig har været af denne art iagttaget ved Drøbak.

Makrellterne *Sterna fluviatilis*: Ankom 20 mai og var strax efter talrig.

Henved en uges tid ud i juni, eller omtrent en 14 dages tid efter ankomsten, forsvandt makrellterne næsten ganske og kun meget få synes at have hækket her. På Tisler hørte jeg udtale den formening om dette mærkelige forhold, at de var trukket bort af mangel på næring. Der fandtes nemlig ikke småsild under land, og da såvel makrellterne som makrellen går efter denne, mente man, ligesom dette var årsagen til det usædvanlig dårlige makrelfiske, der i år kun foregik langt til havs, at også ternene af samme grund holdt sig borte. (*Se anm. for juni og juli* og sammenlign med iagttagelser fra Smølen, hvor det samme har været tilfældet.) Juni - I dagene 14-16 juni, som jeg var på en længere søtur, var der knapt en terne at se på noget sted. På Tisler, hvor den altid forekommer talrig i hækketiden, så jeg kun et eneste par, som heller ikke havde rede og forøvrigt så ud til at streife om, da det senere ikke var at se på samme sted. If. beboerne havde de været ganske borte i over 8 dage, de ankom som sædvanlig talrig og opholdt sig der til nævnte tidspunkt, da de efter deres mening trak væk af mangel på næring og satte dette i forbindelse med makrelfisket, der i år er meget dårligt og endnu kun foregår meget langt ude. Der findes nemlig ikke småsild under land og denne skal såvel makrellterne som makrellen gå efter sagdes der. Rasmus og Hans Elveslet, som i dagene 7-10 juni havde opholdt sig ved Heia, fortalte, at de heller ikke i den tid havde seet en eneste terne hverken da eller andet sted, hvilket også havde forekommet dem besynderligt. Efter Tislerboerne afreiser ternene pludselig i midten af august og er det kun få og enkelte individer som efter den tid kan være at se en ganske kort tid. - Juli - 27 juli så jeg en flok terner udenfor Strømtangen, men så forøvrigt ingen i skjærgården på en tur til Rauö. 30 juli. Kristian Ellingsen fortalte at han 17de på en tur i Hvaløholmerne

traf nogle få par terner på en liden holme udenfor Papper og af dens store nærgæenhed kunde forstå at de håkede der. Han traf også nede ved stranden to nok så store unger, som han så den ene af forældrene madede. Efter Tislerboerne afreiser ternen pludselig i midten af august og er det kun få og enkelte individer som efter den tid kan være at se en ganske kort tid. I august måned holdt af og til nogle få terner til på Floen, hvor de senest er bemærket 22 august.

Smålom *Eudytes septentrionalis*: Var alm. i slutten af april og første halvdel af mai.

Et skudt individ, som jeg så 23 juli var if. professor Collett i ung fugledragt, - ikke som af mig antaget i vinterdragt. Siden begyndelsen af oktober indtil ud i november var den meget alm. på fjorden. Et par exemplarer skudt 7 oktober og 4 november var i fuld vinterdragt. I december måned var den mindre almindelig og synes ikke mange at tilbringe vinteren her.

Storlom *Eudytes arcticus*: Ligesom foregående var også denne alm. i slutten af april og første halvdel af mai. Et individ, som jeg 16 juni så i sundene mellem Tislerholmerne og hvis dragt var vinterdragten har if. professor Collett været en ungfugl. Et 3 oktober hos stykjunker Hafslund til udstopning indleveret exemplar havde endnu ren sommerdragt. I oktober måned har den været alm., men i december var den ligesom foregående sjelden. Heller ikke denne synes at overvintre i noget større antal.

Teist *Uria grylle*: Et kuld på 2 æg taget på Misingen 21 mai var kun to dage ruget.

På Tisler fandt jeg 5 reder 15 juni.

- 1) 2 unger antagelig 6 dage gamle.
- 2) 2 unger antagelig 4 dage gamle.
- 3) 2 æg, der var nær ved at klækkes.
- 4) 2 æg 5 à 6 dage ruget. (Taget).
- 5) 2 æg 3 à 4 dage ruget. (do).

I disse reder var, når der regnes 3 ugers rugning (Rugetiden er efter Georg Krause 24 dage), det første æg lagt 19, 19, 20, og 25 mai samt 9 og 11 juni. På Tisler lå de fleste reder under store stenblokke i urene, nogle også, som tilfældet er på Söstrene og Misingen, i de mere sparsomt forekommende fjeldkløfter.

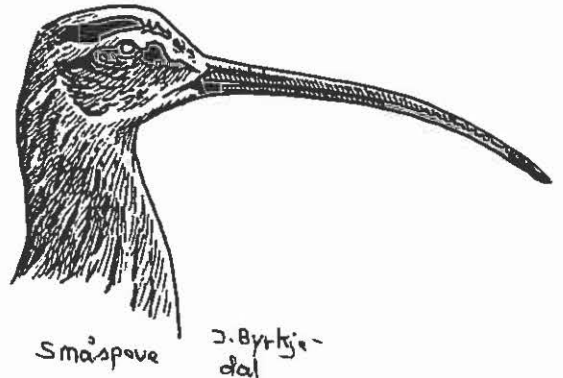
Lomvi *Uria troile*: Her har ihøst været meget få alker. I første halvdel af oktober var denne art endnu knapt bemærket og i sidste halvdel af måneden og begyndelsen af november var antallet endnu så lidet, at udbyttet sjelden blev mer end nogle få stk. pr. båd. Først lige under jul viste de sig i noget større mængde, men over jul var de igjen borte.

Lundefugl *Mormon arcticus*: Ved Misingen er 13 mai iagttaget 11 lundefugle, som jevnlig såes at flyve ind og ud af sprækker i bratterne dersteds, og det er således tydeligt at de også hække på dette sted. Der er for ikke seet så mange der, og synes det således som de forðge sig.

Alke *Alca torda*: Ligesom spidsalken har også butalken været meget fåtallig ihøst. Den er ikke bemærket for sidst i oktober. Forøvrigt gjelder om denne, hvad der er noteret om *Uria troile* (Lomvi).

TRÅKFUGLENES ANKOMST I 1892

1. <i>Alauda arvensis</i>	26 februar
2. <i>Corvus monedula</i> (24 febr.)	9 marts
3. <i>Tadorna vulpanser</i>	10 "
4. <i>Haematopus ostreologus</i>	16 "
5. <i>Plectrophanes nivalis</i> obs.	17 "
6. <i>Vanellus cristatus</i>	18 "
7. <i>Turdus merula</i>	18 "
8. <i>Alauda arborea</i>	20 "
9. <i>Anser cinereus</i>	21 "
10. <i>Sturnus vulgaris</i>	21 "
11. <i>Numenius arquatus</i>	22 "
12. <i>Linota cannabina</i>	22 "
13. <i>Fringilla coelebs</i>	24 "
14. <i>Turdus viscivorus</i>	27 "
15. <i>Scolopax rusticula</i>	27 "
16. <i>Columba oenas</i>	27 "
17. <i>Columba palumbus</i>	3 april
18. <i>Accentor modularis</i>	3 "
19. <i>Falco tinnunculus</i>	3 "
20. <i>Luscinia rubecula</i>	4 "
21. <i>Saxicola oenanthe</i>	4 "

22. <i>Turdus torquatus</i>		4 "
23. <i>Motacilla alba</i>		4 "
24. <i>Emberiza schoeniclus</i>		5 "
25. <i>Turdus iliacus</i>		8 "
26. <i>Buteo vulgaris</i>		9 "
27. <i>Charadrius hiaticula</i>	obs.	9 "
28. <i>Gallinago media</i>		10 "
29. <i>Turdus musicus</i>		10 "
30. <i>Totanus calidris</i>		13 "
31. <i>Grus cinerea</i>		18 "
32. <i>Numenius phaeopus</i>	obs.	18 "
33. <i>Phylloscopus abietina</i>		18 "
34. <i>Turdus pilaris</i>		19 "
35. <i>Totanus ochropus</i>		21 "
36. <i>Fringilla montifringilla</i>		22 "
37. <i>Alauda alpestris</i>		24 "
38. <i>Anthus pratensis</i>		26 "
39. <i>Anthus arboreus</i>		28 "
40. <i>Lynx torquilla</i>		29 "
41. <i>Emberiza hortulana</i>		30 "
42. <i>Luscinia phoeniceus</i>		1 mai
43. <i>Actitis hypoleucos</i>		5 "
44. <i>Totanus glareola</i>		8 "
45. <i>Phylloscopus trochilus</i>		8 mai
46. <i>Saxicola rubetra</i>		9 "
47. <i>Muscicapa atricapilla</i>		9 "
48. <i>Motacilla flava</i>		10 mai
49. <i>Sylvia cinerea</i>		10 "
50. <i>Cuculus canorus</i>		10 "
51. <i>Totanus glottis</i>		11 "
52. <i>Hirundo rustica</i>		11 "
53. <i>Hirundo riparia</i>	obs.	11 "
54. <i>Hirundo urbica</i>		12 "
55. <i>Sylvia curruca</i>		12 "
56. <i>Muscicapa grisola</i>		14 "
57. <i>Cypselus apus</i>		14 "
58. <i>Ortygometra crex</i>		16 "
59. <i>Lanius collurio</i>		20 "
60. <i>Sterna fluviatilis</i>		20 "
61. <i>Caprimulgus europaeus</i>		21 "
62. <i>Sylvia hortensis</i>		26 "
63. <i>Phalaridium porzana</i>	obs.	27 "

